

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΛΘ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19. — Τηλ. 227-689 | 20 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1962 | ΑΡΙΘ. 24

Η ΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Τοιχογραφία τοῦ 1. νοῦ Ἁγ. Νικολάου Κ. Πατησίων. Ἔργον Φώτη Κύντογλου (Φωτογραφία Ζ. Ζαφειρίου).

ΑΣ ΚΛΙΝΩΜΕΝ ΤΟ ΓΟΝΥ ΜΑΣ

Ἡ γέννησις τοῦ Χριστοῦ ἀποτελεῖ τὸ πρωτεῦον, τὸ κεντρικὸν γεγονός τῆς ἱστορίας τοῦ κόσμου, καὶ τὴν πλέον ὑψηλὴν καὶ μεγάλην πραγματικότητα τῆς ζωῆς τῆς ἀνθρωπότητος. Διότι ἐσήμανε τὸν φωτισμὸν τῆς ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ, ὅστις πρὸς τοῦτο ἐφανερώθη ἐπὶ τῆς γῆς ἐν σαρκί. Καὶ ὁ θεῖος κόσμος ἔπαυσε νὰ εἶναι νοητικὴ ἐνέργεια τοῦ πνεύματος, καὶ εὕρημα τῆς σκέψεως καὶ τοῦ συλλογισμοῦ. Καὶ ἀπέβη δεδομένον, καὶ ἐνοικος τῆς γῆς, καὶ ψηλαφητὴ καὶ ἀπτή πραγματικότης.

*

Μυστήριον μέγα ἀληθῶς καὶ παράδοξον. Διότι ἡ ζωὴ καὶ ὁ κόσμος ἔχουν ἀρχὴν καὶ μέτρον καὶ ὅρια. Καὶ ὅμως ἐντὸς αὐτῶν ἐχωρήθη ὁ ἀναρχος, ὁ ἀπλαστος καὶ ἀπειρος καὶ ἀβυθομέτρητος. Διότι ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ ὁ Θεὸς ἔπαυσε πλέον νὰ γινώσκεται ἐντὸς τῶν κατηγοριῶν τῆς φύσεως, κατὰ τὴν φυσικοκρατικὴν περὶ κόσμου ἀντίληψιν. Καὶ ἀπεκαλύφθη ἐντὸς τῶν κατηγοριῶν τοῦ πνεύματος, ὡς ὁδὸς καὶ ἀλήθεια καὶ ζωὴ. «Ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ» (Ἰωαν. 14,6). Καὶ ἐβεβαιώθη, ὡς ἀγάπη. «Ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν» (Ἰωάν. 4,8). Καὶ ὡς Πνεῦμα. «Πνεῦμα ὁ Θεὸς» (Ἰωάν. 4,24). Καὶ τὸ πνεῦμα εἶναι ἐλευθερία, καὶ «αἰώνιον γίνεσθαι», καὶ κινήσις φλογὸς μεταμορφοῦσα καὶ φωτίζουσα τὸν κόσμον, ὡς ἀμυδρῶς πῶς εἶχε διαισθανθῆ ὁ Ἡράκλειτος.

*

Διὰ τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως ὁ ἀνθρώπος ἐφανερώθη ὡς μικρόκοσμος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἀποκαλύπτεται καὶ κατοπτρίζεται τὸ Σύμπαν. Ἐπαυσε νὰ εἶναι ἀπλή οὐσία, δημιουργηθεῖσα ἐντὸς τοῦ χώρου τοῦ χρόνου καὶ τῆς

ὑλης, ποὺ ἀπέρρευσαν ἀπὸ τὴν πτώσιν του καὶ ἀπὸ τὸν χωρισμὸν του ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἐβεβαιώθη ὡς «εἰκὼν καὶ ὁμοίωσις» τῆς Θεότητος. Καὶ ὡς ἡ ἀνωτάτη ἀξία τοῦ κόσμου, χάριν τῆς ὁποίας ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐσαρκώθη. Καὶ ἀπέβη ὁ αἶγλος, συγκεκριμένη, ζῶσα καὶ ἔμπνοος πραγματικότης. Καὶ ἔκτοτε ὕψιστος σκοπὸς τῆς ζωῆς εἶναι ἡ ἐπαλήθευσις ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου τῆς «θείας εἰκόνας» του. Καὶ ἡ τελείωσις του· «τέλειοι γίνεσθε» (Α' Κορ. 14,20). Καὶ τὸ ν' ἀποβῆ οὗτος διὰ τοῦ Χριστοῦ κληρονόμος τῆς Αἰωνιότητος.

*

Δύο χιλιάδες περίπου ἔτη ἔχουν παρέλθει, ἀφ' ὅτου διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ ἀπεκαλύφθη ἡ βαθεῖα ἐνότητος καὶ συγγένεια μεταξὺ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ Ὁντος. Καὶ πρὸς τὴν φάτνην τῆς Βηθλεὲμ θὰ προσέλθῃ καὶ πάλιν, εὐλαβῆς προσκυνήτρια καὶ νυκτοποροῦσα ὅπως οἱ παλαιοὶ ἐκεῖνοι Μάγοι, ἡ Χριστιανικὴ ἀνθρωπότης. Καὶ ὅμως ἡ βαθεῖα αὐτῆ ἐνότητος καὶ συγγένεια τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Οὐράνιον Πατέρα του, ποὺ καθιστᾷ ὅλους τοὺς ἐνοίκους τῆς γῆς ἀδελφοὺς πρὸς ἀλλήλους, δὲν ἔχει γίνῃ ἀκόμη πίστις καὶ βίωμα τῶν συνειδησεων.

Ματαίως λοιπὸν ἐκήρυξε τὸ «ἀγαπᾶτε ἀλλήλους»; (Ἰωαν. 15,12). Καὶ ματαίως ἐσταυρώθη «ἕνα πάντες ἐν ᾧ σιν»; (Ἰωάν. 17,25). Τὸ θεῖόν του κήρυγμα, ὄχι μόνον δὲν εἰσέδυσεν ἀκόμη εἰς τὴν ψυχὴν τῆς Οἰκουμένης· ἀλλὰ τὸ μῖσος, ἡ διαίρεσις, καὶ ἡ ἑτερογένεια κυριαρχοῦν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Κόσμου καὶ ἀπειλοῦν τὸν ἐξαφανισμὸν του. Καὶ ὅμως ὁ Χριστὸς δὲν εἶναι μόνον ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἀνθρώπος ἀπόλυτος πνευματικὸς. Καὶ εἰς τὸ

ΕΥΧΗ

τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Κου ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ κατὰ τὴν ἐν τῷ Συντάγματι Χωροφυλακῆς Μακρυγιάννη τέλεσιν ἐπιμνημοσύνου δεήσεως ὑπὲρ τῶν πεσόντων ἀξιωματικῶν, ὑπαξιωματικῶν καὶ ὁπλιτῶν τῶν Σωμάτων Ἀσφαλείας.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ Τιμίου Σου Σταυροῦ καὶ τῆς ἐνδόξου ἐκ νεκρῶν Ἀναστάσεως θανατώσας τὸ θάνατον καὶ ζωὴν τῷ κόσμῳ Σου δωρησάμενος, ὁ τὰς ὑπὲρ τῆς Ἀγίας Σου Ἐκκλησίας καὶ τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Ἔθνους θυσίας τῶν τέκνων Σου εὐμενῶς προσδεχόμενος καὶ τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἐν τῇ ἀγίῳ Σου Μεγαλειότητι ἀναπαύων, Σοῦ δεόμεθα κατὰ τὴν εὐσημον ταύτην ἡμέραν, ἐν ἣ ἐν δάκρυσιν θαλεροῖς τῇ συμμετοχῇ εὐσεβῶν Βασιλέων, εὐλαβῶν Ἀρχῶν καὶ ἐξουσιῶν τῆς Πολιτείας ἡμῶν καὶ πλήθους τοῦ χριστευομένου πληρώματος, ἐν κατανώξει ψυχῆς, κνήμην ἐπιτελοῦμεν καὶ μνημόσυνα ψάλλομεν τῶν ὑπὲρ πίστεως καὶ Πατρίδος εὐσεβῶς ἀγωνισαμένων καὶ ἐνδόξως πεσόντων ἐν τῷ αἱματοβρέκτῳ τούτῳ χώρῳ ἀξιωματικῶν, ὑπαξιωματικῶν καὶ ὁπλιτῶν τῆς Βασιλικῆς Χωροφυλακῆς, Ἀστυνομίας Πόλεων καὶ Πυροσβεστικοῦ Σώματος, καὶ διὰ τοῦ τιμίου αὐτῶν αἵματος ἀνατρεφάντων τὰ ὀλέθρια κατασκευάσματα τῶν ἀνατροπῶν καὶ ὑποδουλώσεων εἰς τὰ ἄθεα αὐτῶν θέσμια, ἐπίδω, Κύριε, ἐπὶ τὰς δεήσεις ἡμῶν καὶ ἀνάπανσον ἐν τῇ παρὰ Σοὶ ἀναπαύσει τὰς μακαρίας αὐτῶν ψυχὰς.

Ὅτι, Κύριε, ἀπειλουμένης τότε τῆς ὑπερισχύ-

σεως τῶν δυνάμεων τοῦ σκότους ἐν τῇ Πατρίδι ἡμῶν, ἔταξαν τὰ σώματα καὶ τὰς ψυχὰς αὐτῶν πρὸς ἀναχαίτισιν τοῦ ἀβυσσαλέου κύματος, ὅπερ ἠπειλεῖ, νὰ καταποντίσῃ τὸ θεότευκτον πλοῖον, τὸ φέρον τὰς τύχας Ἐκκλησίας καὶ Ἔθνους ἡμῶν καὶ ἔστησαν εὐσεβείας τρόπαιον καὶ ἐντάφιον αἰώνιον, τὸ ὁποῖον οὔτε εὐρὺς οὔτε ὁ πανδαμάτωρ χρόνος ἰσχύσει νὰ καταλύσῃ καὶ τὸ ὑπέροχον αὐτῶν παράδειγμα κατέλιπον πρὸς μίμησιν εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεάς.

Δὸς δὴ, Κύριε, ἵνα ἀναθάλλωσιν ἐκάστοτε ἐν τῇ Πατρίδι ἡμῶν τοιοῦτοι ἀξιάγαστοι πρόμαχοι, ἵνα ἀφανίζωνται οἱ ἐπιβουλενόμενοι τὴν ἐν Σοὶ τῷ Χριστῷ καὶ Θεῷ ἐλευθερίαν ἡμῶν.

Ἡμεῖς δὲ οἱ ζῶντες καὶ εὐλογοῦντες ἤδη τὸ πανυπέριμον ὄνμα Σου, ἔτι καὶ ἔτι Σοῦ δεόμεθα, ἵνα ἕλωσ γενόμενος ἐφ' ἡμᾶς, σώζης ἀεὶ τὴν ἁγίαν Σου Ἐκκλησίαν καὶ τὸν περιούσιον λαὸν Σου ἀπὸ τοιούτων λαοφθόρων κινήματων καὶ ἐπαναστάσεων, ἵνα ἤρημον καὶ ἡσύχιον βίον διάγοντες, ὑμνολογοῦμεν τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπὲς ὄνομά Σου τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

θεῖόν του ἔργον ἐνήργει, ὄχι μόνον ὡς θεία φύσις. Ἀλλὰ καὶ ὡς ἀνθρωπίνη τοιαύτη, ἀπαντῶσα εἰς τὴν θείαν κλήσιν.

*

Ἄς κλίνωμεν ὅλοι ταπεινῶς τὸ γόνυ μας, ἐμπρὸς εἰς τὴν πτωχικὴν φάτνην τοῦ σαρκωθέντος Θεοῦ. Ναί, ὅλοι! Καὶ ἐκεῖνοι τῶν ὁποίων τὰς φρένας συνεσκότισεν ἡ ὑλομανία καὶ ἡ ματαιοδοξία. Καὶ ὅσων τὴν ὄψιν ἔχει ἀλλοιώσει καὶ καταμαράνει τὸ ἄδρῶσον μείδιωμα τοῦ ἀγνωστικισμοῦ. Καὶ ὅσους ὁ λεγόμενος θετικισμὸς εἰσῆγαγε μέσα εἰς τοὺς ἀφεγγεῖς καὶ δαιδαλώδεις Λαβυρίνθους τοῦ ὀρθολογισμοῦ, ἐντὸς τῶν ὁποίων χάνονται τὰ ἔχνη τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ καὶ ὅσοι, «πλήττοντες τοὺς ἀστέρας διὰ μεταρσίου κεφαλῆς», ὅπως ἔλεγεν ὁ Ὁράτιος, περιφέρονται γαυριῶντες καὶ μὲ οἰκτρὸν μορφασμὸν ὑπερφιάλου φι-

λαυτίας καὶ αὐταρεσκειάς.

*

Ἄς φέρωμεν ὅλοι τὰ βήματά μας πρὸς τὴν φάτνην τοῦ Θεοῦ τῶν πράξεων, καὶ τῶν ταπεινῶν καὶ τῶν πεινῶντων καὶ διψῶντων δικαιοσύνην. Καὶ ἄς δεηθῶμεν ἐξ ὅλης μας τῆς ψυχῆς, νὰ φωτισθῇ ὁ νοῦς μας, καὶ ν' ἀναγεννηθῶμεν ἐν πνεύματι.

Θὰ αἰσθανθῶμεν τότε μειδιῶντα τὰ χεῖλη τοῦ Θείου Βρέφους. Καὶ πανευτυχεῖς καὶ ἐκστακτικοί, ὅπως οἱ ἀγραυλοῦντες ἀπλοῖκοι ποιμένες κατὰ τὴν νύκτα τῆς θείας του γεννήσεως, θὰ ἐνωτισθῶμεν, εἰς ὅλην τὴν ἀρρητον γλυκύτητά του, τὸν αἶνον ποῦ ἀνέμελλον τότε, εὐαγγελιζόμενοι τὸ ὑπερφυῆς γεγονός, οἱ λευκοφόροι Ἄγγελοι: «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ. Καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη. Ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία».

ΘΕΟΛΟΓΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

Λ Ο Γ Ο Σ

τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μυτιλήνης Κου **ΙΑΚΩΒΟΥ** ἐπὶ τῇ μετακομιδῇ τοῦ λειψάνου τοῦ Μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας Ἰγνατίου εἰς τὴν Μυτιλήνην (27-10-1962)

«Ἐλαμψεν ὡς ἀστὴρ ἑσθινός ἐν μέσῳ νεφελῶν καὶ ὡς σελήνη πλήρης ἐν ἡμέραις καὶ ὡς ὁ ἥλιος ὁ ἐκλάμπων ἐπὶ Ναὸν Ὑψίστου, καὶ ἀνέθαλεν ὡς ἐλαία κατάκαρπος ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ».

(Σοφ. Σειρ. 50, 6-7. Ψαλμ. 51,10)

Τοὺς λόγους τούτους, τοὺς ὁποίους ἀναφέρει εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην ἢ Σοφία Σειράχ, θεωρῶ ἐπίκαιρον νὰ ἐπαναλάβω κατὰ τὴν παρούσαν ἱερὰν καὶ ἱστορικὴν στιγμήν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Λέσβος βαθύτατα συγκεκινημένη ἀξιοῦται τῆς μεγάλης τιμῆς νὰ ἔχη ἐνηγκαλισμένη μετὰ στοργῆς τὴν τιμίαν σορὸν ἐνὸς μεγάλο καὶ ἐνδόξου τέκνου τῆς, τοῦ θρυλικοῦ ἀγωνιστοῦ Ἱεραρχοῦ Ἰγνατίου, τοῦ ἀπὸ Ἄρτης καὶ Ναυπάκτου γενομένου Μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας, διότι πράγματι οὗτος γεννηθεὶς κατὰ τοὺς δυσκόλους χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας ἐνεφανίσθη κατ' ἀρχὰς ὡς «ἀστὴρ ἑσθινός ἐν μέσῳ νεφελῶν» μέσα εἰς τὸ σκότος τῆς μαύρης δουλείας καὶ εἶτα παρουσιάσθη εἰς τὸν ζοφώδη ὄριζοντα τῆς σκλαβωμένης Πατρίδος ὡς «σελήνη» λαμπρὰ καὶ ὡς «ἥλιος ἐκλάμπων» διὰ νὰ φωτίσῃ μὲ τὸ ἀνέσπερον φῶς τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας τὰς ψυχὰς καὶ τὰ πνεύματα ὅλων τῶν «ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου» καθημένων ἀδελφῶν αὐτοῦ Ἑλλήνων καὶ ἔδωκεν διὰ τοῦ τρόπου τούτου, ἐν συνεργασίᾳ μετ' ἄλλων ἐξαιρέτων λογίων ἀνδρῶν τοῦ Γένους, τὸ σύνθημα διὰ μίαν πνευματικὴν ἀναγέννησιν, ἣς τὸ ἀποτέλεσμα θὰ ἦτο ἡ ἐξέγερσις τοῦ λαοῦ διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ Γένους.

Καθ' ἃ ἀπεφάνθησαν οἱ μελετήσαντες τὴν ζωὴν καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ, ὁ Οὐγγροβλαχίας Ἰγνατίος κατέχει ἐξαιρετικὴν θέσιν μέσα εἰς τὸ πάνθεον τῶν Ἑλλήνων λογίων κληρικῶν, οἱ ὁποῖοι προσέφερον τὰς ὑπηρεσίας των διὰ τὴν ἐξάπλωσιν τῶν φώτων τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας καὶ διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασεως.

Δὲν θὰ ἦτο ὑπερβολή, εἰάν εἴπωμεν ὅτι ὁ Οὐγγροβλαχίας Ἰγνατίος ὑπῆρξεν ὁ στυλοβάτης τῆς Ἐθνικῆς παλλιγγενεσίας, ἢ διαπρεπεσττέρα μορφή τοῦ ἀγῶνος, ὄχι μόνον εἰς τὸν πνευματικὸν τομέα ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὸν τὸν πολιτικόν, καὶ τὸν στρατιωτικὸν ἂν καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἐχρησιμοποίησε «τὰ ὄπλα τῆς πνευματικῆς στρατείας», ἅτινα κατὰ τὸν θεῖον Παῦλον, «εἶναι δυνατὰ τῷ Θεῷ πρὸς καθαίρεισιν ὀχυρωμάτων» (Β' Κορ. 10, 4).

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Μυτιλήνην τῷ 1765 ἀπὸ γονεῖς πτωχοῦ καὶ ἀσήμου. Νεώτατος εἰς ἡλικίαν 20 ἐτῶν ἐνδεδωμένος τὸ μοναχικὸν ἔνδυμα καὶ ὑπὸ θεῖου ζήλου ἐμφορούμενος ἀναχωρεῖ μετὰ τοῦ θεοῦ του Ἱερομονάχου Γερασίμου εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὅπου ἐσπούδασε εἰς τὴν μεγάλην τοῦ Γένους Σχολήν. Πεπρωτισμένος θεόθεν ὑπὸ ἐκτάκτων πνευματικῶν προσόντων καὶ ἐξόχων ψυχικῶν χαρισμάτων καὶ δὴ

ὅπῳ τοῦ θεοῦ δώρου τῆς εὐφρίας ἀναδεικνύεται ἀριστος τοῖς πᾶσι καὶ ἔνεκα τούτου ἐπισπᾷ τὴν προσοχὴν τῆς Ἐκκλησίας, ἣτις δικαίως προήγαγεν αὐτὸν λίαν προῶρος εἰς τὸ ἕτατον τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα ἀναδείξασα αὐτὸν κατὰ τὸ ἔτος 1794 εἰς ἡλικίαν 29 ἐτῶν Μητροπολίτην Ἄρτης καὶ Ναυπάκτου. Εἰς τὴν ἐπίκαιρον καὶ ἐμπερίστατον αὐτῆν Μητρόπολιν εὐρεθεὶς ὁ Ἰγνατίος ἤρχισε νὰ καταστρώσῃ καὶ νὰ ἐφαρμόξῃ τὰ σχέδιά του διὰ τὴν πνευματικὴν ἀναγέννησιν τοῦ δούλου Ἔθνους ἰδρύσας πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον τὰ πρῶτα Σχολεῖα του εἰς τὴν Ἡπειρον καὶ προστατεύων παραλλήλως τὰ πρῶτα ἀνταρτικὰ σώματα τῶν κλεφτῶν καὶ ἀρματολῶν, τὰ ὁποῖα τότε εὗρισκον καταφύγιον εἰς τὰ Ρωσοκρατούμενα Ἑπτάνησα. Μὲ τὸν Ἀλῆν Πασᾶν κατώρθωσε νὰ συνάψῃ φιλικὰς σχέσεις καὶ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην του ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον διὰ νὰ δύναται νὰ κατενάρξῃ τὰ αἰμοβόρα αὐτοῦ ἔνστικτα καὶ νὰ προλαμβάνῃ δευτὰ εἰς βάρος τοῦ χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἐπαρχίας του. Ἄλλ' ὅταν βραδύτερον κατὰ τὸ 1805 συνεκρούσθη, ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Ἄρταν καὶ νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς τὴν Κέρκυραν, ὅπου ἐτέθη ἐπικεφαλῆς τῆς συνομοσίας, ἣτις ἤρχισε νὰ παρασκευάζεται ὑπὸ τὴν κατεύθυνσιν τῆς Ρωσίας ἐναντίον τῶν Τούρκων. Κατὰ τὸ 1807 ἐκ Κερκύρας μεταβαίνει εἰς τὴν Ρωσίαν, ὅπου τελῶν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Τσάρου Ἀλεξάνδρου Α' καὶ ἄλλων ἰσχυρῶν προσώπων, ἅτινα περιέβαλον αὐτὸν διὰ βαθείας ἐκτιμῆσεως ἐγκαθίσταται τὸ 1810 εἰς Βουκουρέστιον, ἀποφάσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, ὡς Μητροπολίτης Οὐγγροβλαχίας, ἀναλαβὼν τὴν διαποίμανσιν τῶν Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν εἰς τὰς 3 μεγάλας παραδοναβίους Ἡγεμονίας τῆς Βλαχίας, τῆς Μολδαβίας καὶ τῆς Βεσσαραβίας. Ἐκεῖ εἰς τὴν ἑσάν του θέσιν ὁ μεγαλόπνοος Ἱεραρχὸς συνεχίζων τὸ πρόγραμμά του διὰ τὴν Ἐθνικὴν ἀνεξαρτησίαν ἀναπτύσσει μίαν τεραστίαν ἐκπαιδευτικὴν καὶ Ἐθνικὴν ἐργασίαν διὰ τὴν πνευματικὴν ἀναγέννησιν, ὄχι μόνον τῶν Ἑλλήνων, οἱ ὁποῖοι ἦσαν τότε ἐκεῖ κατὰ χιλιάδας διεσπαρμένοι ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν Βλάχων, ἰδρύσας πρὸς τοῦτο πολλὰ Σχολεῖα. Δὲν παρέλειπεν δὲ νὰ ἰδρύσῃ καὶ μίαν ἀνωτέραν Σχολήν, γνωστήν, ὡς Λύκειον ἢ Ἀκαδημίαν καὶ νὰ συγκεντρώσῃ εἰς τὸ πνευματικὸν ἐκεῖνα Ἴδρυμα ἐξ Ἑδρώπης πολλοὺς Ἑλλήνας λογίους, μετὰ τῶν ὁποίων συνειργάσθη οὐ μόνον διὰ τὴν προστασίαν καὶ καλλιέργειαν τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν ἀγῶνα τῆς Ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας. Μετὰ τὴν ὑπογραφήν τῆς συνθήκης τοῦ Βουκουρεστίου κατὰ τὸ 1812, δυνάμει τῆς ὁποίας ἡ Ρωσία ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὰς παραδοναβίους περιοχάς, ἃς οὗτος ἐποίμανεν, ἐθεώρησεν πλέον ὡς περαιωθεῖσαν τὴν ἀποστολήν του ἐν Βλαχίᾳ, δι' ὃ σπεύδει νὰ μεταφέρῃ τὸ κέντρον τῆς δρά-

σεώς του πρώτου μὲν εἰς τὴν Βιέννην, ὅπου παρέμεινεν μέχρι τοῦ 1815 καὶ εἶτα εἰς τὴν Πίζαν τῆς Ἰταλίας, ὁπότεν συνεχίζει ἀκούραστος τὸ μέγα καὶ σωτήριον ἔργον του. Ἐκεῖ συνιστᾷ μορφωτικούς Συλλόγους, συλλέγει χρήματα, ιδρύει νέα Σχολεῖα εἰς τὴν ὑπόδοχον Ἑλλάδα, μετακαλεῖ νέους ἐκ τῆς δούλης Πατρίδος, τοὺς μορφώνει, τοὺς προετοιμάζει καὶ τοὺς στέλλει ὀπίσω εἰς τὴν Πατρίδα διὰ τὴν χρησιμοποίησιν ὡς Διδάσκαλοι εἰς τὰ Σχολεῖα καὶ ὡς κήρυκες τῶν ἰδεῶν τῆς Ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας.

Ἐν Εὐρώπῃ εὐρισκόμενος δὲν ἔδωκεν ἀνάπαυσιν τοῖς κροτάφοις του οὐδὲ νυσταγμὸν τοῖς βλεφάροις του. Ἐργάζεται ἡμέραν καὶ νύκτα χωρὶς καμμίαν ἀνάπαυλαν διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ Γένους. Εὐρίσκειται συνεχῶς εἰς ἐπαφὴν μὲ τοὺς Κυβερνήτας τῶν διαφόρων Κρατῶν καὶ μὲ πολλὰς ἄλλας ἰσχυρὰς προσωπικότητας τοῦ πολιτικοῦ κόσμου καὶ τοῦ κόσμου τῶν γραμμάτων καὶ τῶν ἐπιστημῶν ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον διὰ τὴν διαφωτίσιν ὅλων περὶ τῶν ἱερῶν σκοπῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, ἣ ὁποία ἐμελλε νὰ ἐκραγῆ καὶ νὰ προστατεύσῃ τὰ δίκαια τοῦ ὑποδούλου Ἑλληνισμοῦ. Τὸ κῆρος του ἦτο μέγα, διότι ἐτιμᾶτο ὑπὸ πάντων διὰ τὴν μεγάλην του μόρφωσιν» τὸ ἐξαίρετον ἦθος, τὴν βαθεῖαν σύνεσιν καὶ τὴν πολιτικὴν πείραν καὶ ὠριμότητα.

Ὅταν ἐκηρύχθη ἡ Ἐπανάστασις εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὁ Ἰγνάτιος γίνεται εἰς τὴν Εὐρώπῃν ὁ φλογερὸς ἀποστολὸς καὶ ὁ διπλωματικὸς ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἐπαναστατημένου Γένους. Ἐπικοινωνεῖ μὲ ὅλην τὴν Εὐρώπῃν, διαφωτίζει τοὺς πάντας, μεταστρέφει τὸ φρόνημα τῶν ἀντιφρονούντων ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος, τοὺς συγκινεῖ, δημιουργεῖ ἕνα ἀληθινὸν συναγερομένον, ἐνεργεῖ ἐράνους, συλλέγει πυρομαχικά, ἀποστέλλει πολεμικὸν ὄλικόν εἰς τοὺς ἀγωνιζομένους Ἑλληνας, ἐδρίσκειται εἰς συχνὴν ἐπαφὴν μὲ τοὺς Ὀπλαρχηγούς καὶ μὲ τοὺς πρώτους Διοικητὰς τοῦ Ἔθνους, τοὺς ἐνθαρρύνει, τοὺς κατευθύνει εἰς τὸν ἀγῶνα, τοὺς συμβιβάζει ὡς ἂν δίστανται, συνεργάζεται στενῶς μὲ τὸν Καποδίστριαν, ἐπικαλεῖται πολλάκις τὴν βοήθειαν τῆς φίλης του Ρωσίας καὶ θέτει εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἀγῶνος τὰ πάντα καὶ ὅ,τι πολύτιμον εἶχεν μέσα εἰς τὴν ψυχὴν του.

Καὶ ὅταν ἐπεκράτησεν ἡ Ἐπανάστασις καὶ ἐσχηματίσθη ἡ πρώτη Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, ὁ Μητροπολίτης Ἰγνάτιος λαμβάνει μέτρα διὰ τὴν πολιτικὴν συγκρότησιν τῆς χώρας, μεριμνᾷ διὰ μίαν χρηστὴν διοίκησιν, διὰ τὴν σύνταξιν τοῦ πρώτου Συντάγματος καὶ δι' αὐτὸ ἀκόμη τὸ πολίτευμα.

Καὶ ἐνῶ ἠτοιμάζετο νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ τὴν βοήθησιν ἐκ τοῦ πλησίον τὴν Ἐλευθέραν Πατρίδα, ἀποθνήσκει εἰς ἡλικίαν 63 ἐτῶν, τὴν 31ην Ἀυγούστου 1828 εἰς τὴν Πίζαν, πρὸς μεγάλην θλίψιν ὄχι μόνον τῶν ἀπανταχοῦ Ἑλλήνων ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ρωσίᾳ πολυπληθῶν φίλων καὶ θαυμαστῶν του, οἱ ὅποιοι ἔσπευσαν νὰ ἐκδηλώσουν τὸν πόνον των εἰς ὅσα ὥραια καὶ ἐμπνευσμένα ἔγραψαν τότε, εἴτε εἰς στίχους, εἴτε εἰς τὸν πεζὸν λόγον, διὰ τὸ πρόσωπον καὶ τὸ ἔργον τοῦ ἐκλιπόντος μεγάλου Λεσβίου Ἱεράρχου. Τὸ σκῆνωμά του ἐτάφη, ἐν μέσῳ

θρήνων καὶ κλαυθμῶν τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν φίλων του, ἐντὸς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Λιβόρνου.

Ἀξίζει νὰ ἐπαναλάβωμεν ἐνταῦθα τοὺς ὠραίους λόγους τοῦ σοφοῦ Σειράχ, ὅτινες ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἰγνατίου εἶδον τὴν πληρωσίν των. «Τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ ἐτάφη καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ζῆ εἰς γενεάς» (Σειράχ 54, 14). «Τὴν σοφίαν αὐτοῦ διηγῆσονται λαοὶ καὶ τὸν ἔπαινον ἐξαγγέλλει ἡ Ἐκκλησία» (Σειράχ 44, 15). «Ἐν γενεαῖς ἐδοξάσθη καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἐγένετο τὸ καύχημα» (Σειράχ 44, 7).

Ἀείμνηστε Ἱεράρχα,

Ἡ Ἑλλάς, ἡ χώρα τῶν μαρτύρων καὶ τῶν ἡρώων, ἡ Πατρίς τῶν φώτων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, τὴν ὁποίαν οὐ ὁ Γίγας τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα Ἱεράρχης μαζὺ μὲ τοὺς ἄλλους ἐνδόξους ἥρωας καὶ ἀγωνιστὰς τοῦ 21 ἀνέστησας ἀπὸ τὴν τέφραν, ἡ Ἑλλάς αἰοθάνεται χαρὰν μεγάλην καὶ συγκίνησιν βαθυτάτην διὰ τὸν ἐρχομὸν σου, διότι ἔχει πλέον κοντὰ τῆς τὸ τίμιον σκῆνωμά σου, ὡς θησαυρὸν πολύτιμον, καὶ μάλιστα τὸ ἔχει, ἀναλλοίωτον, καὶ ἀκέραιον, ὡς τὸ διεφύλαξεν ὁ πανδαμάτωρ χρόνος καὶ δύναται πλέον ὡς στοργικὴ μητέρα νὰ τὸ περιπτύξῃ μέσα εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς, νὰ τὸ ἀσπασθῆ, νὰ τὸ καταφιλήσῃ διὰ τὴν ἐκφράσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν παιδιῶν τῆς δι' ὅσα ἡ Σεβασμιότης σου ἐμόχησεν διὰ τὴν ἀνάστασίν τῆς.

Βεβαίως τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς ἡ Ἑλλάς τὴν ἐξεδήλωσεν κατὰ τρόπον περιφανῆ, ὅταν ἐσχηματίσθη τὸ Ἔθνος, ἀλλὰ τότε σὺ δὲν εὐρίσκεισο πλησίον τῆς. Ὅταν οἱ πρότεροι πατέρες τοῦ Ἔθνους συνῆλθον εἰς τὴν ἐν Τροιζίνι Γ' Ἐθνοσυνέλευσιν κατὰ Μάϊον τοῦ 1827 διὰ τὴν ψηφίσουν τὸ πρῶτον Σύνταγμα τῆς Χώρας, τὸ ὁποῖον ἦτο ἰδικόν σου ἔργον, ἐθεώρησαν καθήκον των πρῶτιστα πάντων νὰ στρέψουν τὴν σκέψιν των πρὸς τὴν Πανερότητά σου καὶ νὰ ἐκδώσουν ἰδιαίτερον ψήφισμα, δι' ὃ τὸ Ἔθνος σύσσωμον ἐξεδήλωσε δημοσίᾳ τὴν εὐγνωμοσύνην του πρὸς σὲ τὸν Σωτήρα του. Καὶ μέσα εἰς τὰς ὀλίγας καὶ ἀπλᾶς γραμμὰς τοῦ ψηφίσματος ἐκείνου οἱ συντάξαντες αὐτὸ ἀφῆκαν νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὰ σπλάγνα τῆς μόλις ἐκ νεκρῶν ἀναστάσης Ἑλλάδος, μία θερμὴ καὶ γλυκεῖα εὐχή, «νὰ σὲ ἴδῃ τὸ Ἔθνος γρηγορὰ ἐπανακάμπτοντα εἰς τὴν Ἐλευθέραν Πατρίδα διὰ τὴν ἀπολάυση ἢ Σεβασμιότης σου τοὺς καρποὺς τῶν ἀγῶνων τῆς». Ἀλλ' ὁ Κύριος ἄλλως ἠθέλησεν. Σὲ ἐκάλεσεν αἰφνιδίως ἐκ τοῦ κόσμου τούτου εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν, εἰς τὴν χώραν τῆς αἰωνιότητος, ἴσως διὰ τὴν εὐχὴν ἀνάπαυσιν ἐκ τῶν κόπων σου, ἴσως ἀκόμη καὶ διὰ τὴν μὴ πρόλαβῃς νὰ δοκιμάσῃς τὰς πικρίας τὰς ὁποίας δοκιμάζον ὅλοι οἱ εὐεργετῆς τῆς ἀνθρωπότητος ἀπὸ τοὺς στανθρώπους των.

Ἀπὸ τότε τὸ λείψανόν σου ἔμεινε εἰς τὴν ξένην, ἀν καὶ ἐπέρασεν 134 ἔτη. Ἐμεινε ἐκεῖ μακρὰν τῆς πατρίδος μὲ τὸ παράπονον ὅτι τὸ ἐλησμόνησαν.

Καὶ ἡ πρόνοια τοῦ Κυρίου δὲν ἐπέτρεψεν νὰ διαλυθῆ εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθη. Ἀφῆκε νὰ μείνῃ, ὡς τοῦτο ἐτάφη, διὰ τὴν δεχθῆ ἀκέραιον ἢ γῆ τῶν πα-

τέρων σου, ὡσάν τώρα τὸ πρῶτον ἤδη νὰ ἐνταφιάζεται.

Ἡ Λέσβος ἡ γλυκυτάτη πατρίς σου, ἡ ὁποία σὲ ἐγέννησεν καὶ τὴν ὁποίαν τόσον ἐτίμησας καὶ ἐδόξασας, βαθύτατα συγκεκινημένη σὲ ὑποδέχεται σήμερον ἐν συναγεμῶν. Σὲ βλέπει μὲ καμάρι ὁλοζώντανον νὰ ἐπιστρέφῃς δεδοξασμένος εἰς τὴν γενέτειράν σου, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἔφηβος ἔφυγες. Δι' αὐτὸ πατέρα μας σημαίνουν σήμερον χαρμόσυνα οἱ κώδωνες τῶν Ἱ. Ἐκκλησιῶν. Γι' αὐτὸ πανηγυρίζει τὸ Νησί σου καὶ μαζί του ὅλοι οἱ Ἕλληνες. Τὸ λείψανόν σου θὰ ἐναποτεθῆ εἰς αὐτὸν τὸν μεγαλοπρεπῆ Ναόν. Πόσες φορές προσενηχθήκες εἰς αὐτὴν τὴν ἱερὰν θέσιν, ὅπου ὑπῆρχε ὁ Παλαιὸς Ναὸς τοῦ Ἁγίου Θεοράποντος!

Ἀπὸ τὸ ἱστορικὸ αὐτὸ Νησί τῆς Σαπφούς καὶ τοῦ Ἀλκαίου θὰ σκορπίξῃς εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα τὸ ἄρωμα τῶν ἀρετῶν σου καὶ τὴν φλογερὰν πίστιν πρὸς τὰ μεγάλα ἰδανικὰ ποὺ περικλείουν ἡ πίστις καὶ ἡ Πατρίς, ἰδανικὰ τὰ ὁποία, Σὺ μὲ τόσην αὐταπάροησιν ὑπερέτησας εἰς ὅλην τὴν ζωὴν σου, ἰδανικὰ ἀπὸ τὰ ὁποία ἀναβλύζουν ἡ δόξα καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς αἰωνίας καὶ ἀθανάτου Ἑλλάδος.

Δοξάζω τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ἀείμνηστε Ἱεράρχα, ὁ ὁποῖος μὲ ἠξίωσεν νὰ πραγματοποιήσω τὴν ἰδέαν τὴν ὁποίαν συνέλαβον ἀπὸ τῶν φοιτητικῶν μου χρόνων διὰ τὴν μεταφορὰν τοῦ σεπτοῦ λειψάνου σου ἀπὸ τὴν ξένην εἰς τὴν πατρίδα σου καὶ κλείω τὴν ὀμίλιαν μου μὲ τὸ ὠραῖον, τὸ ἀπλοῦν ἐπίγραμμα τὸ ὁποῖον ἡ εὐγνωμοσύνη τῶν Ἑλλήνων ἐχάραξεν εἰς τὸν ἀπέριττον τάφον σου, ποὺ εὐρίσκεται εἰς τὸ Λιβόρον τῆς Ἰταλίας.

Ἀγάπην, δόξαν, θησαυρόν, τροφήν, χαράν,
ἐλπίδα.

»δὲν εἶχες ἄλλην ἐπὶ γῆς πλὴν μόνην τὴν
[Πατρίδα.

»τὸν πόθον σου ἀπήλανσες, τὴν εἶδες ἔλευ-
[θέραν

»τώρα πρεσβεύεις δι' αὐτὴν στὴν οὐρανίαν
[σφαίραν»

Πρέσβευε, λοιπόν, ἀπὸ τοὺς οὐρανίους θαλάμους πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τὴν Ἑλλάδα σου, ὦ μεγάλε Εὐεργέτα Ἱεράρχα Ἰγνάτιε, καὶ φώτισε πάντοτε τὰς διανοίας τῶν παιδιῶν τῆς, σὺ ὁ ὁποῖος ἔλαμψες μέσα εἰς τὸ βαθὺ σκότος τοῦ μακραιωνοῦ δουλείας κατὰ τὴν ὠραίαν ἔκφρασιν τῆς Βίβλου «ὡς ἀστὴρ ἐωθινοῦς ἐν μέσῳ νεφελῶν» ὡς «σελήνη πλήρης ἐν ἡμέραις» καὶ «ὡς ἥλιος ἐκλάμπων ἐπὶ ναὸν Ὑψίστου».

Ἡ μνήμη σου θὰ παραμείνῃ αἰωνία καὶ ἡ δόξα σου ἀφθαρτος.

ΕΚ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΥΜΝΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΣΑΡΚΑ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

Μυστήριον ξένον ὄρω καὶ παράδοξον!

Οὐρανὸν τὸ σπήλαιον

Θρόνον Χερουβικὸν τὴν Παρθένον

τὴν φάτινν χωρίον,

ἐν ᾧ ἀνεκλίθη ὁ ἀχώρητος Χριστὸς ὁ Θεός.

Πῶς ἐξείπω τὸ μέγα μυστήριον τὸ οἰκονομούμενον σήμερον;

Καινοτομοῦνται γὰρ φύσεις, καὶ Θεὸς ἄνθρωπος γίνεται.

Ὁ ἄσαρκος σαρκοῦται ὁ ἀόρατος ὁράται καὶ ὁ ἀναφῆς ψηλαφᾶται.

Ὁ ἀναρχος ἀρχεται! Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ Υἱὸς ἀνθρώπου γίνεται.

Ὅπερ ἦν, μεμένηκε, καὶ ὁ οὐκ ἦν, προσέλαβεν.

Οὐ φουρμὸν ὑπέμεινεν, οὐδὲ διαίρεσιν, Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτός, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

Δεῦτε οὖν ἀγαλλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ τὸ παρὸν μυστήριον ἐκδιηγήμενοι;

Ὁ οὐρανὸν ἔχων θρόνον, ἐν φάτινν ἀνεκλίθη.

Ὅν στρατιαὶ κυκλοῦσιν Ἀγγέλων, ποιμέσι συγκαταβέβηκε νηπίου μορφῆν ἀνειληφώς, ἵνα σώσῃς, ὡς εὐσπλαγχνος, τὸ γένος ἡμῶν, τὸν πεπτωκότα ἄνθρωπον!

Ἡ ἀόρατος φύσις, τοῖς βροτοῖς ἐκ Παρθένου συνάπτεται.

Ἡ ἄπειρος οὐσία ἐν Βηθλεὲμ σπαργάνοις ἐνείλισσεται

ὁ ἐνανθρωπήσας Θεός, δι' ἀστέρους Μάγους εἰς ἑαυτοῦ προσκύνησιν ἄγει

Ἀστὴρ μὴνύει Μάγοι προσκυνοῦσι

Ποιμένεςθανμάζουσι καὶ ἡ Κτίσις ἀγάλλεται

Τὸ γὰρ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ διαλέλυται.

Ἡ φλογίνη ρομφαία τὰ νῶτα δίδωσι, καὶ τὰ χερουβείμ παραχωρεῖ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς.

Κἀγὼ τοῦ Παραδείσου τῆς τροφῆς μεταλαμβάνω, οὐ προεξεβλήθην διὰ τῆς παρακοῆς.

Ἡ γὰρ ἀπαράλλακτος εἰκὼν τοῦ Πατρὸς, ὁ χαρακτὴρ τῆς ἀιδιότητος αὐτοῦ, μορφῆν δούλου λαμβάνει, ἐξ ἀπειρογάμου Μητροῦς προελθὼν, ἦν ἀγνήν καταλείπει καὶ μετὰ τόκον, τὸν ἄσπορον.

Οὐ φέρει τὸ Μυστήριον ἔρευναν! Πίστει μόνῃ πάντες γνωρίζομεν, τῶν ἐνθέων Προφητῶν τῶν προορήσεων τὸ πέρας ὄρωντες: Αἷμα καὶ πῦρ, καὶ ἀτμίδα καπνοῦ, τέρατα γῆς, ἃ προείδεν Ἰωὴλ· αἷμα τὴν Σάρκωσιν πῦρ τὴν Θεότητα· ἀτμίδα δὲ καπνοῦ, τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ ἐπελθόν, τῇ Παρθένῳ καὶ κόσμον εὐωδιάσαν, τῇ τοῦ Λόγου σαρκώσει!

Αὐτῷ οὖν καὶ ἡμεῖς, τῷ πτωμιόρφῳ ἐπὶ θρόνον ἐν ὑψίστοις καθημένῳ σὺν Πατρὶ τῷ ἀνάρχῳ καὶ τῷ Θείῳ Πνεύματι καὶ εὐδοκῆσαντι σαρκὶ τεχθῆναι ἐξ ἀπειράνδρου Κόρης Ἰησοῦ τῷ Παντάνακτι, μετὰ Ποιμένων προσπέσωμεν καὶ μετὰ Μάγων προσκυνήσω-

Ο ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ

Δ'.

Τὸν ἐπίλογον λοιπὸν τοῦτον τῆς ἐλληνικῆς φιλοσοφίας, ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης χρησιμοποιοῖ ἀπαντητικῶς, τρόπον τινα, ὡς πρόλογον τοῦ Εὐαγγελίου του: «Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος. Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν. Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν. Ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων... ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον... Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθαυμάσαμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας». Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐξηγγεῖλεν ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης τὴν ἐνσάρκωσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου, τοῦ Σωτῆρος Θεανθρώπου Χριστοῦ καὶ Λυτρωτοῦ τοῦ κόσμου. Διὰ τῆς ἐνσάρκωσης τοῦ Λόγου εἰσῆλθε προσωπικῶς ὁ Θεὸς εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος.

Θὰ ἐπεθυμοῦμεν νὰ πιστεύωμεν, ὅτι ἐξ ὧν εἶπομεν κατεδείχθη σαφῶς: 1) ὅτι τὸ ἐλληνικὸν πνεῦμα, ὡς ὄργανον τῆς θείας Προνοίας, διήνοιξε μὲ τὴν φιλοσοφικὴν του δύναμιν τὸν δρόμον τῆς ἀποκαλυφθείσης ἐν Χριστῷ θεϊκῆς Ἀληθείας· 2) ὅτι ὁ ἐλληνικὸς πολιτισμὸς διεμόρφωσε τοὺς βασικοὺς τύπους τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, μὲ πρωταρχικὸν παράγοντα τὴν πίστιν εἰς τὸν Θεόν· 3) ὅτι ὁ Ἑλληνισμὸς, καθὼς ἀποφαίνεται τὸ ἐξαιρετικὸν διερευνητικὸν πνεῦμα τοῦ Ἑλληνος ἱστορικοῦ Παπαρρηγοπούλου, «ὕπῃρξεν ὁ πρῶτος κήρυξ, λειτουργός, διδάσκαλος καὶ νομοθέτης τοῦ Χριστιανισμοῦ»· 4) ὅτι οἱ Ἕλληνες ἔχομεν τὸ ἱστορικόν, ἐπομένως τὸ ἀναφαίρετον δικαίωμα νὰ καυχώμεθα, ὅτι ὑπὸ τὴν αἴγλην τοῦ ἐλληνικοῦ φωτὸς ἐδώκαμεν

μεν καὶ μετὰ Ἀγγέλων λατρεῦσάμεν λέγοντες:

Ἀπορρήτω βουλή ἐτέχθης, Χριστέ σαρκὶ ὁ ἄσαρκος. Περιεγράφης δούλον μορφῇ ὁ ἀπερίγραπτος, ὑπὲρ ἀνθρώπων φορέσας τὸν ἄνθρωπον, σώζων ἀτρέπτως τὰς ἄμφω οὐσίαις. Ἀρχὴν λαμβάνεις ὁ φύσει ἀναρχος καὶ μόνος ὑπέρχρονος.

Ὡς βρέφος ἐσπαργάνωσαι ὁ τῆ οὐσία ἀναφῆς καὶ ὑπερτέλειος, λύων σειρὰς τῶν ἐμῶν παραπτωμάτων! Χερσὶ φέρεσαι, ὁ φέρων δρακί τὰ σύμπαντα, ἵνα τὸ γένος τῶν βροτῶν τῇ Σῇ Θεϊκῇ συγγενείᾳ σεμννόμενον καὶ βεβαίαν λαμβάνον λύτρωσιν, ἐν ἀγαλλιάσει βοᾷ Σοι:

Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη· ἦλθε γὰρ ἡ προσδοκία τῶν ἔθνων· ἦλθεν, ἔσωσεν ἡμᾶς, ἐκ τῆς δουλείας τοῦ ἐχθροῦ καὶ δι' αὐτοῦ τῷ Θεῷ κατηλλάγημεν.

Ἐδλογημένος ὁ τεχθεὶς Θεὸς ἡμῶν, δόξα Σοι. Ἀμήν.

*Ἀρχμ. ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ Πτ.Θ.Φ.
Διευθυντῆς Θερησκευτικῆς Ὑπηρεσίας Γ.Ε.Α.*

εἰς τὸν Χριστιανισμὸν ἀποκλειστικὸν χαρακτῆρα Ἑλληνικόν· 5) ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐξεπαιδεύσαμεν εἰς τὴν φιλοσοφίαν μας, τὴν ρητορικὴν μας καὶ τὴν γλῶσσαν μας τὸν μέγαν Ἀπόστολον τῶν ἐθνῶν Παῦλον. Ὅτι διὰ τῆς ἐλληνικῆς μορφώσεως μετελμπαδεύθη εἰς τὴν ψυχὴν του τὸ πῦρ τῆς ἐνεργείας καὶ κατέστη χεῖμαρρος εὐγλωττίας, διὰ νὰ μεταδώσῃ τὰς θεϊκὰς ἀληθείας τῆς πίστεώς του· 6) ὅτι εἰς τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν ἐγράφησαν τὰ ἱερά Εὐαγγέλια καὶ εἰς τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν συνετάχθησαν ὑπὸ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας τὰ ὑψηλὰ δόγματα τῆς ὀρθῆς πίστεως, ἡ ὁποία εὐλόγως ὀνομάζεται διὰ τοῦτο Ἑλληνικὴ Ὀρθοδοξία· 7) ὅτι ἡ χριστιανικὴ ζωὴ τῶν ἠθικῶν ἀξιών εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἐλληνικὴ ζωὴ.

Οἱ Ἕλληνες κατέχομεν ἀνεκτίμητον κληρονομίαν. Ἀπαιτεῖται πρὸς τοῦτο κατάλληλος θρησκευτικὸς φρονηματισμὸς τῆς ἐλληνικῆς Νεότητος εἰς ὅλα τὰ στάδια τῆς ἐκπαιδεύσεώς της. Ὁ διακεκριμένος καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ἀκαδημαϊκὸς Π. Μπρατσιώτης, εἰς τελευταῖον βαθυστόχαστον ὑπόμνημά του, περὶ τῆς ἐπιβαλλομένης ἐπαρκούς διδασκαλίας τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων, παρατηρεῖ ἀξιολογώτατα ὅτι εἰς τὴν παιδαγωγικὴν, τῆς ὁποίας σκοπὸς εἶναι ἡ μόρφωσις τῆς προσωπικότητος, ἡ χριστιανικὴ θρησκεία ἀσκεῖ ὑπέροχον ἠθοπλαστικὴν δύναμιν εἰς τὴν διάλασιν ὕψους χαρακτῆρος. Ἡ θρησκεία, λέγει, εἶναι συνυφασμένη μετὰ τῆς ἱστορίας τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους καὶ ἀποσκοπεῖ τὴν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν ἀγωγήν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως τῶν νέων ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἰδεολογικῶν κατευθύνσεων τοῦ ἐλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ θρησκευτικὴ ἀγωγή, ἐπιλέγει ὁ σοφὸς καθηγητὴς, ἀνταποκρίνεται καὶ πρὸς τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς ἐθνικῆς τοῦ ἡμετέρου λαοῦ συνειδήσεως, ἐρριζωμένης εἰς μακραῖωνα πείραν ἤδη ἀπὸ τῶν πρὸ Χριστοῦ χρόνων, ἀκόμη δὲ καὶ πρὸς τὴν θέσιν τῆς θρησκείας καθ' ὅλου ἐν τῇ ζωῇ τῶν λαῶν καὶ ἰδιαιτέρως τῆς χριστιανικῆς, θεωρουμένης ὡς κρηπίδος τῆς ἐπιγείου ζωῆς καὶ ὡς «ἄλατος προφυλάσσοντος τὴν ἐπιστήμην ἀπὸ τῆς σήψεως».

Τὸ συμπέρασμα ἐκ τῶν ἀναφερομένων συνοψίζεται εἰς τὰ ἐξῆς: Οἱ Ἕλληνες κατέχομεν ὑπὲρ πάντα λαὸν ἐπὶ γῆς, πολυτιμοτάτην καὶ βαρυτάτην εἰς ἀξίαν πνευματικὴν κληρονομίαν, τὴν ὁποίαν, σεβόμενοι ἑαυτοὺς, ὀφείλομεν κατὰ καθῆκον ἐθνικὸν καὶ χριστιανικὸν νὰ διαφυλάξωμεν ὄχι ὡς ψιλὸν τίτλον ἱστορικῆς τιμῆς, ἀλλ' ὡς πηγὴν ἐμπνεύσεως, ἀγωγῆς καὶ ἐναρέτου βίωσης μὲ ὅλους τοὺς χαρακτῆρας χριστιανικῆς τελειότητος, ἡ ὁποία νὰ στηρίζεται εἰς τὴν ἐλληνικὴν ὀρθοφροσύνην, τὴν ἀγάπην καὶ τὴν δικαιοσύνην.

Εἰς τὸ ἀποκαρδιωτικὸν φαινόμενον τῆς συγχρό-

νου παγκοσμίου ἠθικῆς καταπτώσεως, ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες, μετὴν νέαν γενεάν μας χριστιανοπρεπῶς καὶ ἑλληνοπρεπῶς παιδαγωγημένην, καὶ προικισμένην μετὰ ὑγιᾶ κοσμοθεωρίαν, ὀφείλομεν, ἀπὸ συναίσθημα αὐτογνωσίας καὶ αὐτοσεβασμοῦ, ποῦ μᾶς ἐπιβάλλει ἡ τρισχιλιετής ἱστορία μας, νὰ παραμείνωμεν ἢ «μικρὰ ζύμη» τῶν πατροπαραδότων ὑγιῶν ἀρχῶν καὶ πεποιθήσεων.

Τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ ἀδιάσειστος βᾶσις τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, ὅλα δὲ τὰ σύγχρονα ἀτομικὰ καὶ κοινωνικὰ προβλήματα, εἰς αὐτὸ καὶ μόνον, ὡσὰν ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Χριστόν, διότι ὁ Χριστὸς ζῆ εἰς τὸ Εὐαγγέλιον Του—εὐρίσκουν τὴν λύσιν των. Ἡ Ἐκκλησία, ἐξ ἄλλου, ὡς παρατηρητῆς τῶν πραγματικότητων τῆς ζωῆς, συγχρονίζει πάντοτε πρὸς αὐτὰς τὸ κήρυγμα τοῦ θεοῦ λόγου, καθὼς ἔκαμε τοῦτο ὁ Θεάνθρωπος Λυτρωτής, καὶ καθὼς ἐμμύθησαν τὸ παράδειγμά Του οἱ Πατέρες καὶ Διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας.

Ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἐποχὴν, σήμερον ἐπιβάλλεται νὰ ἐνταθῆ ἡ δύναμις τοῦ θεοῦ κηρύγματος. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς οὐδὲν ἔγραψεν. Μόνον ἐκήρυξε τὸν λόγον τὰς ἀληθείας Του, διότι ἤθελε νὰ καταστήσῃ τὴν Ὀρθοδοξίαν Του ὑπόθεσιν εὐγενῶν συγκινήσεων τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, ὑπόθεσιν ζωῆς πίστεως, καὶ ὄχι γνώσεως ἀνθρωπίνης καὶ σοφίας. Εἰς τοῦτο ἐμμύθησαν αὐτὸν οἱ Ἀπόστολοί Του καὶ οἱ Διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας. Διὰ τοῦ κηρύγματος λοιπὸν ὁ Χριστιανισμὸς ἀνεμόρφωσε τὴν ἀνθρωπότητα. Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ Ἕλληνες φιλόσοφοι, καθὼς εἶδομεν, ἐκήρυττον μετὰ τὴν φιλοσοφικὴν τῶν δυνάμιν ἐκείνην ποῦ ἐπίστευον καὶ ἐκείνην ποῦ ἀπετέλει πνοὴν καὶ συνειδησιν τοῦ βίου των. Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὑπὲρ πάντας οἱ τρεῖς Ἱεράρχαι, διὰ τοῦ κηρύγματος ἐπέτυχον νὰ ἀναμορφώσουν τὴν κοινωνίαν. Ἐκήρυττον μὲν ὅτι ἐπίστευον—καὶ τὸ ἐκήρυττον μετὰ δύναμιν φλεγόμενης πίστεως—ἀλλὰ καὶ ἐπεδείκνυον εἰς τὸν βίον των ζωῆς τὰς ἀρχὰς τῆς τελειότητος, τὴν ὁποίαν ἐκαλλιέργουν εἰς τὴν συνειδησιν τῶν ἀκροατῶν των, διὰ τοῦ κηρύγματος τοῦ θεοῦ λόγου. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὑψώθησαν εἰς οὐρανὸς διανοήσεως, διὰ νὰ λυτρωθοῦν οἱ ἴδιοι καὶ διὰ νὰ λυτρώσουν τὴν κοινωνίαν ἀπὸ τὰ πάθη τῆς ἁμαρτίας, καὶ διὰ νὰ ἀποδείξουν ὅτι εἰς τὴν ἐφήμερον αὐτὴν ζωὴν δὲν ἀξίζει τίποτε, οὔτε ὁ πλοῦτος οὔτε ἡ δόξα, ὅσον ἀξίζει ἡ ἀγαθότης τῆς ψυχῆς, ἡ καλωσύνη, ἡ ἀγάπη, ἀπὸ τὴν ὁποίαν καὶ ἐκπηγάξει ἡ πραγματικὴ εὐδαιμονία.

Ἐξαιρέτως, δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας, ἡ ἀπεργαζομένη τὴν σωτηρίαν μας Ἐκκλησία, καθὼς λίαν ὀρθῶς ἐγράφη ἐσχάτως εἰς ἔγκριτον ἐφημερίδα τῶν Ἀθηνῶν, «ὡς ἔννοια, ὡς ὄργανωσις καὶ ὡς θεσμός, εἶναι ὁ πρῶτος τῶν ἀκρογωνιαίων λίθων τοῦ ἐθνικοῦ μας οικοδομήματος... ἡ δὲ χριστιανικὴ ὀρθοδοξία, ἰδιαίτερα διὰ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, ἀποτελεῖ μίαν ἠθικὴν ἀξίαν, ἡ ὁποία, παρὰ τὴν διαδρομὴν τῶν αἰώνων, παρὰ τὴν εἰσβολὴν τῶν νεωτεριστικῶν ἰδεῶν καὶ παρὰ τὴν οἰκουμένην

σχεδὸν κυριαρχίαν τοῦ πνεύματος τῆς ὕλης, ἐξακολουθεῖ νὰ διατηρῆ τὴν ἐπιβολὴν της». Αὐτὴν λοιπὸν τὴν ἐπιβολὴν τὴν ὁποίαν ἐξασκεῖ ἡ Ὀρθοδοξία εἰς τὴν ἑλληνικὴν συνειδησιν, ὀφείλουν ἢ τε Πολιτεία καὶ ἡ Ἐκκλησία νὰ συντηρήσουν καὶ νὰ διαιωνίσουν διὰ τῆς χριστιανικῆς ἀγωγῆς τῆς Νεολαίας.

Ποία ὅμως Ὀρθοδοξία; ἐρωτᾷ ὁ ἱστορικός μας Παπαρηγόπουλος, καὶ λέγει ὅτι τὸ ἐρώτημα τοῦτο «εἶναι ἐν τῶν σπουδαιοτάτων ἐρωτημάτων εἰς τὰ ὁποῖα ἀπαντᾷ ἡ πατριὰ ἱστορία. Ποία λοιπὸν εἶναι ἡ Ὀρθοδοξία ἣτις ἐσωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ παρελθόντι καὶ ἀφ' ἧς ἐξαρτᾶται τὸ μέλλον ἡμῶν; Ὅχι βεβαίως ἡ χωριζομένη ἀπὸ τὰ ἔθνη συμφέροντα καὶ κατακλειομένη εἰς τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰ μοναστήρια ὄχι ἡ Ὀρθοδοξία ἡ πρεσβεύουσα ὅτι ἀρκεῖ νὰ τηρῶμεν τοὺς τύπους τῆς ἱερᾶς ἡμῶν πίστεως ἵνα ὀνομαζώμεθα Χριστιανοὶ καὶ Ἕλληνες, καίτοι παραβαίνοντες τὰ κοινότερα τῆς ἠθικῆς παραγγέλματα, καίτοι καταπροδίδοντες τὰ ἱερότερα πρὸς τὸν ἑλληνισμὸν καθήκοντα. Ὅχι ἡ πίστις χωρὶς ἔργων, ἡ πίστις ἡ νεκρά ὄχι! Ἡ τυπικὴ αὕτη λατρεία δὲν εἶναι τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ἰησοῦ, δὲν εἶναι τὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου, δὲν εἶναι τὸ πνεῦμα δι' οὗ ἀντεπαλαίσαμεν ἐπὶ πεντεκαίδεκα αἰῶνας κατὰ Περσῶν καὶ Μωαμεθανῶν. Ὁμολογοῦμεν ὅτι Ὀρθοδοξία ἄνευ τύπων δὲν ὑπῆρξεν οὔτε εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ, ὥστε ἡ ἀκριβὴς αὐτῶν τήρησις εἶναι καθῆκον ἀπαράβατον. Ἀλλὰ τίς δύναται νὰ ἀρνηθῆ ὅτι οἱ τύποι μόνον ἄνευ τῆς ἠθικῆς διαμορφώσεως, ἄνευ ἔργων καὶ θυσίας, δὲν ἀποτελοῦσι Ὀρθοδοξίαν; Τὰ ἔθνη λοιπὸν δὲν ἀκμάζουσι καὶ δὲν μεγαλοφυοῦσιν εἰμὴ διὰ τῆς Ὀρθοδοξίας, ἣτις στήνει τὸν θρόνον αὐτῆς ἐν μέσῃ κοινωνίᾳ καὶ ἐν μέσοις στρατοπέδοις, ἵνα διδάξῃ τὸν λαὸν τὸ χρηστῶς πολιτεῦσθαι καὶ τὸ γενναίως θνήσκειν».

Γενικῶς εἰπεῖν, ἡ ἀνάρρωσις τῆς πίστεως εἶναι σήμερον παγκόσμιος ἀνάγκη. Οἱ «Κυριακάτικοι Τάϊμς» τοῦ Λονδίνου ἔγραψαν πρὸ καιροῦ: «Ἐν μόνον πρᾶγμα, καὶ μόνον ἓν, δύναται νὰ σώσῃ σήμερον τὸν κινδυνεύοντα πολιτισμὸν καὶ τὴν κοινωνίαν. Καὶ τοῦτο εἶναι ἡ ἀνάρρωσις τῆς πίστεως ἐκ τῆς ὁποίας ἐξεπήγαγεν ὁδοτος... Ἡ μεταβολὴ τῆς καρδίας, ἰδοὺ ἡ ζωτικὴ ἀνάγκη. Πόλεμοι, ταραχαὶ καὶ συμφοραὶ θὰ ἐπαναλαμβάνωνται, μὴ χωρίς ὅτου μάθῃ ἡ ἀνθρωπότης, ὅτι ἐφ' ὅσον ζῆ ἄνευ Θεοῦ, θὰ μένη καὶ ἄνευ ἐλπίδος ἐν τῷ κόσμῳ».

Κατὰ ταῦτα, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ πόνος τῆς χειμαζομένης σήμερον ἀνθρωπότητος, ἡ ὁποία διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν στρέφει ἰκέτις τὸ βλέμμα πρὸς τὸν οὐρανὸν τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης, ἀποτελεῖ τὴν τρανωτέραν μαρτυρίαν, ὅτι ἡ Ὀρθοδοξία παραμένει ἐσαεὶ ὁ ἀναντικατάστατος μορφωτικὸς καὶ κοινωνικὸς παράγων, καὶ ὅτι τὸ φῶς τὸ ὁποῖον ἤναψεν ὁ Χριστὸς εἰς τὸν κόσμον, οὐδέποτε θὰ σβύσῃ!

Ἀρχιμ. Ι. Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, Δ. Θ.

τέως Διευθυντῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Βοστώνης

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΕΙΣ ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟΝ

Ἡ ἑορτὴ τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως, ἑορτὴ τῶν γενεθλίων καλουμένη καί, κατὰ τὸν Χρυσόστομον «πασῶν ἑορτῶν σεμνοτάτη καὶ μητρόπολις πασῶν», δὲν θὰ εἶναι, ἴσως, εἰς πολλοὺς γνωστὸν ὅτι, ὡς αὐτοτελής ἑορτὴ, δὲν ἑωρτάζετο κατὰ τοὺς πρώτους Χριστιανικοὺς αἰῶνας. Τότε κατὰ τὴν 6ην Ἰανουαρίου, ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς τρίτης ἑκατονταετηρίδος ἑωρτάζετο μόνον ἡ ἑορτὴ τῆς Ἐπιφανείας, μετ' αὐτῆς δὲ συνεωρτάζετο καὶ ἡ τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ.

Ὡς ἰδιαιτέρα ἡμέρα ἑορτῆς ὠρίσθη ἡ τῶν Χριστουγέννων τὸ πρῶτον κατὰ τὸν Δ' μ.Χ. αἰῶνα ὑπερμεσοῦντα ἐν τῇ Δύσει, ὅτε καὶ ἀπεφασίσθη ὡς ἡμέρα τῆς γεννήσεως τοῦ Κυρίου νὰ ὀρισθῇ ἡ 25ῃ Δεκεμβρίου, μετὰ πολλὰς συζητήσεις, ἀφοῦ ἄλλοι εἰς ἄλλην ἡμέραν ἢ ἄλλον μῆνα ἔθετον αὐτὴν π.χ. τὸν Νοέμβριον, Ἰανουάριον, Μάρτιον, Ἀπρίλιον ἢ καὶ Μάϊον· τοῦτο δέ, διότι οὐδαμοῦ τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης λέγεται ποῖον μῆνα ἢ ποίαν ἡμέραν ἐγεννήθη ὁ Κύριος. Ὁρίσθη δὲ τότε ἡ ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, ἐπιθυμούσης ν' ἀντικαταστήσῃ διὰ Χριστιανικῆς ἐθνικῆς ἑορτῆς, τὴν τοῦ ἀηττήτου ἡλίου, ἑορταζομένην τὴν ἡμέραν ἐκείνην.

Εἰς τὴν Ἀνατολὴν ἡ ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων εἰσῆχθη κατὰ τὸ τελευταῖον τέταρτον τοῦ Δ' μ.Χ. αἰῶνος, ὡς βεβαίῳ ὁ ἱερός Χρυσόστομος ἐν ὁμιλίᾳ του γενομένη ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὸ 386, ὅτε ἔλεγεν. «Οὕτω δέκατον ἔτος ἐστὶν ἐξ οὗ δῆλη καὶ γνώριμος ἡμῶν ἡ ἡμέρα αὕτη γεγένηται». Ἐννοεῖται, ὅτι τότε, μετὰ τῶν ἀρχαίων τοῦ ἱεράρχου, ὑπῆρχον οἱ ὑπὲρ τοῦ νεωτερισμοῦ ἀπολογούμενοι, ὡς τοῦναντίον καὶ οἱ ἐγκαλοῦντες. Ὅταν μάλιστα τῷ 378 ἑωρτάσθη τὸ πρῶτον ἡ ἡμέρα ἐν Κωνσταντινουπόλει, μαρτυρεῖται ὅτι ὁ ἑορτασμός ἐγένετο γογγύζοντος τοῦ λαοῦ.

Ἀξιοσημείωτον εἶναι ὅτι, ἐκεῖ ὅπου ἐγεννήθη ὁ Χριστός, μόλις κατὰ τὸ 433 ἰδιαιτέρως ἑωρτάσθη ἡ γέννησις αὐτοῦ.

Ὅπως ἂν ἔχη, ἀπαξ εἰσαχθεῖσα ἡ ἑορτὴ, ἐπεκράτησε, χάρις εἰς τὰς ἐνεργείας πεφωτισμένων ἱεραρχῶν καὶ κυρίως τοῦ Χρυσοστόμου, εἶτα δὲ καὶ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, οὗτινος ὁ πρῶτος ἐν Κωνσταντινουπόλει λόγος κατὰ τὴν 25ην Δεκεμβρίου τοῦ 380 ἤρχισε διὰ τοῦ «Χριστὸς γεννᾶται δοξάσατε, Χριστὸς ἐξ οὐρανῶν ἀπαντήσατε. Χριστὸς ἐπὶ γῆς ὑψώθητε».

Οἱ Βυζαντινοί, κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων φαίνεται ὅτι ἐντὸς τοῦ ναοῦ ἐσχημάτιζον σπήλαιον καὶ ἐν αὐτῷ ἐτοποθέτουσαν στρωμνὴν, ἐφ' ἧς ἐτοποθέτουσαν παῖδα τὸν Ἰησοῦν παριστάνοντα. Περὶ τούτου σαφῶς κατὰ τὸν IB' αἰ. μαρτυρεῖ ὁ Θεόδωρος Βαλσαμών, ὅστις ἐρμηνεύων τὸν 83ον κανόνα τῆς ἐν Τρούλλῳ Συνόδου, παρατηρεῖ: «Νομίζω ὅτι κακῶς ποιοῦσιν οἱ τὴν ἀπόρητον καὶ σωτήριον ἐν σπηλαίῳ γέννησιν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ παιδὸς καὶ στρωμνῆς

ὑποτυποῦντες καὶ τὰ ὑπὲρ λόγον καὶ ἔννοϊαν ἀνθρωπίνους ἐπιτηδεύμασι διαγράφοντες».

Θὰ ἦτο δὲ ἡ συνήθεια αὕτη πολὺ παλαιότερα, ὡς συμπεραίνω ἐκ λόγου, ὃν ἐξεφώνησεν ὁ Χρυσόστομος τῇ 20ῇ Δεκεμβρίου τοῦ 386, ἐν ᾧ, ἀποτεινόμενος πρὸς τὸ ἐκκλησίασμα, τοὺς ἐνεθύμιζεν τὴν ἐγγίζουσαν ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων καί, μετὰ τῶν ἄλλων τοὺς ἔλεγεν: «Ἀντιβολῶ μετὰ πάσης σπουδῆς καὶ προθυμίας παραγενέσθαι τὴν οἰκίαν ἕκαστον κενώσαντα τὴν ἑαυτοῦ, ἵνα ἴδωμεν τὸν δεσπότην ἡμῶν ἐπὶ φάτνης κείμενον».

Κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους ὑπῆρχε συνήθεια, ἵνα εἰς τὴν λεχῶ, πρὸς τόνωσιν καὶ διὰ νὰ παραγάγῃ ἀρκετὸν γάλα, δίδουν τὸ λεγόμενον λοχόζεμα, ζωμὸν δῆλα δὴ ἐντὸς τοῦ ὀποίου εἶχεν ἀναδευθῆ ἔψημένη σεμίδαλις καὶ «ἕτερα τινὰ εἶδη», ἦτοι βούτυρον καὶ μέλι.

Τὸ λοχόζεμα τοῦτο συνήθιζον οἱ πρόγονοί μας νὰ στέλλωσιν εἰς φιλικὰς οἰκίας τὴν ἐπομένην τῶν Χριστουγέννων, πρὸς τιμὴν τῶν λοχείων τῆς Παναγίας, ἔλεγον, ἔθιμον τὸ ὀποῖον δὲν ἐνέκρινεν ἡ ἐκκλησία, ἦτις διὰ τοῦ 79ου κανόνος τῆς ἐν Τρούλλῳ Συνόδου τὸ ἀπηγόρευσεν, ἐπὶ ποινῇ ἀφορισμοῦ τῶν λαϊκῶν καὶ καθαιρέσεως τῶν κληρικῶν, ἀφ' οὗ ἡ Παναγία «οὐκ ἔγνω λοχείαν», ἦτις ὅμως ἀπαγόρευσις δὲν ἴσχυσε νὰ ἐξαλείψῃ τὸ ἔθιμον, ἀφ' οὗ κατὰ τὸν 10ον αἰῶνα Συμεὼν ὁ Μεταφραστὴς σημειοῖ, «ἀφορορίζεται ὁ μετὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Θεοτόκου σεμίδαλον ἢ ἄλλο τί σκευάζων διὰ τὰ λεγόμενα λοχεία».

Μόνον κατὰ τὸν IB' αἰῶνα φαίνεται ὅτι ἡ συνήθεια εἶχεν ἐκλίπει, τοῦλάχιστον ἐν τῇ πρωτευούσῃ, ἀφ' οὗ, ὡς σαφῶς λέγει Θεόδωρος ὁ Βαλσαμών, «Χριστοῦ χάριτι τέως εἰς ταύτην τὴν τῶν πόλεων βασιλεύουσαν οὐδέν τι τολμᾶται τοιοῦτο παρὰ τινος».

Κατὰ τὰς μεγάλας ἑορτὰς συνήθεια ἐπεκράτει νὰ καλωπίζωνται αἱ οἰκίαι καὶ νὰ στολιζωνται τὰ ὑπέρθυρα αὐτῶν πρὸς δὲ νὰ καθαρίζωνται καὶ οἱ δρόμοι. Τοῦτο ἐγένετο καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ ἑορτασμοῦ τῶν γενεθλίων, ὅποτε κατὰ διαταγὴν τοῦ ἐπάρχου τῆς πόλεως, οὐ μόνον καθαρισμός τῶν ὁδῶν ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ στολισμός διαφόρων κατὰ διαστήματα στηνομένων στύλων μὲ δειρολίβανον, κλάδους μύρτου καὶ ἄνθη τῆς ἐποχῆς.

Κατὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ Δωδεκαημέρου γνωρίζομεν ὅτι οἱ Βυζαντινὸν παιδὲς, περιερχόμενοι τὰς οἰκίας, ἀπὸ βαθείας προῆας μέχρι δειλῆς ὀφίας μετὰ αὐλῶν καὶ συρίγγων ἔλεγον τὰ κάλαντα.

Περὶ καλανδιστῶν κατὰ τὰ Χριστούγεννα κατὰ τὸν IB' αἰῶνα μαρτυρεῖ ὁ Ἱ. Τζέτζης γράφων: καὶ ὅσοι κατ' ἀρχίμηνον τὴν Ἰανουάριον καὶ τῇ Χριστοῦ γεννήσει δὲ καὶ Φώτων τῇ ἡμέρᾳ ὅπόσοι περιτρέχουσι τὰς θύρας προσαιτοῦντες μετὰ ὠδῶν καὶ ἐπωδῶν καὶ λόγους ἐγκωμίων

ἐξ ὧν στίχων πληροφορούμεθα ὅτι, πλὴν τῶν εὐχαιρικών ἐπὶ τῇ ἡμέρᾳ ἀσμάτων, οἱ παῖδες ἀπηύθυνον καὶ ἐγκώμια πρὸς τοὺς ἐνοίκους, ἀνάλογα πρὸς τὰ σημερινὰ «πολλὰ πᾶμε τάφεντῃ μας, ἄς πούμε τῆς κυρᾶς μας», ἐν ἐπωδαίῃς καὶ τὴν ἀμοιβὴν τῶν ζητούντων ὡς γνωρίζομεν ἐξ ἀναλόγων ἀγυρτικῶν ἄσμάτων.

Σημειωθῆτω ὅτι ἔλεγον τὰ κάλανδα οὐ μόνον παῖδες, ἀλλὰ καὶ ἐνήλικοι, καὶ δὴ καὶ ἄνθρωποι τῆς ὀρχήστρας, οἵτινες μέχρι βαθείας νυκτὸς περιφερόμενοι καὶ καλανδίζοντες δὲν ἀπῆρχοντο, ἀν δὲν ἡμιβοντο.

Καὶ δὲν ἦσαν, δυστυχῶς, οὗτοι οἱ μόνοι ἐνοχλοῦντες. Ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν, ὡς καὶ κατὰ τὰς ἐπομένας τοῦ Δωδεκαημέρου, ἐγίνοντο αἱ μεταμφιέσεις, διὰ τοῦτο καὶ μεττημφισμένοι, ἀσβολωμένοι ἔχοντες τὸ πρόσωπον, ἔκρουον τὰς θύρας διὰ φωνῶν καὶ ἀστεϊσμῶν ἐνοχλητικοὶ εἰς τοὺς οἰκοδεσπότας γινόμενοι.

Ἐν ἡμέραις μεγάλων ἐορτῶν καὶ εὐχαρίστων γεγονότων, συνήθεια ἐπεκράτει, ἐπιτρέποντος τοῦ βασιλέως, νὰ γίνωνται ἵπποδρομικοὶ ἀγῶνες, περὶ οὓς κυριολεκτικῶς ἐμαίνοντο οἱ Βυζαντινοί· διὰ τοῦτο κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων ἐτελοῦντο ἵπποδρομικοὶ ἀγῶνες ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Βασιλέως καὶ μεγάλου πλήθους θεατῶν. Καὶ ἀπῆρσε μὲν τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἣ ὅποια ἐπέθυμει κατὰ τὴν ἱερὰν ἡμέραν μᾶλλον εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἢ εἰς τὸν ἵπποδρομον νὰ συλλάξῃ ὁ λαός— οἱ πατέρες τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου ἐζήτησαν ἀπὸ τὸν Βασιλέα νὰ ἀργήσουν τὰ θεάματα «ἐν τῇ Κυριακῇ καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς φαιδραῖς τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως ἡμέραις». Τοῦτο δὲ φαίνεται ὅτι ἐν μέρει θὰ ἴσχυσεν, ἀφ' οὗ ἐν τῷ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Φωτίου φερόμενῳ Νομοκάνονι λέγεται ὅτι κατὰ τὰ Χριστούγεννα καὶ τὰ Θεοφάνεια (οὐ τελεῖται θεά). Ἡ συνήθεια ὅμως ἦτο τόσο ἰσχυρά, ὥστε κατὰ τὸν ΙΒ' αἰῶνα ὁ Ἰουδαῖος περιηγητὴς Βενιαμὴν ὁ ἐκ Τουδέλης μαρτυρεῖ, ὅτι ἐν Κωνσταντινουπόλει παρέστη κατὰ τὰ Χριστούγεννα εἰς ἵπποδρομικοὺς ἀγῶνας, τῶν ὁποίων ἐξαίρει τὴν λαμπρότητα.

Τὸν ἐορτάσιμον τόνον κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν ἐννοεῖται ὅτι ἔδιδον καὶ τὰ ἀνάκτορα, ἐν οἷς ἐγίνετο προετοιμασία διὰ τὴν πομπικὴν μετάβασιν τοῦ βασιλέως, τὴν προέλευσιν ἢ τὸ πρόκενσον, ὡς ἔλεγον, ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ παλατίου, τοῦλάχιστον μέχρι τοῦ ΙΒ' αἰῶνος, εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας.

Κατὰ Κωνσταντῖνον τὸν Πορφυρογέννητον, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως ὁ βασιλεὺς, χλαμύδα καὶ στέμμα φορῶν καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ πατρικίων, συγκλητικῶν, καὶ στρατηγῶν, ἐξήρχετο τῶν ἀνακτόρων καὶ διὰ τῆς κεντρικῆς ὁδοῦ τῆς πρω-

τεύουσης, τῆς μέσης καλουμένης, διηυθύνετο εἰς τὴν Ἁγίαν Σοφίαν εἰς ἐξ ἀνάκτορα σημεῖα τῆς πορείας τοῦ ἐπευφημούμενου ὑπὸ ἀντιπροσώπων τῶν δῆμων, ἦτοι τῶν Πρασίνων καὶ τῶν Βενέτων, οἵτινες τὸν ἤϋχοντο διὰ τοῦ «πολλοὶ ὑμῖν οἱ χρόνοι», «πολλά, πολλά, πολλά, πολλά, ἐτὴ εἰς πολλά», «πολυχρόνιον ποιήσοι ὁ Θεὸς τὴν ἁγίαν βασιλείαν σας» καὶ ἔψαλλον, εἰς ἧχον τρίτον, σχετικὸς πρὸς τὴν ἡμέραν ὕμνους ὡς: «ὁ ἀμήτωρ ἐν οὐρανοῖς, ἀπάτωρ τίκτεται ἐπὶ γῆς», «ὁ φυτουργὸς τῶν ἀνθρώπων φιλάνθρωπος καταδέχεται ἄνθρωπος γεννηθῆναι», «τὸν ἐν Ἐδέμ παράδεισον ἠνέφξεν ἐν Βηθλεὲμ ἢ Παρθένος, ἐξ ἧς Χριστὸς καὶ Θεὸς ἡμῶν ἠύδοκῆσε τεχθῆναι».

Ὅταν ὁ βασιλεὺς ἐφθάνεν εἰς τὴν Ἁγίαν Σοφίαν, εἰς τὸν ἐξωνάρθηκα, ἀνώτερος ἀνακτορικὸς ὑπάλληλος, ὁ πραιπόσιτος, τοῦ ἀφήρει ἐκ τῆς κεφαλῆς τὸ στέμμα, προχωρῶν δὲ ὁ ἀναξ συνήντα εἰς τὸν νάρθηκα τὸν Πατριάρχην μετὰ τοῦ ὁποῦ προχώρει εἰς τὸν κυρίως ναόν, ἔνθα, κατὰ τὸν Καντακουζηνόν, «ἐξαισία τις εὐαρμοστία καὶ συμφωνία μέλους ἐξηκούετο». Ἐπειτα ἀφ' οὗ εἰσήρχετο εἰς τὸ ἱερὸν καὶ προσεκύνει, μετέβαινον εἰς τὸν πρὸς ἀνάπαυσιν χώρον, τὸ μουσικῶν ἐξ οὗ καὶ ἐξήρχετο ὅταν ἦτο καιρὸς τοῦ ἀσπασμοῦ καὶ διὰ νὰ κοινωνήσῃ. Κατὰ τὴν εἰς τὰ ἀνάκτορα ἐπιστροφήν οἱ Πράσινοι καὶ οἱ Βένετοι εἰς πέντε διάφορα σημεῖα τὸν ἐπεφήμουν καὶ τὸν ἠϋχοντο, ὡς καὶ κατὰ τὴν μετάβασιν. Ἄς σημειωθῇ ὅτι κατὰ τὴν κατὰ τὰ Χριστούγεννα μετάβασιν τῶν εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν οἱ βασιλεῖς ἤκουον καὶ Λατινιστὶ ὕμνους καὶ εὐχὰς, ὧν ἡ Βυζαντινὴ μετάφρασις ἔχει ὡς ἐξῆς «Ἐκ Μαρίας τῆς Παρθένου ἐγεννήθη καὶ μάγοι ἐξ ἀνατολῶν προσκυνούσι». «Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν φυλάξοι τὴν βασιλείαν ὑμῶν ἐπὶ πολλοῖς ἔτεσι καὶ καλοῖς».

Τὴν λαμπρὰν καὶ περιδοξὸν τῶν Χριστοῦ γενεθλίων ἡμέραν τιμῶντες οἱ βασιλεῖς, ἔδιδον κατ' αὐτὴν ἐπίσημον ἐν τοῖς ἀνακτόροις γεῦμα, εἰς ὃ, προσκαλούμενοι ἄρχοντες, ἀλλὰ καὶ ξένοι ἀντιπρόσωποι καὶ δώδεκα πένητες κατὰ τὸν τύπον τῶν μαθητῶν τοῦ Κυρίου, ἔτρωγον οὐχὶ καθήμενοι, ἀλλ' ἀνακεκλιμένοι, κατ' ἀρχαίαν συνήθειαν, ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐγειρόμενοι καὶ ἐπευφημοῦντες τὸν βασιλέα, ἐν ᾧ κατὰ χρονικὰ διαστήματα οἱ καλλίφωνοι χοροὶ τῆς Ἁγίας Σοφίας καὶ τῶν Ἁγ. Ἀποστόλων ἔψαλλον «Ἡ γέννησίς σου, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν ἀνέτειλε τῷ κόσμῳ τὸ φῶς, τὸ τῆς γνώσεως».

Ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὴν ἱερότητα τῆς ἡμέρας οἱ βασιλεῖς ἀπηγόρευον νὰ συλλαμβάνεται τις κατ' αὐτὴν καὶ νὰ φυλακίζεται διὰ μικρὰ παραπτώματα, ἐκτός, ἂν εἶχε περιπέσει εἰς σοβαρὸν ἐγκλημα, στέλλοντες δὲ διαταγὰς, ἐκέλευον ν' ἀπολύωνται τῶν φυλακῶν οἱ δι' ἐλαφρὰ παραπτώματα ἐγκλειστοί.

† ΦΑΙΔΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΕΣ

Η ΕΝ Ν. ΔΕΛΧΙ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ 18 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ — 6 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1961 *

7. Τὸ Οἰκουμενικὸν Ἰνστιτούτον ἐν Bossey (παρὰ τὴν Γενεύην). Τὰ νέα κτήρια τοῦ Π. Σ. Ε.

Ὡς γνωστὸν ἀπὸ ἐπταετίας ἤδη λειτουργεῖ ἐν Bossey παρὰ τὴν Γενεύην λαμπρὸν κέντρον Οἰκουμενικῶν Σπουδῶν, στεγαζόμενον εἰς κτηριακὸν συγκρότημα πολυτελές, δωρηθὲν ὑπὸ τοῦ μεγάλου Δωρητοῦ διὰ τοιούτους γενικοὺς σκοποὺς Rockefeller Τὸ Ἰνστιτούτον τοῦτο θεωρεῖται παράρτημα τοῦ ἐν Γενεύῃ Πανεπιστημίου καὶ λειτουργεῖ κατὰ τοὺς κανονισμοὺς αὐτοῦ. Ἡ διδασκαλία κατὰ τρίμηνα ἢ ἐξάμηνα καὶ κατὰ τὰς θερινὰς διακοπὰς συντελεῖται ἐπὶ ὑψηλοῦ ἐπιπέδου, διότι διδάσκουν ἐν αὐτῷ πλὴν τοῦ μονίμου προσωπικοῦ καὶ Καθηγηταὶ ἄλλων Πανεπιστημίων ἢ διακεκριμένα προσωπικότητες κατόπιν προσκλήσεως ἐπὶ ἐν βραχὺ διάστημα διαρκούντος τοῦ ἀκαδ. ἔτους ἢ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν αὐτοῦ. Ὁμοίως οἱ φοιτῶντες ἐν αὐτῷ εἶναι πτυχιούχοι Πανεπιστημίων ἐκ διαφόρων Ἐκκλησιῶν τῆς Οἰκουμένης, τῶν ἀποτελουσῶν τὸ Π.Σ.Ε. Συνήθως ἢ φοίτησις εἶναι μονοετής, ἀλλὰ παρατείνεται πολλάκις καὶ δι' ἐν ἀκόμη ἔτος. Εἰς αὐτὸ ἔχουν φοιτήσει πολλοὶ πτυχιούχοι τῶν θεολογικῶν Σχολῶν μας, διδάσκει δὲ ἐν αὐτῷ ὡς μόνιμος Καθηγητὴς καὶ ὁ κ. Ν. Νησιώτης, ὅστις λόγῳ τῶν πολλῶν ἱκανοτήτων αὐτοῦ ἔχει προσληφθῆ καὶ ὡς συνδιευθυντὴς τοῦ τῷ Ἰνστιτούτῳ διευθύνοντος Dr. Wolf.

Ὡς εἶπεν ὁ εἰσηγητὴς διὰ τὸ Ἰνστιτούτον πρὸ τῆς ὀλομελείας τῆς Γεν. Συνελεύσεως τοῦτο δὲν ἀποβλέπει μόνον εἰς τὴν ἔρευναν κοινῶν προβλημάτων τῶν ἐν τῷ Π.Σ.Ε. μελῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τὴν ἀναζωογόνησιν τῆς ζωῆς καὶ δράσεως αὐτῶν διὰ κοινῆς μελέτης καὶ συζητήσεως τῶν Καθηγητῶν καὶ φοιτητῶν του, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς συμβιώσεως καὶ κοινῆς ἐργασίας των, περιλαμβανομένης καὶ τῆς συμμετοχῆς ὄλων εἰς τὰς καθημερινὰς τελετὰς τοῦ Ὁρθρου καὶ τῶν θείων Λειτουργιῶν κατὰ τὰς Κυριακάς. Τοιοῦτοτρόπως οἱ φοιτήσαντες εἰς αὐτὸ ἢ ἀπλῶς ἐπισκεφθέντες αὐτὸ ἐπὶ βραχὺ, ἐπιστρέφοντες οἴκαδε, δύνανται νὰ μεταδώσουν εἰς τοὺς πιστοὺς τῆς Ἐκκλησίας των τὴν πείραν, ἣν ἔλαβον, ἀπὸ τὴν κοινὴν ἔρευναν, τὰς κοινὰς συζητήσεις καὶ ἀπὸ τὴν κοινὴν θρησκευτικὴν ζωὴν. Τὰ καλὰ ταῦτα ἀποτελέσματα ἐξαρτῶνται κατὰ πολὺ ἀπὸ τὴν ἱκανότητα τῶν φοιτητῶν ἐν τῷ Ἰνστιτούτῳ, διὰ τοῦτο ἢ ἐπιλογή τούτων ὑπὸ τῶν Ἐκκλησιῶν των δεόν νὰ εἶναι πολὺ προσεκτικὴ. Ἐπὶ τοῦ παρόντος, εἶπε, δὲν ἔχουν ἀποστείλει ἀντιπροσώπους των ἴδου αἱ Ἐκκλησίαι—μέλη καὶ ἔκαμεν ἔκκλησιν, ὅπως μεριμνήσωσι ὅλαι διὰ τὴν ἀποστολὴν των. Ἀκολουθῶς ἐξέθεσε τὸ ἐτή-

σιον πρόγραμμα τῶν διαλέξεων καὶ διδασκομένων μαθημάτων τοῦ Ἰνστιτούτου, προσθέσας, ὅτι τὸ πρόγραμμα κατ' ἔτος εἶναι διάφορον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἰσαγόμενων νέων θεμάτων καὶ προβλημάτων πρὸς ἔρευναν καὶ μάλιστα ἐκείνων, ἅτινα εἶναι ἐπίκαιρα καὶ φλέγοντα σήμερον εἰς τινὰς Ἠπείρους, ὅπως ἐν Ἀσίᾳ καὶ Ἀφρικῇ, ἔνθα παρατηρεῖται μία ἰσχυρὰ ὄθησις πρὸς κοινωνικὴν καὶ πολιτιστικὴν πρόοδον. Τοιαῦτα θέματα κατωνόμασεν: πρῶτον, «ὁ συγκρητισμὸς καὶ αἱ εἰδικαὶ μορφαὶ τῆς ἐμφανισσεως του ἐν Ἀνατολῇ καὶ Δύσει» εἶτα «διεθνεῖς μελέται τῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς καθ' ὅλας τὰς χώρας». Ἐν τῷ Ἰνστιτούτῳ μελετῶνται καὶ ἐξετάζονται ἰδιαίτερος τὰ ρεύματα, τὰ ἐπικρατοῦντα εἰς τὴν ζωὴν καὶ δρᾶσιν τῶν Προτεσταντικῶν, Ὁρθοδόξων καὶ Ρωμαιοκ. Ἐκκλησιῶν. Διὰ τῆς συμμετοχῆς δὲ καὶ Ὁρθοδόξων καθηγητῶν καὶ φοιτητῶν ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Ἰνστιτούτου μεταδίδονται καὶ γίνονται γνωστὰ τὰ ἰδιαίτερα γνωρίσματα τῆς Ὁρθοδόξου εὐσεβείας καὶ σκέψεως εἰς τὰς μὴ Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας καὶ ἀντιστρόφως.

Δι' ὅλης τῆς ἐργασίας του ταύτης τὸ Ἰνστιτούτον τοῦ Bossey φροντίζει νὰ κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον ὄλων διὰ τὰ προβλήματα τῆς προσεγγίσεως καὶ συνεργασίας τῶν Ἐκκλησιῶν, τὰ ὅποια ἀποτελοῦν καὶ ἔργον καὶ πρόβλημα τοῦ Π.Σ.Ε. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἔργον του τοῦτο ὁλονὲν διευρύνεται ἀπεφασίσθη καὶ ἡ αὐξήσις τοῦ κτηριακοῦ του συγκροτήματος διὰ τῆς οἰκοδομῆς μιᾶς μεγάλης Βιβλιοθήκης καὶ μιᾶς εὐρυχωροῦ αἰθούσης διαλέξεων.

Τὸ Π.Σ.Ε. λόγῳ τῆς ἐπιβολῆς τοῦ ἔργου του εἰς τὴν συνείδησιν τῶν Ἐκκλησιῶν ὅλης τῆς Οἰκουμένης ἠναγκάσθη νὰ εὐρύνη πολὺ τοὺς τομεῖς τῆς δράσεως του καὶ διὰ μίαν τοιαύτην κολοσσιαίαν ἐργασίαν εἶναι ἐντελῶς ἀνεπαρκῆ τὰ σημερινὰ του κτήρια ἐν Γενεύῃ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Malagnou. Διὸ εἰς προγενεστέρως συνεδριάσεις τῆς Κεντρικῆς ἐπιτροπῆς του ἀπεφασίσθη ἡ οἰκοδομῆσις νέων κτηρίων εἰς ἄλλην περιφέρειαν, ἐκεῖ ὅπου εἶναι ὁ Ὁργανισμὸς τῶν Ἡν. Ἐθνῶν καὶ ἄλλοι διεθνεῖς ὀργανισμοὶ περὶ τὰς παρυφὰς τῆς πόλεως Γενεύης. Πρὸς τοῦτο συνεστήθη ἐπιτροπὴ πρὸς συλλογὴν ἐράνων ὑπὸ τὸν Ἐπίσκοπον Sheril καὶ ἔγιναν καὶ τὰ σχέδια καὶ οἱ ὑπολογισμοὶ τῶν δαπανῶν. Ὁ Ἐπίσκοπος εἰς τὴν εἰσηγήσιν του ἀνέφερεν, ὅτι ἡ ἀνοικοδόμησις μεγαλειότερου κτηριακοῦ συγκροτήματος ἦτο ἀπαραίτητος. Ὁσᾶκις ἐπεσκέπτοντο τὸ κέντρον τοῦ Π.Σ.Ε. ἐν τῇ ὁδῷ Malagnou ὅλοι ἐξέφραζον τὴν ἐκπληξίν των, διότι τὸ Π.Σ.Ε. οὔτε ναὸν ἰδικόν του διέθετεν, οὔτε κτήριο Βιβλιοθήκης, ἀλλὰ καὶ τὰ διάφορα γραφεῖα ἦσαν ἀνεπαρκῆ διὰ τὸ ἔργον του. Ἡ δαπάνη τῶν ἀρχικῶν κτισμάτων, δοθέντος ὅτι ταῦτα σὺν τῷ χρόνῳ θὰ αὐξάνωνται, ὑπελογίσθη εἰς 2.500.000 δολλάρια. Εἰς

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 534 τοῦ προηγουμένου τεύχους.

τὴν ἔκκλησιν τοῦ Π.Σ.Ε. διὰ τὴν προσφορὰν τῆς συνδρομῆς των ἄλλαι Ἐκκλησίαι ἀντίκρουσαν τὸ ζήτημα μετὰ σοβαρότητος, ἄλλαι οὐχί. Μέχρι τοῦδε εὐτυχῶς συνεκεντρώθησαν περὶ τὰ 2 ἑκατομμύρια δολάρια, ἀλλ' ἡ τιμὴ τῶν ὑλικῶν ἔχει αὐξηθῆ καὶ χρειάζονται καὶ ἄλλα ποσὰ καὶ ὑλικόν. Πολλαὶ Ἐκκλησίαι προσφέρουν ὑλικόν ὅπως αἱ ἔκκλησίαι τῆς Τσεχοσλοβακίας τὰς ὑέλους τῶν κτηρίων. Ἡμεῖς ἀπ' ἀρχῆς ὑπεσχέθημεν ὀλίγα μάρμαρα, ἀλλὰ ἀτυχῶς ἀκόμη δὲν ἐξεπληρώθη ἡ ὑπόσχεσις μας αὐτή.

8. Ἡ Βίβλος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.

Ἐνώπιον τῆς ὀλομελείας τῆς Γεν. Συνελεύσεως κατὰ τὴν ἑσπερινὴν συνεδρίασιν τῆς 1ης Δεκεμβρίου, ἀνεγνώσθησαν εἰσηγήσεις καὶ ἐγένοντο συζητήσεις ἐπὶ τοῦ θέματος «Ἡ Βίβλος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ», σπουδαιότατον θέματος ἐν τῇ ζωῇ καὶ δράσει τῆς Ἐκκλησίας. Εἰσηγηταὶ ἦσαν: ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ὑόρκης Dr. Coggan (Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία), ὁ Πάστορ Robertson (Βαπτιστῆς) καὶ ὁ Πάστορ Inbanathan (Ἐκκλησία τῶν Ν. Ἰνδιῶν). Ὁ πρῶτος ἐτόνισε τὴν παρατηρουμένην διάδοσιν τοῦ Εὐαγγελίου ἀνά τὸν κόσμον ἐπὶ τῇ βάσει στατιστικῆς περὶ τῆς διαθέσεως καὶ μεταφράσεων τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ὁμοίως προσέθεσεν, ὅτι αἱ Ἐκκλησίαι ὀφείλουσαν νὰ ἀναπτύξουν μεγάλην δραστηριότητα εἰς τὴν δημιουργίαν καὶ διάδοσιν ἐκκλησιαστικῶν ἐποικοδομητικῶν βιβλίων δι' ἀναγνώστας παντὸς ἔθνους καὶ φυλῆς καὶ πολιτιστικῆς καταστάσεως. Ὁ Πάστορ Robertson ἔκαμεν ἰδιαίτεράν μνείαν τῶν λεγομένων «Ἐβδομάδων τῆς Βίβλου», αἱ ὁποῖαι ὀργανώθησαν εἰς διαφόρους Ἐκκλησίας καὶ κατέστησαν μένιμοι θεσμοί. Οὗτος συνέγραψε καὶ λαμπρὸν βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «The Bible in our time» (Ἡ Βίβλος εἰς τὴν ἐποχὴν μας), εἰς τὸ ὁποῖον ἐκτίθεται ὁ τρόπος τῆς ὀργανώσεως τῶν ἐβδομάδων τούτων τῆς ἀναγνώσεως τῆς Βίβλου, ποῦ ἔλαβον χώραν αἱ ὀργανώσεις αὐταὶ καὶ ποῖα ἀποτελέσματα τῆς τοιαύτης δραστηριότητος. Ἡ τοιαύτη κίνησις ἤρχισε κυρίως ἐν Γερμανίᾳ μετὰ τὸν Β' Παγκόσμιον πόλεμον διὰ τῶν λεγομένων Kirchentag (Ἡμέρα τῆς Ἐκκλησίας) καθ' ἃς ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα συγκεντρῶσις ἀπὸ 50 χιλιάδας καὶ πλέον χριστιανῶν ἐκ Γερμανίας καὶ ἄλλων χωρῶν πραγματοποιοῦνται εἰς πόλιν τινα τῆς Γερμανίας, καθ' ἃς ἀσχολοῦνται οἱ πάντες μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς Βίβλου καὶ ἀνάπτυξιν περικοπῶν αὐτῆς παρὰ διαφόρων εὐσεβῶν προσωπικοτήτων. Ἡ ὀργάνωσις λόγου χάριν τῆς ἐβδομάδος τῆς Βίβλου ἐν Yeovil τῆς Ἀγγλίας ἤρχισεν ὡς ἐξῆς: πρῶτον οἱ ἱερεῖς τῆς πόλεως ἐζήτησαν πληροφορίας περὶ τοῦ τρόπου, ὅστις ἐφαρμόζεται ἐν Γερμανίᾳ κατὰ τὰς προρρηθείσας συγκεντρώσεις ἀναγνώσεως καὶ μελέτης τῆς Βίβλου. Ἀκολούθως ἐξέλεξαν τὰς περικοπὰς ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι θὰ ἀπετέλουσαν τὸ θέμα τῆς μελέτης καὶ ἀναπτύξεως καθ' ὅλην τὴν ἐβδομάδα καὶ ὡς τοιαῦται ὠρίσθησαν ὑπὸ τῶν ἱερέων τῆς πόλεως Yeovil αἱ ἐξῆς: Ματθ. 13, 24-52, Ματθ. 25, 31-46, Ματθ. 25, 1-13 καὶ Λουκ. 6, 1-13, ἧτοι αἱ περικοπαὶ ὅλαι ἔχουν ὡς περιεχόμενον παραβολὰς τοῦ Κυρίου,

λίαν ἐπικαίρους διὰ τὴν σύγχρονον ζωὴν. Ἀκολούθως οἱ ἴδιοι ἱερεῖς συνεκεντρώθησαν καὶ ἐμελέτησαν ὁμοῦ ποῖα καλὰ ὑπομνήματα καὶ ἐρμηνεῖαι ὑπάρχοντες ἐπὶ τῶν παραβολῶν τούτων. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν βοηθημάτων τούτων συνεφάνησαν ποίας ἐρμηνείας τῶν περικοπῶν τούτων νὰ ἀποδεχθῶσι καὶ νὰ προβάλλωσι εἰς τὸν κόσμον. Μετὰ ταῦτα ἐτύπωσαν σημειώματα ἐπὶ τῆς ἐνορίας καὶ τῆς πρακτικῆς ὠφελιμότητος διὰ τὴν ζωὴν ἐκάστου, τὰ ὁποῖα διένειμον εἰς τοὺς ἐνορίτας πρὸ τῶν θυρῶν τῆς Ἐκκλησίας των δεωρεάν. Οὕτω θὰ ἡτοιμάζοντο ὅλοι διὰ τὴν ἐβδομάδα τῆς Βίβλου. Ἡ ἐβδομάς τῆς Βίβλου ὠρίσθη ἀπὸ 7-14 Δεκεμβρίου 1958 ἀρχίσασα τὴν Κυριακὴν (7 Δεκ.) μετὰ κηρύγματα καθ' ὅλας τὰς Ἐκκλησίας τῆς πόλεως, ἔχοντα θέμα εἰλημμένον ἀπὸ τὰς τέσσαρας περικοπὰς, τὰς ὁποίας προανεφέραμεν. Καὶ ἡ πόλις ὅλη εἶχεν εἰδοποιηθῆ καταλλήλως περὶ τῆς ἐπικειμένης ἐβδομάδος τῆς Βίβλου. Κατὰ τὸ ἑσπέρας τῆς Κυριακῆς καὶ τῶν ἐπομένων ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος ἐγίνοντο συγκεντρώσεις ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, κατὰ τὰς ὁποίας, μετὰ σύντομον τελετὴν καὶ κοινὴν προσευχὴν, ἀνεγνώσκατο μίαν ἐκ τῶν περικοπῶν καὶ ἀνελύετο τώρα λεπτομερῶς μετὰ ἐφαρμογὴν εἰς τὰς συνθήκας τῆς ζωῆς ἐν τῇ πόλει. Μετὰ ταῦτα ἐπηκολούθει συζήτησις, καθ' ἣν ἕκαστος προέβαλλε τὰς ἀπορίας ἡ καὶ τὰ προβλήματα τῆς ζωῆς του, ποὺ εἶχον σχέσιν μετὰ τὰ λεχθέντα κατὰ τὸ κήρυγμα καὶ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς περικοπῆς. Καθ' ἕκαστην ἑσπέραν τὸ παρακολουθοῦν τὰς ἑσπερινὰς συγκεντρώσεις πλῆθος ἐγίνετο μεγαλειότερον, τὸ δὲ ραδιόφωνον ἐκάστην πρῶταν μετέδιδε περιλήψιν τῶν συζητήσεων. Ταῦτα κατεδείκνυον, ὅτι αἱ ἐρμηνεῖαι καὶ ὁμιλίαι εὐρισκον ἀπήχησιν καὶ ἀνταπεκρίνοντο εἰς τὰ ἀπασχολοῦντα τοὺς πολίτας προβλήματα. Αἱ συζητήσεις ἦσαν πρακτικαὶ καὶ ἤρχισαν νὰ ἐφαρμόζονται εἰς τὴν πόλιν. Ἐσπέραν τινὰ παρέστη καὶ ὁ Δήμαρχος τῆς πόλεως, ὁ ὁποῖος ὡμολόγησεν, ὅτι ἐπὶ πολλῶν ζητημάτων τῆς πόλεως, περὶ ὧν ἐδίσταζε καὶ ἀμφέβαλλε τί νὰ πράξῃ, τώρα ἦτο ἀποφασισμένος καὶ ἐγνώριζε τί πρέπει νὰ πράξῃ. Εἰς τὸ τέλος τῆς ἐβδομάδος ὁ ἱερεὺς ἐκάστης ἐνορίας ἀνεκοίνασε τὰ πορίσματα του ἐκ τῆς τοιαύτης ἐργασίας, τὰ ὁποῖα περιώριζεν εἰς δύο κύρια σημεία, πρῶτον, ὅτι ἦσαν ὁ εἷς εἰς τὸν ἄλλον ἐγγύτερον ἢ ὅσον πρὶν ἐνόμιζον καὶ δεῦτερον ὅτι ὅλοι εἶχον μίαν κοινὴν εὐθύνην διὰ τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως Yeovil. Ταῦτα ὅλα, προσθέτει εἰς τὸ βιβλίον του ὁ ἐφημ. Robertson, δὲν ἤμποροῦν νὰ ἐφαρμοσθῶν κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον εἰς πᾶσαν ἐνορίαν ἢ πόλιν, ἀλλὰ πρέπει νὰ τροποποιῶνται καὶ κατὰ τὰ πληθυσμὸν τῆς ἐνορίας ἢ τῆς πόλεως καὶ κατὰ τὰς συνθήκας τῆς ζωῆς, ὑπὸ τὰς ὁποίας ζῆ καὶ εὐρίσκεται ἐκάστη πόλις. Ἀνάλογος πρὸς τὰ περιστατικά καὶ τὰς συνθήκας ταύτας πρέπει νὰ ὀργανώσεται ἡ ἐβδομάς, νὰ ἐκλεγῶσιν αἱ κατάλληλοι περικοπαὶ καὶ νὰ κινήθῃ τὸ ἐνδιαφέρον ὅλων, ὥστε ὅλοι νὰ ἔχουν συναίσθησιν τῆς σοβαρότητος τῆς κινήσεως ταύτης καὶ τῆς ὁμαδικῆς ἢ κοινωνικῆς εὐθύνης των. Δὲν εἶναι εὐκολον πρᾶγμα σήμερον νὰ προσελκύσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ Εὐαγγέλιον καὶ νὰ τὸν πείσῃ νὰ ἀκολουθήσῃ τὰς ἀρχὰς του. Πολλοὶ ἱεροκήρυκες

καὶ ἱερεῖς θὰ εὐρέθησαν εἰς τὴν ἰδίαν δύσκολον θέσιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρέθη εἰς Ἀγγλος ἱερεὺς κατὰ μίαν συνάντησίν του μετέσσαρας Ἀγγλους ἐνορίτας καὶ γνωστούς του. Τὴν περίπτωσιν ταύτην διηγήθη οὗτος εἰς τὰς ἐσπερινὰς συζητήσεις καὶ ἐζήτησε συμβουλὰς περὶ τοῦ πρακτέου: Ἐξεργόμενος ἀπὸ τὸν ναὸν τοῦ ἡμέραν τινὰ συνήνητησεν εἰς τὸ ἐν τῇ αὐτῇ νεκροταφεῖον τῆς πόλεως τέσσαρας ἐνορίτας, ὑπαλλήλους σιδηροφυγείου, νὰ παίζουσαν χαρτιά ἐπάνω εἰς τὴν μαρμαρίνην πλάκα ἐνὸς τάφου. Ἐπλησίασεν αὐτοὺς μετὰ πολὺ φιλικὸν τρόπον καὶ τοὺς ἠρώτησεν, ἂν ἐνόμιζον ὀρθὸν νὰ κάμνουν αὐτὸ ποὺ κάμνουν ἐπάνω εἰς ἐν ἱερὸν πρᾶγμα. Δὲν ἀπήντησαν καθόλου, ἀλλ' ἐμάζωσαν τὰ χαρτιά καὶ ἀνεχώρησαν, πεπεισμένοι, ὅτι ὁ ἱερεὺς ἦτο ὀπισθοδρομικὸς καὶ στενοκέφαλος. Ὁ ἱερεὺς ἠσθάνθη ἐν αἰσθημα ἀποτυχίας, διότι δὲν ἠμπόρεσε νὰ ὀμιλήσῃ ὅπως ἔπρεπε καὶ νὰ προσελκύσῃ πλησίον του τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς. Μία ἐκ τῶν ἐκλεγείσων παραβολῶν ἡδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ διὰ τὴν κατάλληλον καθοδήγησιν εἰς παρομοίας περιπτώσεις.

Ὁ πάστωρ Inbanathan ἐτόνισεν, ὅτι πάντοτε τὸ Εὐαγγέλιον καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς ἔχει ἀποδείξῃ τὴν θεϊκὴν δυνάμιν του εἰς τὸ νὰ ἐλύῃ τὸν κόσμον εἰς τὸν Χριστόν, καταστήσας τὸν λόγον τοῦ ζωηρότερον μετὰ τὸ παράδειγμα τῆς προσαγωγῆς εἰς τὸν χριστιανισμόν διὰ μόνης τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Εὐαγγελίου δύο περιφήμων συγχρόνων Ἰνδῶν, τοῦ Pandita Ramabai καὶ τοῦ Sadhu Sundar Singh.

9. Ἀποφάσεις διὰ τὰ προσεχῆ Συνέδρια. Τὸ κύριον θέμα κατὰ τὴν τετάρτην Γεν. Συνέλευσιν.

Διὰ τὸ προσεχὲς συνέδριον τῆς Δ' Γεν. Συνελεύσεως τοῦ Π.Σ.Ε. ὑπῆρχον δύο αἰτήσεις. Ὡς γνωστὸν αἱ Γεν. Συνελεύσεις τοῦ Π.Σ.Ε. συνέρχονται κατὰ ἐξαετίαν ἢ ἐπταετίαν εἰς μίαν ἠπειρον κατὰ σειράν ἢ πρώτη συνήλθεν ἐν Εὐρώπῃ (Ἀμστελδάμ 1948), ἡ δευτέρα ἐν Ἀμερικῇ (Evanston 1954) καὶ ἡ τρίτη ἐν Ν. Δελχί Ἀσίας 1961. Ὁ Abuna Θεόφιλος (Αἰθιοπικὴ Ἐκκλησία) κατέθεσε πρόσκλησιν ἐν ὀνόματι τοῦ Πατριάρχου τῆς Αἰθιοπικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Αἰθιοπικῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὅπως ἡ Δ' Γεν. Συνέλευσις τοῦ Π.Σ.Ε. συνέλθῃ ἐν Ἀδδίσ-Ἀμπέμπα. Ἄλλη πρόσκλησις κατετέθη ἀπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Μελβούρνης (Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία ἐν Αὐστραλίᾳ), ὅπως αὕτη συνέλθῃ ἐν Μελβούρνη τῆς Αὐστραλίας. Ὁ Πρόεδρος Dr. Fry, ἀφ' οὗ ἠνυχαρίστησε τὰς ὡς ἄνω δύο Ἐκκλησίας διὰ τὴν πρόσκλησιν, προσέθεσεν, ὅτι θὰ προηγηθῶσι συνεννοήσεις μετὰ τοῦ Π.Σ.Ε. καὶ τῶν δύο προσκαλουσῶν Ἐκκλησιῶν καὶ μετὰ ταῦτα 3-4 ἔτη πρὸ τῆς Γεν. Συνελεύσεως θὰ ἀποφασισθῇ, ποῦ δεόν νὰ συνέλθῃ αὕτη. Ἡ Δ' Γεν. Συνέλευσις θὰ συνέλθῃ τῷ 1968.

Καὶ διὰ τὸ συνέδριον τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Π.Σ.Ε., τῆς συνερχομένης κατ' ἔτος, ὑπῆρχον πολλαὶ προσκλήσεις ἐκ διαφόρων Ἐκκλησιῶν, τελικῶς ἔγινε δεκτὸν, ὅπως συνέλθῃ ἐν

Colgate-Rochester Divinity school τῶν Ἡν. Πολιτειῶν, 26 Αὐγ. μέχρι 3 Σεπτ. 1963. — Ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Π.Σ.Ε. κατόπιν προσκλήσεως τῆς ἐν Αἰγύπτῳ Κοπτικῆς Ἐκκλησίας θὰ συνέλθῃ ἐν Καῖρω τὸν Φεβρουάριον (11 ἕως 15) 1963. — Τέλος τὸ συνέδριον τῆς Faith and Order («Πίστις καὶ τάξις») τὸ ὁποῖον συνέρχεται κατὰ δεκαετίαν καὶ ἐνδιαφέρει ἡμᾶς τοὺς Ὀρθοδόξους περισσότερο πάσης ἄλλης Ἐπιτροπῆς τοῦ Π.Σ.Ε., διότι ὡς ἔργον ἔχει τὴν μελέτην καὶ ἄρσιν τῶν διαφορῶν εἰς τὴν πίστιν καὶ τάξιν ἢ εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν διοίκησιν μετὰ τῶν Ἐκκλησιῶν, θὰ συνέλθῃ ἐν Montreal τοῦ Καναδά 12-26 Ἰουλίου 1963 εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Michill. Τὸ προηγουμένον συνέδριον τῆς Ἐπιτροπῆς «Πίστις καὶ τάξις» εἶχε συνέλθει ἐν Lund τῷ 1952. Κατὰ τὸ συνέδριον τοῦ Montreal θὰ γίνῃ μία ἀνασκόπησις τῆς ἐπὶ δεκαετίαν καὶ πλέον ἀπὸ τὸ Λούνδ γενομένης ἐργασίας εἰς τὸ ζήτημα τῆς προσεγγίσεως καὶ ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν. Τὸ κύριον θέμα κατὰ τὸ συνέδριον τοῦτο θὰ εἶναι «Ὁ Χριστὸς καὶ ἡ Ἐκκλησία του». Τὸ συνέδριον θὰ διααιρεθῇ εἰς τέσσαρα τμήματα (Sections). Τὸ πρῶτον τμήμα θὰ ἔχῃ ὡς θέμα πρὸς ἔρευναν «Ἡ Ἐκκλησία ἐν ταῖς Βουλαῖς τοῦ Θεοῦ» τὸ δεύτερον τμήμα «Ἀγία Γραφή, Παράδοσις καὶ παράδοσεις» τὸ τρίτον τμήμα «Τὸ ἀπολυτρωτικὸν ἔργον τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ διακονία τῆς Ἐκκλησίας» καὶ τὸ τέταρτον «Λατρεία καὶ τὸ ἐνιαῖον τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας». Εἰς τὸ ἐν Δελχί Συνέδριον ὡς γνωστὸν κεντρικὸν θέμα ἦτο «Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς φῶς τοῦ κόσμου», ὅπερ εἶχεν ἐπεξεργασθῆ εἰδικὴ Ἐπιτροπὴ καὶ ἐξέδωκεν εἰς μικρὸν βιβλίον, οὗτινος μετάφρασις ἐγένετο καὶ εἰς τὴν ἑλληνικὴν καὶ διανεμήθη δωρεὰν εἰς τὰς Ἱ. Μητροπόλεις, εἰς τὰς Θεολογικὰς Σχολὰς εἰς τὰ Ἑλληνικὰ Πατριαρχεῖα καὶ ἐξῆς. Τὸ διὰ τὴν τετάρτην Γεν. Συνέλευσιν θέμα, τὸ ὁποῖον θὰ μελετηθῇ καὶ ἐρευνηθῇ κατὰ τὸ μέχρι τοῦ 1968 διάστημα, ὠρίσθη τὸ ἀκόλουθον, οὗτινος ἡ μετάφρασις προὐκάλεσε πολλὰς συζητήσεις: «The Finality of Jesus Christ in the age of universal history». («Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος, τὸ Α καὶ τὸ Ω, τὸ κεφάλαιον πάντων ἐν τῇ παγκοσμίῳ ἱστορίᾳ»). Ἡ μετάφρασις εἶναι ἰδική μου καὶ διὰ πολλῶν λέξεων, διότι εἶναι ἀδύνατος ἡ ἐπὶ λέξει μετάφρασις τοῦ τίτλου. Ὁ Μητροπολίτης Μύρων Χρυσόστομος προέτεινε («ἡ ἀκρότης τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ κ.τ.λ.» ὁ κ. Ἀλιβιζᾶτος («ἡ ὀλότης τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ κ.τ.λ.») ἀλλὰ δὲν εὐρέθη ἱκανοποιητικὴ ἢ ἐρμηνεία των καὶ ἀφῆθη ἐλευθέρα νὰ μεταφράσῃ ἐκάστη Ἐκκλησία εἰς τὴν γλῶσσαν της κατὰ τὸν καλύτερον τρόπον (ἰδὲ World Council of Churches, Minutes ἦτοι τὰ πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Π.Σ.Ε. ἐν Παρισίοις Αὐγ. 7-16 1962, σελ. 60). Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἀνεγνώσθησαν ἐν Ν. Δελχί δύο εἰσηγήσεις τοῦ Rev. John Marsh καὶ τοῦ Paul Verghese (ἰδὲ ὀλόκληρον τὸ κείμενον των εἰς Ecumenical Review Ὀκτωβρ. 1962) καὶ ἐπὶ τῇ βᾶσει τούτων ὁ ὑποφαινόμενος φρονῶ, ὅτι ἡ καλύτερα ἀπόδοσις τοῦ ὅρου Finality of Jesus, εἶναι, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, ἡ ζωὴ του, ὁ σταυρὸς καὶ

ἡ ἀνάστασις τοῦ συγκεφαλαιουῦσι πᾶν ὅτι γίνεται ἐν τῇ παγκοσμίῳ—τῇ τε προσωπικῇ καὶ τῇ γενικῇ—ιστορία ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ παρέχουν τὸ βαθύτερον νόημα τῆς ζωῆς ἐνὸς ἐκάστου καὶ ὅλων μαζί με τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς κακίας τῶν, με τὰς ἐπιτυχίας καὶ ἀποτυχίας τῶν, με τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατόν τῶν. Συνεπῶς ἐλληνοιστι, καθ' ἡμᾶς, ὁ τίτλος τοῦ θέματος, ὅπερ μέλλει νὰ μελετηθῇ κατὰ τὸν ἐπόμενον ἔτη ἀπὸ τοῦδε μέχρι τῆς τετάρτης Γεν. Συνελεύσεως καὶ κατ' αὐτήν, θὰ ἀπεδίδετο οὕτως «Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος καὶ ἡ μόνη ἐνότις ἐν τῇ κοινῇ ἱστορίᾳ τοῦ κόσμου» (ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Ἐφ. 1,10 «εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ, τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς» ἰδὲ ἡμέτερον μελέτην: ὁ ὕμνος τοῦ Ἀπ. Παύλου πρὸς τὸν ἐν Τριάδι Θεὸν ἐν Ἐφ. 3,1-14. Ἀθῆναι 1961, σελ. 25).

10. Ἀλλαι ἀσχολίαι καὶ ἔργα τῆς Γεν. Συνελεύσεως.

Τὴν 4ην Δεκ. κατὰ τὴν ἐσπερινὴν συνεδρίασιν τῆς ὀλομελείας τῆς Γεν. Συνελεύσεως προσήλθε καὶ ἐχαίρησε τὸ Συνέδριον ὁ Πρωθυπουργὸς τῶν Ἰνδιῶν Dr. Shri Nehru, συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν Πρόεδρον τῆς Διοικήσεως τῆς πόλεως N. Δελχί κ. Amrit Kaur. Τὸν κ. Νερού ἐχαίρησεν ὁ πρόεδρος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Π.Σ.Ε., ὅστις παρετήρησεν, ὅτι ἡ μὲν πρώτη Γεν. Συνέλευσις ἐν Ἀμστερδαμ εἶχε τιμηθῆ μετὰ τὴν παρουσίαν τῆς Βασιλίσσης τῆς Ὀλλανδίας Juliana, ἡ δευτέρα ἐν Evanston τῶν Ἡν. Πολιτειῶν ὑπὸ τοῦ προέδρου τῶν Ἀιζενχάουερ καὶ τώρα μετ' εὐγνωμοσύνης χαιρετῶμεν, λέγει, ὅλοι οἱ σύνεδροι τὴν παρουσίαν τοῦ Πρωθυπουργοῦ τῶν Ἰνδιῶν κ. Νερού, ὅστις εἶναι μία ἀπὸ τὰς μεγάλας πολιτικὰς προσωπικότητας τῆς ἐποχῆς μας, τιμώμενος παρὰ πάντων. Εὐχαριστεῖ ἀκολούθως αὐτὸν ἐν ὀνόματι τῆς Συνελεύσεως, διότι ἐδέχθη προθύμως νὰ γίνῃ τὸ συνέδριον ἐν N. Δελχί καὶ νὰ διαθέσῃ τὸ μεγαλοπρεπὲς κτίριον Vigyan Bhavan εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Συνεδρίου. Ὁ κ. Νερού πρῶτον ἐξέφρασε τὴν χαρὰν του, διότι μία τόσο μεγάλη ἀντιπροσωπευτικὴ θρησκευτικὴ ὀργάνωσις συνήλθεν ἐν Ἰνδία. Εἶναι, λέγει, εὐτυχής, διότι διεπίστωσεν, ὅτι τὸ Συνέδριον ἔδωκεν ἰδιαιτέραν προσοχὴν εἰς τὰ μεγάλα καὶ διεθνή ἐκεῖνα προβλήματα, ἐξ ὧν ἐξαρτᾶται ἡ εὐημερία τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ ἐξέφρασε τὴν πεποίθησιν, ὅτι, ὅσα ἡ Γεν. Συνέλευσις θὰ ἐκφράσῃ ἐπὶ τῶν προβλημάτων τούτων, θὰ ἔχουν ἐπίδρασιν εἰς μέγαν ἀριθμὸν πολιτῶν καθ' ὅλας τὰς χώρας. Ἄλλ' ἀνεξαρτήτως, λέγει, τῶν προβλημάτων τούτων, ἐκεῖνο, ὅπερ ταρασσει πολλοὺς ἐξ ἡμῶν εἶναι ὁ ψυχρὸς πόλεμος, πὸ ὑφίσταται ἕνεκα τῶν προβλημάτων τούτων. Ἐχομεν καθῆκον βεβαίως νὰ προστατεύωμεν τὰ δίκαια τῆς χώρας μας καὶ παντοῦ, ὅπου ταῦτα παραβλέπονται, ἀλλ' οὐδεὶς λόγος ὑπάρχει κατὰ τὴν προσπάθειαν τῆς ὑπερασπίσεως ταύτης νὰ μεταχειρίζωμεθα ἀναμεταξύ μας ἐπιθετικὴν γλῶσσαν, δι' ἧς ἐξάπτονται ἀμφοτέρω τὰ μέρη.

Ὁ ψυχρὸς πόλεμος συνίσταται εἰς τὸ νὰ μεταχειρίζωμεθα, εἴτε ὅταν ὀμιλῶμεν, εἴτε ὅταν γράφωμεν, γλῶσσαν, ἡ ὅποια ἐνοχλεῖ καὶ ἐξάπτει τὴν ἀντίθετον μερίδα. Τοῦτο δὲν σημαίνει νὰ ἐγκαταλείπῃ τις θέσεις μεγάλης καὶ ζωτικῆς σημασίας διὰ τὸν λαόν, ἀλλ' ἀπλῶς νὰ τοποθετῇ τις καὶ τὰ ζωτικὰ αὐτὰ ζητήματα μετὰ εἰρηνικὸν τρόπον καὶ διάθεσιν. Ἐχω μάθει ἐκ πείρας, ὅτι ἐὰν πλησιάσῃς τὸν ἄλλον φιλικῶς, θὰ εὖρης φιλικὴν ἀνταπόκρισιν. Καὶ ὁ πρωθυπουργὸς προκάλεσε τοὺς γέλωτας ὅλων, ὅταν ἔκαμε μίαν σύγκρισιν μετὰ τοῦ θρησκευτικοῦ ἀνθρώπου ἢ τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ πολιτικοῦ ἀνδρός. Ὁ θρησκευτικὸς ἢ ὁ ἅγιος προσκολλᾶται εἰς τὰς ἀληθείας, πὸ πιστεύει, ἀδιαφορῶν διὰ τὰς συνεπείας, δεχόμενος καὶ νὰ θυσιάσῃ ὡς μάρτυς ὑπὲρ αὐτῶν. Οἱ πολιτικοί, ὅσονδήποτε μεγάλοι καὶ ἂν εἶναι δὲν γίνονται μάρτυρες... ἀλλ' εἶναι πάντοτε πρόθυμοι νὰ προέλθουν εἰς συμβιβασμούς. Εἰς μίαν δημοκρατικὴν κοινωνίαν οἱ πολιτικοὶ εὐρίσκονται εἰς δύσκολον θέσιν, διότι συχνὰ αἱ προσωπικαὶ τῶν γνώμαι δὲν εἶναι εὐχάριστοι εἰς τὸ εὐρὺ Κοινόν. Διὰ τοῦτο ἐπιβάλλονται οἱ συμβιβασμοί, ἀλλ' ἂν ἀθήσῃ τις τὴν πολιτικὴν ταύτην τῶν συμβιβασμῶν πέραν τοῦ δέοντος, ὑπάρχει ὁ φόβος νὰ εὐρεθῇ ἐπὶ ὀλισθηροῦ ἐδάφους. Πάντως ἐπιβιβάζεται, ὅπως μὴ ὀξύνῃ τις τὴν ἤδη κρίσιμον κατάστασιν μεταχειριζόμενος γλῶσσαν, πὸ ἐρεθίζει τὸ ἀντίθετον μέρος, διότι διὰ τῶν εἰρηνικῶν μεθόδων ἐπιτυγχάνονται περισσότερα». Οἱ λόγοι τοῦ κ. Νερού κατεχειροκροτήθησαν ὑπὸ τῶν συνέδρων ὅλων. Ἀλλὰ σήμερον μετὰ ἐν ἀκριβῶς ἔτος ἀπὸ τῆς ἐκφωνήσεως τῶν λόγων ἐκείνων, ἠναγκάσθη, ὡς γράφουσι αἱ ἐφημερίδες, νὰ ὀμολογήσῃ ὁ κ. Νερού ἐξ αἰτίας τῆς ἐπιθέσεως τῶν Κινέζων Κομμουνιστῶν κατὰ τῆς χώρας του, ὅτι αἱ ἰδέαι του καὶ πεποιθήσεις περὶ εἰρηνικῶν μεθόδων ὑπέστησαν φοβερὸν κλονισμόν καὶ ἀπογοήτευσιν! καὶ ὑπεχρεώθη νὰ γίνῃ περισσότερον ρεαλιστῆς πολιτικῶς.

Ἄλλη ἐκδήλωσις ὑπὲρ τοῦ Συνεδρίου ἐκ μέρους τῆς φιλοξενούσης χώρας ὑπῆρξεν ἡ μεγάλη δεξίωσις, ἡ ὅποια ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Ἀντιπροέδρου τῆς Ἰνδικῆς Δημοκρατίας Radhakrishnan—λόγω ἀσθενείας τοῦ Προέδρου—εἰς τὰ προεδρικὰ ἀνάκτορα καὶ τοὺς μεγαλοπρεπεῖς κήπους τῶν. Κατ' αὐτὴν ἐπεκράτησε μεγάλη ἐγκαρδιότης καὶ ὁ ἀντιπρόεδρος χαιρετῶν ἐκ τοῦ πλησίον ἕκαστον ἀντιπρόσωπον εὕρισκεν ἕνα καλὸν λόγον δι' ἕκαστον, ζητῶν πληροφορίας διὰ τὴν χώραν καὶ τὴν ἐκκλησίαν ἐκάστου. Ἡ δεξίωσις ἐκείνη ἀφῆκεν ἀρίστα ἐντυπώσεις εἰς ὅλους.

Προκειμένου περὶ τῶν δεξιώσεων, αἱ ὅποια ἀπέτελεσαν τὸν ἐξωτερικὸν διάκοσμον τοῦ συνεδρίου, ἀναφέρομεν ἐνταῦθα, ὅτι ἔκαμε λαμπρὰν δεξίωσιν ἐν τῇ Πρεσβείᾳ τοῦ ὀλιαν εὐγενῆς ἡμέτερος πρέσβυς κ. Χατζηβασιλείου, πρᾶσκαλέσας εἰς αὐτὴν τὸ Πρωτοδρεῖον, πάντας τοῦ Ὀρθοδόξου Ἀντιπροσώπου καὶ τοὺς τῶν Ἀρχαίων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν ὁ Ρῶσος πρέσβυς ὁμοίως ἐδεξιῶθη εἰς τὸ μέγαρον τῆς Ρωσικῆς Πρεσβείας πάντας τοὺς συνέδρους ὁ δὲ Μητροπολίτης Νικόδημος, Πρόεδρος τῆς Ρωσικῆς Ὀρθοδόξου Ἀντιπροσωπείας, παρέθεσε πλούσιον δεῖπνον ἐν τῷ ξενοδοχείῳ Ἀσόκα εἰς πάντας τοὺς Συν-

έδρους· ὁ Ἀρχιεπ. Ἀγγλίας Dr. Ramsey ἐδεξιώθη τὴν Ὁρθόδοξον Ἀντιπροσωπείαν εἰς τὸ μέγαρον τῆς ἐν Ν. Δελχί Ἀγγλικῆς πρεσβείας· ὁμοίως αἱ Πρεσβείαι Ἀμερικῆς, Καναδά, Ρουμανίας, Δυτ. Γερμανίας καὶ ἄλλαι ὠργάνωσαν δεξιώσεις χάριν τῶν Ἀντιπροσώπων των. Εἰς πάσας τὰς δεξιώσεις ταύτας αἱ συνομιλίας καὶ συζητήσεις συνέσφιγγον στενώτερον τοὺς φιλικούς δεσμούς τῶν συνέδρων καὶ τῶν χωρῶν, τὰς ὁποίας οὗτοι ἐξεπροσώπου.

Ἀτμόσφαιραν συναδελφωσύνης καὶ ἀγάπης ὑπεράνω πάσης ἄλλης συναντήσεως φυσικῶ τῷ λόγῳ ἐδημιούργησαν αἱ εὐλογημένοι καθημεριναὶ προσευχαὶ κατὰ τὸν Ὁρθρον καὶ Ἑσπερινὸν κατὰ τὰς ὁποίας μυστικῶς ἔλεγε πᾶς τις ἐν τῇ καρδίᾳ του: διατὶ νὰ εἴμεθα οὕτω διηρημένοι οἱ ὄπαδοὶ τοῦ Χριστοῦ; διατὶ μὲ τὴν διαίρεσιν καὶ τοὺς χωρισμοὺς μειώνομεν τὴν δόξαν τῆς ἀγίας ἡμῶν θρησκείας καὶ λυποῦμεν τὸ ἐντὸς ἡμῶν συστενάζον ἅγιον Πνεῦμα διὰ τὴν ὀδυνηρὰν ταύτην κατάστασιν; διατὶ ἐν ᾧ εἶναι τόσον ἀγαθοὶ χριστιανοὶ οἱ μεθ' ἡμῶν συμπροσευχόμενοι, νὰ ἴστανται τόσον μακρὰν ἀπὸ τὴν ἀληθινὴν πίστιν καὶ τάξιν τῆς ἀρχαίας καὶ ἀδιαίρετου Ἐκκλησίας τῶν ὀκτῶ πρώτων αἰώνων; Ἡμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι εἴχομεν ὀργανώσει τὴν καθημερινὴν τέλεσιν Ὁρθρου καὶ Ἑσπερινοῦ εἰς μίαν εὐρύχωρον αἴθουσαν τοῦ ξενοδοχείου μας, ὅπως καὶ τινες ἄλλαι Ἐκκλησίαι. Ὡσαύτως ἐν τῷ προγράμματι τοῦ Συνεδρίου εἶχεν ὀρισθῆ, ὅπως γίνῃ καὶ θεία Λειτουργία με συμμετοχὴν ὄλων τῶν Συνέδρων, Ἀγγλικανική, Ὁρθόδοξος, Μαλαμπαριτῶν καὶ Κοπτική. Μεγάλῃ σφροδῆ συμπροσευχομένων παρετηρήθη κατὰ τὴν τέλεσιν τῆς θείας Εὐχαριστίας κατὰ τὴν Ἀγγλικανικὴν Ὁμολογίαν, διότι παρηκολούθησαν ταύτην καὶ ἐκοινώνησαν οἱ Ἀντιπρόσωποι ὄλων τῶν Προτεσταντικῶν Ἐκκλησιῶν. Ἡ θεία Κοινωνία πρὸς μετάληψιν εἰς τοὺς προσερχομένους μετεδίδοτο ὑπὸ 36 Ἐπισκόπων Ἀγγλικανῶν, διότι, πλὴν τῶν Ὁρθοδόξων, οἱ ὅποιοι ἀπλῶς παρέστησαν συμπροσευχόμενοι. πάντες οἱ λοιποὶ μετέλαβαν. Ἡ τελετὴ αὕτη, ὅπως καὶ αἱ λοιπαὶ Λειτουργίαι, ἐτελοῦντο ἅπασαι εἰς τὴν Σκηνὴν Σαμιάνα, τὴν ὁποίαν περιεγράψαμεν ἐν ἀρχῇ. Καὶ τὴν Ὁρθόδοξον θεϊαν Λειτουργίαν, τελεσεθεῖσαν παρὰ πάντων τῶν παρόντων Ἀρχιερέων—περὶ τοὺς δώδεκα—παρηκολούθησεν μέγα πλήθος συνέδρων καὶ Ἰνδῶν κατοίκων τοῦ Ν. Δελχί, ὄλον τὸ προσωπικὸν τῆς Ἑλλην. Πρεσβείας, πολλοὶ Ἐπίσκοποι Διαμαρτυρόμενοι καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κανταουρίας Dr. Ramsey. Δύο χορωδίαί, μία ἑλληνικὴ καὶ μία ρωσικὴ, ἔψαλλον ἁρμονικώτατα τὰ τροπάρια καὶ τοὺς ὕμνους, αἱ δὲ εὐχαὶ κατὰ σειράν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων—προεξάρχοντος ὡς ἀρχαιοτέρου τοῦ Μητροπολίτου Ἐδέσης Διονυσίου—ἀπηγγέλλοντο εἰς μίαν τῶν τεσσάρων γλωσσῶν κατὰ σειράν, ἑλληνικὴν, ρωσικὴν, ἀραβικὴν, ρουμανικὴν. Μετέλαβον φυσικῶ λόγῳ μόνον οἱ Ὁρθόδοξοι. Ἡ θεία αὕτη Λειτουργία ἐγίνε με μεγάλην τάξιν καὶ λειτουργικὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ κατάνυξιν, ἀφήσασα διὰ τῆς ὠραίας ψαλμοφθίας τῶν λαμπρῶν ὕμνων καὶ τῶν θαυμασιῶν εὐχῶν ἀγαθωτάτην ἐντύπωσιν εἰς πάντας καὶ καταδείξασα ἅπαξ ἔτι τοὺς πνευματικὸς θησαυροὺς τῆς θείας ἡμῶν Λατρείας.

Πρὸς τὴν Γεν. Συνέλευσιν τοῦ Π.Σ.Ε. ἐν Ν. Δελχί ἀπέστειλαν χαιρετιστήρια ἐνθουσιώδη μηνύματα ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας καὶ εὐδοώσεως τοῦ ἔργου καὶ τῶν σκοπῶν τῆς Ὀικουμενικῆς Πατριάρχης Ἀθναγόρας, ὁ Πατριάρχης τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας Ἀλέξιος, ὁ Πατριάρχης τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας Κύριλλος, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Μακάριος καὶ περὶ τὰς πενήντα Ἐκκλησίας καὶ ὀργανώσεις τῆς Ἀσίας, Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς. Εἰς τὸ μῆνυμά του πρὸς τοὺς Συνέδρους τῆς Γεν. Συνελεύσεως τοῦ Π.Σ.Ε. ὁ Οἰκουμε. Πατριάρχης παρατηρεῖ εὐστοχώτατα: «Πρέπει πρῶτον ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ νὰ καταστήσωμεν τὴν σπουδαιότητα τοῦ ἔργου μας καὶ τῆς ἀποστολῆς. Ἰνα δύνανται οἱ ὄλοι λαοὶ καὶ τὰ ἔθνη τῆς γῆς νὰ στρέψωσι τὰ βλέμματά των εἰς τὸ Φῶς τοῦ κόσμου, εἰς τὸν Χριστόν. Διὰ μέσου ἡμῶν ὁ κόσμος θὰ ἴδῃ τὸ φῶς. Μόνον διὰ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης μας ὁ κόσμος θὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ καταλάβῃ τὸ ἀληθὲς νόημα τῆς πραγματικῆς εἰρήνης. Ἐν τῇ ἐνώσει ἡμῶν θὰ δύναται ὁ κόσμος νὰ ἐκτιμήσῃ τὸ ἀληθὲς νόημα τῆς ἀδελφωσύνης καὶ τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς ἐξασφαλίσεως μιᾶς νέας ἐν Χριστῷ ἐποχῆς. Φρονοῦμεν ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ τονίσωμεν, ὅτι καλούμεθα νὰ ἐπανεύρωμεν διὰ τοῦ φωτός τοῦ Χριστοῦ τὴν ὁδὸν πρὸς τὴν ἐνότητα, καὶ νὰ βαδίζωμεν ἐν αὐτῷ ἐν χαρᾷ καὶ ἐλπίδι μέχρι τέλους, ἥτοι μέχρι τῆς πραγματοποίησεως τῆς ἐντολῆς καὶ τῆς προσητείας τοῦ Κυρίου. «Ἰνα πάντες ἐν ὄσιν». Ὁ δὲ Πατριάρχης πάσης Ρωσίας Ἀλέξιος ἐν τῷ μηνύματί του ἐκφράζει πρῶτον τὴν βαθεῖαν ἱκανοποίησιν, διότι καὶ ἡ Ρωσικὴ Ἐκκλησία κατέστη μέλος τῆς συναδελφώσεως τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν ἐν τῷ Π.Σ.Ε. καὶ τὴν πεποίθησιν, ὅτι ἡ συνεργασία ταύτης μετὰ τῶν ἄλλων θὰ προαγάγῃ τὸ πνεῦμα τῆς οἰκουμενικῆς συναδελφώσεως. Ἡ Ρωσικὴ Ἐκκλησία, παρατηρεῖ ἐν τῷ μηνύματί του ὁ Πατριάρχης Ἀλέξιος, ἔχει πλήρη γνῶσιν τῶν δυσκολιῶν ἐν τῇ ὁδῷ πρὸς τὴν ἐνωσιν πάντων τῶν χριστιανῶν εἰς μίαν Ἐκκλησίαν καὶ εὐχαριστεῖ μετ' εὐγνωμοσύνης τὸν Παντοδύναμον διὰ τὸ ἔλεος Αὐτοῦ, ὅπερ ἐπέδειξε βοηθήσας πάσας τὰς διηρημένας Ἐκκλησίας νὰ διίδωσι τὴν ἁμαρτωλότητα τῆς διαιρέσεως ταύτης καὶ τὸ χρέος των, ὅπως ἐογασθῶσι διὰ τὴν ἐνωσιν των. Ἡ Ρωσικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι ἐτοιμὴ νὰ ἐνισχύσῃ τὴν Ὁρθόδοξον μαρτυρίαν τῶν ἀδελφῶν τῆς Ἐκκλησιῶν—μελῶν τοῦ Π.Σ.Ε. καὶ ἐν τῷ τμήματι «Πίστις καὶ Τάξις» (Faith and Order) καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις Ἐπιτροπαῖς τοῦ Π.Σ.Ε. ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς προαγωγῆς τοῦ χριστιανικοῦ ἔργου, καὶ θὰ πράξῃ πᾶν ὅ,τι ἐξ αὐτῆς ἐξαρτᾶται ἵνα ἐξυπηρετήσῃ τὴν ἀνθρωπότητα, ὅπως ἐπικρατήσῃ ἡ φιλαδελφία καὶ ἀγάπη ἐπὶ τῆς γῆς (2 Πέτρ. 1,7) καὶ εἰρήνη μετὰ τὸν πάντων τῶν λαῶν (Ἐφ. 6,15). Ἐν τέλει εὐχεται ὑπὲρ τῆς εὐδοώσεως τοῦ ἔργου τῆς Γ' Γεν. Συνελεύσεως τοῦ Π.Σ.Ε. καὶ εἰς τοὺς συνέδρους ὅπως ἐν πᾶσιν «ἡ χάρις καὶ εἰρὴν πληθυνθεῖ ἐν ἐπιγνώσει τοῦ Θεοῦ καὶ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν» (2 Πέτρ. 1,2.)

(Ἐπεται τὸ τέλος)

ΒΑΣ. Χ. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΙΕΡΑΡΧΗΣ ΣΙΦΝΟΥ - ΜΗΛΟΥ ΚΑΙ ΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΗΜΕΡΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΑΥΤΟΥ*

Τὸ ἔγγραφο τοῦτο ἀνεγνώσθη καὶ συνεζητήθη ἐν τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 18 Δεκεμβρίου 1843, ἀπεφασίσθη δέ, κατὰ πλειοψηφίαν⁴⁴, ὅπως ἡ μὲν Ἐπισκοπὴ Ἀργολίδος «τεθῆ ὑπὸ τὴν φροντίδα προσωρινῶς τοῦ Κυνοῦρίας Διονυσίου μόνου⁴⁵ ὡς γειτνιάζοντος μέχρις ὅτου ἀποφασισθῶσι τὰ περὶ τῶν Ἐπισκοπῶν ὀριστικῶς» ἢ δὲ Ἐπισκοπὴ Σίφνου—Μήλου (ὑπὸ τὴν πνευματικὴν φροντίδα, προσωρινῶς... ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω ὅρον τοῦ Κυκλάδων Δανιήλ, ὅστις θέλει φροντίσει ὁ ἴδιος περὶ τῆς πνευματικῆς διεξαγωγῆς αὐτῆς)⁴⁶. Ταῦτα δὲ καὶ διέλαβεν εἰς τὸ ἀπαντητικὸν αὐτῆς, ὑπ' ἀριθ. 11847—12046 /18 Ἰανουαρίου 1844, ἔγγραφο, εἰς τὸ ὁποῖον εἰδικῶς διὰ τὴν ὑπ' ὄψιν παροικίαν Σίφνου—Μήλου ἀναγινώσκουσαν τὰ ἑξῆς: «... καθ' ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὴν Ἐπισκοπὴν Μήλου κρινεῖ εὐλογον ἢ Σύνοδος, νὰ τεθῆ αὕτη κατὰ τὸν ἀνωτέρω ὅρον προσωρινῶς ὑπὸ τὴν πνευματικὴν διοίκησιν τοῦ κατὰ τὴν Ἐπισκοπὴν Κυκλάδων Σεβ. Μητροπολίτου κυρίου Δανιήλ, διὰ νὰ φροντίσῃ ὁ ἴδιος ὡς γειτνιάζων περὶ τῆς διεξαγωγῆς αὐτῆς...»⁴⁷.

Ἐν τούτοις τὸ Ὑπουργεῖον ἐνέμενεν εἰς τὰς

προτέρας αὐτοῦ ἀποφάσεις. Διὰ νέου ὅθεν ἔγγραφου αὐτοῦ ὑπ' ἀριθ. 24.350 ἀπὸ 24 Ἰανουαρίου 1844 διετύπωνε τὰς ἀκολουθούς ἀπόψεις: «Διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 23052 ἔγγραφου ἡμῶν προσκαλέσαντες τὴν Ἱερὰν Σύνοδον, ἵνα καταστήσῃ προεδρικῶς ἐν τῇ χηρευούσῃ Ἐπισκοπῇ Κορινθίας καὶ Ἀργολίδος δύο Σεβασμιωτάτους Ἀρχιερεῖς, τὸν μὲν ἐν Ἀργολίδι, τὸν δὲ ἐν Κορινθίᾳ, τρίτον δὲ ἄλλον ἀποστείλῃ ἐπίσης προεδρικῶς εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν Σίφνου, πρὸς πνευματικὴν ἐπίσκεψιν τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐκεῖναις πιστῶν, ἐξηγήσαμεν συγχρόνως τὴν αἰτίαν, ἐξ ἧς ὀρμήθημεν εἰς τοῦτο. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ὁμῶς, ἀπαντήσασα διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 11874/12046 ἔγγραφου αὐτῆς, ἐγνωμοδότησεν ἄνευ τινὸς αἰτιολογίας ν' ἀνατεθῆ μὲν εἰς μόνον τὸν Σ. Ἱεράρχην Κυνοῦρίας ἢ πνευματικὴ διοίκησις τῆς ὅλης Ἐπισκοπῆς Κορινθίας καὶ Ἀργολίδος, νὰ τεθῆ δὲ ὑπὸ τὴν προσωρινὴν πνευματικὴν ποιμαντορίαν τοῦ Ἁγίου Κυκλάδων ἢ Ἐπισκοπῆ Σίφνου. Καὶ τοιαύτην μὲν ἐξέφρασε γνώμην ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, καίτοι καλῶς ἐπισταμένη ἐξ ἐνός τὴν τοῦ Νομοῦ Κορινθίας καὶ Ἀργολίδος ἔκτασιν, καὶ ἐξ ἑτέρου τὸ πνευματικῶς, δυσοικονόμητον τοῦ τῶν Κυκλάδων Νομοῦ, τοῦ τσοσάτας νήσους περιέχοντος.

Τὸ ἐκ μέρους ἡμῶν, ἐμμένοντες εἰς τὰ προεπισταλέντα, ἀπαντῶμεν εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον, ὅτι, ἐὰν αὕτη ἔχη λόγους ὑπὲρ τῆς μὴ εἰς Κορινθίαν ἀποστολῆς τοῦ κατὰ τὴν Ἐπισκοπὴν Αἰγίνης Σ. Μητροπολίτου, ἡμεῖς δὲν ἀντεχόμεθα τούτου, δύναται νὰ προτείνῃ ἄλλον Σ. Ἐπίσκοπον ἐκ τῶν σχολαζόντων, καὶ μάλιστα κατάλληλον κρίνομεν τὸν πρῶην Μενδενίντζης Σ. Γρηγόριον, τὸν ὁποῖον, ὡς σχολάζοντα, τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Ταμεῖον συνταξιοδοτεῖ μὲν σήμερον κατὰ μῆνα ἀνὰ 230 δραχμάς, θέλει δὲ ἐλαφρωθῆ τοῦ τῆς συντάξεως βάρους, οἰκειῶς πρὸς τὰς ἐνεστώσας οικονομικὰς τοῦ Κράτους δυσχερείας, ἐφ' ὅσον διαρκέσῃ ἢ προσωρινῇ τοῦ γηραιοῦ Ἀρχιερέως πνευματικὴ λειτουργία.

Τὰ αὐτὰ λέγομεν ἤδη καὶ περὶ ἄλλου σχολάζοντος Ἐπισκόπου καὶ λαμβάνοντος σύνταξιν, τοῦ πρῶην Ζαρνάτας Γαβριήλ, ὃν προσωρινῶς ἡ Ἱερὰ Σύνοδος δύναται νὰ ἀποστείλῃ καὶ αὐτὸν εἰς πνευματικὴν ἐπίσκεψιν τῶν κατὰ τὴν Ἐπισκοπὴν Σίφνου πιστῶν καὶ τούτου γενομένου, οἰκονομεῖται κἀναυθὰ τὸ ποσὸν τῆς συντάξεως, καὶ πάντα δὲ τελοῦνται ἀναλόγως μὲν πρὸς τὴν ἔκτασιν τῶν τόπων καὶ τὸ πνευματικὸν συμφέρον τοῦ χριστιανικοῦ λαοῦ, συμφῶνως δὲ καὶ πρὸς τὰς ἀνεκαθεν μέχρι δεῦρο ἐκφρασθείσας γνώμας τῆς τε Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῶν ἐν τῇ πολιτεῖᾳ ἀνωτάτων ἀρχῶν περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς πυκνοτέρας παρουσίας πνευματικῶν ποιμένων.

Περιμένοντες ταχεῖαν ἀπάντησιν κατὰ τὰ προαιτιολογηθέντα⁴⁸.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 538 τοῦ προηγουμένου τεύχους.

44. Ὁ Εὐβοῖας Νεόφυτος, πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐμειψήσατε διατυπώσας τὴν ἑξῆς γνώμην: «Ἐπειδὴ ὁ διορισμὸς ἐξέσχατος εἰς χηρεύουσαν Ἐπισκοπὴν εἶναι παρὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας, τοὺς ὁποῖους χρεωστοῦμεν νὰ σουλτάτωμεν, καὶ παρὰ τὰ ἐν ἱσχύϊ εἰσέτι πρὸς τοῦτο Β.Α. δὲν εἶμαι γνώμης τοῦ νὰ ἀποσταλῆ εἰς μὲν τὴν χηρεύουσαν Ἐπισκοπὴν Ἀργολίδος ἐξαρχικῶς ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κυνοῦρίας, εἰς δὲ τὴν τῆς Μήλου ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κυκλάδων. Ὁ ΚΒ' κανὸν τῆς ἐν Χαλκιδόνι Συνόδου λέγει: «Ἐπειδὴ περ τινες τῶν μητροπολιτῶν, ὡς περιηγήθημεν, ἀμελοῦσι τῶν ἐγκειμαισμένων αὐτοῖς πεινιῶν καὶ ἀναβάλλονται τὰς χειροτονίας τῶν ἐπισκόπων ἔδοξε τῇ ἀγίᾳ συνόδῳ ἐντός τριῶν μηνῶν γίνεσθαι τὰς χειροτονίας τῶν ἐπισκόπων, εἰ μήποτε ἔρα ἀπασιλῆτος ἀνάγκη παροακευάσαι ἐπιταθῆναι τὸν τῆς ἀναβολῆς γόνον...» Λοιπὸν ἢ πρέπει νὰ προτείνωμεν τὴν χειροτονίαν Ἐπισκόπου Ἀργολίδος ἢ νὰ προτείνωμεν τὴν μετέθεσιν τοῦ εἰρημένου Σεβ. Μητροπολίτου Κυνοῦρίας εἰς τὴν χηρεύουσαν ταύτην Ἐπισκοπὴν, εἰς δὲ τὴν τῆς Μήλου, τὴν ἑνωσιν μετὰ τῆς Ἐπισκοπῆς τῆς Μητροπόλεως τοῦ Νομοῦ Κυκλάδων, καὶ τοῦτο μέχρις οὗ περὶ ἐπισκοπῶν ληφθῆ ἄλλον μέτρον; ὅ, τι ἄλλο γενῆ εἶμαι ἐκτός εἰς αὐτὸ» (Βλ. Ἀ τ ἔ σ η, Ὁ θεσμός..., ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 48).

45. Τὸ Ὑπουργεῖον ἐν τῷ ἀνωτέρω ἔγγραφῳ εἶπεν ὑποδείξει καὶ τὸ ἑξῆς: «Ὁλόκληρον τὸν Νομὸν Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας δὲν θέλει βέβαια δυνηθῆ νὰ περιέλθῃ ὁ Ἅγιος Κυνοῦρίας, ἀνατεθῆσούνης μάλιστα εἰς αὐτὸν καὶ τῆς πνευματικῆς ἐπιμελείας τῶν παρακειμένων τῇ Ἀργολίδι νήσων Πόρου, Ὑδρας καὶ Στετσῶν. Ἐντεῦθεν, διὰ νὰ μὴ μένωσιν ἀνεπιμέλητοι πνευματικῶς οὐδ' οἱ ἐν Κορινθίᾳ Χριστιανοί, καλὸν ὑπολαμβάνομεν, ἐὰν τῆς αὐτῆς εὐλόγου αἰτίας ὑπαρχούσης, κατευθύνετο ἐπίσης ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, προσκοινοῦμενος ὁ τῆς ἐγγυτέρας Ἐπισκοπῆς προϊστάμενος Σ. Μητροπολίτης Αἰγίνης Κύριος Σαμουήλ, καὶ μετέβαθεν εἰς Κορινθίαν λόγῳ εὐσεβείας, ὀφείλων κατὰ τὸ ἐπισκέψασθαι τοὺς ἐκεῖ ἀδελφοὺς, ἐπιστρέψαι πάλιν εἰς τὴν κεκληρωμένην αὐτῷ Ἐπισκοπὴν Αἰγίνης...» (Ἀ τ ἔ σ η, Ἐπ. Ἱστορία, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 149).

46. Ἀ τ ἔ σ η, Ὁ θεσμός..., ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 48.

47. Ἀ τ ἔ σ η, Ἐπ. Ἱστορία, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 150.

48. Ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 151-52.

Ἄλλ' εἰς οὐδεμίαν ἀπάντησιν προέβη εἰς πάντα ταῦτα ἡ Ἱερά Σύνοδος. Ἐντεῦθεν τὸ Ὑπουργεῖον ἠναγκάσθη νὰ ἐπανέλθῃ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἀξιούν «ἵνα μηκέτι βραδύνη, ἀλλὰ φροντίσῃ καὶ διαβιβάσῃ ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν» τὴν σχετικὴν ἀπάντησιν, ἐνεργοῦσα «ἄνευ περαιτέρω ἀναβολῆς τὸ περὶ προσωρινῆς πνευματικῆς ἐπισκέψεως τῶν ἄνευ ἰδίων Ἀρχιερέων μενουσῶν Ἐπαρχιῶν»⁴⁹.

Συνεπεία τῆς ταιαύτης αὐστηρᾶς προειδοποιήσεως ἡ Ἱερά Σύνοδος συνεδρίασε τῇ 9 Φεβρουαρίου 1844. Σκέψεως δὲ πολλῆς γενομένης «ἐκρίθη παμψηφεί»⁵⁰ καὶ ἐστάλη τῇ ἐπομένῃ 10 Φεβρουαρίου 1844 ἡ κάτωθι ἐγγραφοῦ ἀπάντησις ὑπ' ἀριθ. 12132-12154:

«Προσκληθεῖσα ἡ Σύνοδος παρὰ τῇ Β. ταύτης Γραμματείας ἀπὸ 3 Δεκεμ. Π.Ε. καὶ ὑπ' ἀριθ. 23052, ἵνα λάβῃ ταχέως πρόνοιαν περὶ προσωρινῆς πνευματικῆς διευθύνσεως τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος δύο χηρευουσῶν Ἐπισκοπῶν τῆς Κορινθίας καὶ Ἀργολίδος καὶ τῆς Μήλου, μέχρι οὗ ἀποφασισθῶσιν ὀριστικῶς τὰ περὶ Ἐπισκοπῶν ἐν γένει, ἐκκρεμῆ ὄντα, πρὸς περιστολῆν τῶν ἐν αὐταῖς περὶ τὰ Ἐκκλησιαστικὰ γινομένων καταχρήσεων, ἐπρότεινεν εἰς αὐτὴν ἀπὸ 18 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς καὶ ἔτους καὶ ὑπ' ἀριθ. 11874-12046 ἵνα ἀνατεθῇ προσωρινῶς ἡ μὲν πρώτη τὸ τὴν πνευματικὴν διεύθυνσιν τοῦ κατὰ τὴν Ἐπισκοπὴν Κυνουρίας Σεβ. Μητροπολίτου κυρίου Διονυσίου ἡ δὲ δευτέρα ὑπὸ τὴν κατὰ τὴν Ἐπισκοπὴν Κυκλάδων Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου κυρίου Δανιὴλ⁵¹, ὡς γειτνιαζόντων, συμφώνως πρὸς τὸν ἰδ' κανόνα τῶν θείων Ἀποστόλων. Ἄλλ' ἡ Β. αὕτη Γραμματεία, μὴ παραδεχθεῖσα τὴν περὶ τούτου Συνοδικὴν ταύτην πρότασιν, ἀξιοῖ ἤδη διὰ τοῦ ἀπὸ 24 τοῦ λήξαντος μηνὸς καὶ ὑπ' ἀριθ. 24350 ἐγγράφου της, νὰ κατασταθῇ ὁ μὲν Σεβ. Ἐπίσκοπος πρῶην Μενδενίτσης ἰδίως εἰς τὴν Κορινθίαν, ὁ δὲ Σεβ. Ἐπίσκοπος πρῶην Ζαρνάτας κύριος Γαβριὴλ εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν Μήλου.

α) διὰ τε τὴν εὐκολίαν τῶν πνευματικῶς δυσσικονομήτων Ἐπισκοπῶν Κορινθαργολίδος καὶ Κυκλάδων, καὶ

β) διὰ τὴν ἐλάφρυνσιν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου ἐκ τοῦ βάρους συντάξεως, ἦν οὗτοι λαμβάνουσι κατὰ μῆνα ὡς σχολάζοντες.

Ὅθεν, πρὸς ταῦτα ἀπαντῶσα ἡ Σύνοδος κρίνει εὐλογον νὰ παρατηρήσῃ ὅτι τὸ πνευματικῶς δυσσικονομήτον δὲν ὑπάρχει μόνον εἰς τὰς διαληφθεῖσας Ἐπισκοπὰς Κορινθαργολίδος καὶ Κυκλάδων διὰ τὴν ἔκτασιν αὐτῶν ὑπάρχει δὲ καὶ εἰς τὰς λοιπὰς κατὰ νομὸς Ἐπισκοπὰς, καὶ ἂν κατὰ τὴν ἀξίωσιν τῆς Β. ταύτης Γραμματείας, καταστήσῃ ἡ Σύνοδος εἰς μὲν τὴν Κορινθίαν ἰδίως τὸν Σεβ. Ἐπίσκοπον πρῶην Μενδενίτσης κύριον Γρηγόριον, εἰς δὲ τὴν Ἐπισκοπὴν Μήλου τὸν Σεβ. Ἐπίσκοπον πρῶην Ζαρνάτας κύριον Γαβριὴλ, ὡς σχολάζοντας λόγῳ εὐκολίας τῆς

πνευματικῆς ὑπηρεσίας καὶ τοῦ συμφέροντος τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου, διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ὀφείλει νὰ καταστήσῃ ἐκ τῶν τοιούτων καὶ εἰς τὰς λοιπὰς τῶν νομῶν Ἐπισκοπὰς, καὶ κατὰ τοῦτο μᾶλλον καθ' ὅσον θέλει ἀναγκασθῇ εἰς τοῦτο, ὑπὸ τῶν ἐν αὐταῖς Χριστιανῶν, λαβόντων τὸ ἐνδόξιμον ἐκ τοῦ διορισμοῦ τῶν εἰς τὴν Κορινθίαν καὶ εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν Μήλου δύο διαλειφθέντων σχολάζοντων Σεβ. Ἐπισκόπων.

Ἐπειδὴ ὁμως τὰ περὶ Ἐπισκοπῶν ἐν γένει διὰ τε τὴν προγεγονυῖαν ἀπόφασιν τῆς Β. Κυβερνήσεως καὶ τὴν ἐσχάτως ἐκφρασεῖσαν περὶ τούτων γνώμη τῆς Συνόδου θεωροῦνται ἐκκρεμῆ, πρὶν ἢ ταῦτα ὀρισθῶσι ὀριστικῶς καὶ ὡς ἐκ τοῦ διορισμοῦ πρὸς τὸ παρὸν σχολάζοντων Ἐπισκόπων εἰς Ἐπισκοπὴν τινὰ λόγῳ εὐκολίας τὴν πνευματικὴν ὑπηρεσίαν τὸ Ἐκκλῆσι. Ταμεῖον ἀντὶ νὰ ἐλαφρυνθῇ θέλει μᾶλλον ἐπιβαρυνθῇ ἐξ ἀνάγκης ἀπὸ ἔξοδα ὀδοπορίας καὶ τῶν πρὸς συντήρησιν αὐτῶν ἄλλων ἀναγκαιῶν, διὰ τὴν παντελῆ ἀνέχειαν καὶ δυστυχίαν τοῦ λαοῦ, μὴ δυναμένου ἐνεκεν τούτου, καθ' ἃ γνωρίζει θετικῶς ἡ Σύνοδος, νὰ χορηγῇ οὔτε εἰς αὐτοὺς τοὺς πρὸ τοσούτων ἐτῶν ὑπάρχοντας Ἐπισκόπους τῶν οὔτε κἂν μέρος τῶν ἀνηκόντων αὐτοῖς λεγομένων ἐπισκοπικῶν δικαιωμάτων, δὲν δύναται ἡ Σύνοδος νὰ καταστήσῃ οὔτε τὸν Σεβ. πρῶην Μενδενίτσης κ. Γρηγόριον εἰς τὴν Κορινθίαν, οὔτε τὸν Σεβ. Ἐπίσκοπον πρῶην Ζαρνάτας κ. Γαβριὴλ εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν Μήλου.

Καὶ ἐπειδὴ ἡ Σύνοδος θεωρήσασα ἀπολύτως ἀναγκαῖον ἐπρότεινεν ἤδη νὰ τεθῶσι προσωρινῶς μόνον αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος δύο χηρεύουσαι Ἐπισκοπαὶ Κορινθαργολίδος καὶ Μήλου, ἡ μὲν ὑπὸ τὴν πνευματικὴν διεύθυνσιν τοῦ κατὰ τὴν Ἐπισκοπὴν Κυνουρίας Σεβ. Μητροπολίτου κ. Διονυσίου, ἡ δὲ ὑπὸ τὴν τοῦ κατὰ τὴν Ἐπισκοπὴν Κυκλάδων Σεβ. Μητροπολίτου κ. Δανιὴλ, ὡς γειτνιαζόντων, συμφώνως πρὸς τὸν προσημειωθέντα ἰδ' κανόνα τῶν θείων Ἀποστόλων λόγῳ ψυχικῆς ὠφελείας τῶν Χριστιανῶν καὶ καθοδηγίας τοῦ ἐν αὐταῖς ἱεροῦ κλήρου, εὐρισκομένου δι' ἔλλειψιν ἐκκλησιαστικῆς τινὸς ἀρχῆς ἐν μεγίστῃ ἀταξίᾳ, καὶ καταχρωμένου, ὡς δὲν λαθάνει τὴν Β. ταύτην Γραμματείας τῆς ἐπαγγελίας του καὶ διευθετήσεως ἐν ταῦτῳ τῶν κατὰ τὴν Κόρινθον ἱερῶν καταγωγίων, τὰ ὅποια κατασταθῆσαντα εἰς ἀθλίαν κατὰστασιν κλίνουσι εἰς φθορὰν ἐπὶ βλάβῃ τοῦ δημοσίου. Ἐπιμένουσα εἰς τοῦτο ἐξαιτεῖται κατ' ἐπανάληψιν τὴν εἰς τοῦτο Β. ἐγκρισιν»⁵².

Ἐν συνεχείᾳ τοῦ ἀνωτέρω ἐγγράφου ἐπεμψεν ἡ Ἱ. Σύνοδος καὶ ἕτερον αὐστηρὸν ἐγγραφοῦν 12232 Μαρτίου 1844 διαλαμβάνον τάδε:

«Ἡ Ἐπισκοπὴ Κορινθίας καὶ Ἀργολίδος, ὡς καὶ ἡ τῆς Μήλου ἐχῆρευσαν πρὸ καιροῦ νομίμου καὶ κανονικοῦ Ἐπισκόπου, καὶ ὡς ἐκ τούτου καὶ ὁ ἱερός κλήρος καὶ τὰ ἐν αὐταῖς ἱερά καταγώγια, χωρὶς προστάσεως τινὸς πνευματικῆς ἀρχῆς εὐρίσκονται ἐν μεγίστῃ ἀταξίᾳ.

Ὅθεν ἅμα λαβοῦσα ἀφορμὴν ἡ Σύνοδος ἐκ τῶν εἰς αὐτὴν παρὰ τῆς Β. ταύτης Γραμματείας ἐπιστα-

49. Ἐνθ' ἄνωτ.

50. Ἀ τ έ σ η, Ὁ Θεσμός..., ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 49.

51. Ὁ Κυκλάδων Δανιὴλ, μετὰ τῶν ἀρχιερέων Εὐβοίας Νεοφύτου, πρ. Ἡλείας Ἰωάν, Ἀχαΐας Γρηγορίου, Ἀττικῆς Νεοφύτου, ἦτο μέλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, κατ' αὐτὴν τὴν περίοδον.

52. Ἀ τ έ σ η, Ἐπ. Ἱστορία..., ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 152-154.

λέντων ἐπρότεινε ἀπὸ 18 Ἰαν. ἐ.ε., καὶ ὑπ' ἀριθ. 11874-12046, πρὸς τὴν Β. Κυβέρνησιν, συμφώνως πρὸς τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας, νὰ τεθῆ προσωρινῶς, μέχρις οὗ ἀποφασισθῶσιν ὀριστικῶς τὰ περὶ Ἐπισκοπῶν ἐν γένει, ἢ μὲν πρώτη ὑπὸ τὴν πνευματικὴν διεύθυνσιν καὶ προστασίαν τοῦ κατὰ τὴν Ἐπισκοπὴν Κυνοῦρίας Σεβ. Μητροπολίτου κυρίου Διονυσίου, ἢ δὲ ὑπὸ τὴν τοῦ κατὰ τὴν Ἐπισκοπὴν Κυκλάδων Σεβ. Μητροπολίτου κ. Δανιὴλ ὡς γειτνιαζόντων ἐπαναλαβοῦσα αὐτὸ τοῦτο καὶ ἀπὸ 10 τοῦ λήξαντος μηνὸς καὶ ὑπ' ἀριθ. 12132-12154, ἐξαίτησάμενη τὴν ἔγκρισιν.

Ἐπειδὴ ὅμως, καθ' ἃ ἔλαβε καὶ ἔχει ἤδη ὑπ' ὄψιν ἡ Σύνοδος ἐξ ἀμφοτέρων τῶν Ἐπισκοπῶν αὐτῶν ἡ ἀταξία τοῦ κλήρου προβαίνει ἐπὶ τὸ χειρόν τὰ δὲ ἐν αὐταῖς ἱερά καταγῶγια κατήντησαν εἰς παραλίπασιν, καὶ αἱ περὶ τὰ Ἐκκλησιαστικά καθ' ἑκάστην γινόμεναι καταχρήσεις προήχθησαν εἰς τοσοῦτον, ὥστε προξενοῦσι φρίκην εἰς πάντα χριστιανόν, καὶ ἄλλως δὲν δύναται ἡ Σύνοδος νὰ περιστείλῃ τὸ κακόν, λαμβάνουσα ἐκ τούτου ἀφορμὴν, κρίνεται εὐλογον, νὰ παρακαλέσῃ καὶ αὐθις τὴν Β. ταύτην Γραμματεῖαν, νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὴν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου πρότασιν τῆς Συνόδου, καὶ ἐπομένως νὰ ἐπισπεύσῃ εἰς αὐτὴν τὴν Β. ἔγκρισιν, διὰ νὰ δυνηθῆ ἡ Σύνοδος νὰ προλάβῃ ἐν καιρῷ τὸ κακόν, καὶ ἐπιφέρῃ εἰς αὐτὸ δεόντως τὴν δυνατὴν θεραπείαν, πρὶν ἢ καταντήσῃ εἰς τὸ ἀθεράπευτον.

Πεισιμένη δὲ εἰς τοῦτο ἡ Σύνοδος, καὶ κατὰ τοσοῦτον μᾶλλον καθ' ὅσον καὶ ἡ ἰδία Β. αὕτη Γραμματεία γνωρίζει ὡς ἐκ τῆς θέσεώς της τὴν κατάστασιν καὶ τοῦ ἱεροῦ κλήρου καὶ τῶν ἱερῶν καταγωγῶν τῶν Ἐπισκοπῶν αὐτῶν, ἀπεκδέχεται τ' ἀποτελέσματα»⁵³.

Πρὸ τῆς ἀποφασιστικῆς καὶ ὄντως σθεναρᾶς στάσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τὸ Ὑπουργεῖον ἐκάμφθη καὶ παρητήθη τῆς ἀξιώσεως, ὅπως διορισθῶν ἐξαρχικῶς οἱ διαλειφθέντες Ἐπίσκοποι, εἰς τὰς περὶ οὗ ὁ λόγος ἐπαρχίας, ἄρα δὲ καὶ ὁ πρ. Ζαρνάτας Γαβριὴλ εἰς τὴν τὴν Σιφνομήλου τοιαύτην.

Θανόντος δ' ἐν τῷ μεταξύ καὶ τοῦ Μεσσηνίας Ἰωσήφ, προέτεινε ἐτέραν λύσιν τοῦ προβλήματος διὰ τοῦ διορισμοῦ Ἀρχιερατικῶν Τοποτηρητῶν, ἣν διέλαβεν εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 25498 ἀπὸ 9 Ἀπριλίου 1844 νέον ἔγγραφον αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον, ἐν ᾧ διελάμβανεν: «Ἐπειδὴ δὲν ἐπραγματοποιήθη μέχρι τοῦδε, οὔτε ἔννομον εἶναι νὰ πραγματοποιηθῆ μέχρι τῆς προσεχοῦς Βουλευτικῆς Συνόδου, ἢ περὶ νέας Ἐκκλησιαστικῆς διαιρέσεως Συννοδικῆ πρότασις, καὶ ἡ ἀνάλογος αὔξησις, τῶν κατ' ἐπαρχίας Ἐπισκοπῶν, κατὰ τὰς εὐχὰς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, αἱ ὁποῖαι, εἶναι καὶ εὐχαὶ τῆς Βασιλικῆς ἐπιστασίας αἱ τέσσαρες χηρεύσασαι παλαιαὶ Ἐπισκοπαὶ τῆς Ἀργο-

λίγος, τῆς Κορινθίας, τῆς Μεσσηνίας καὶ τῆς Σίφνου, θέλει ἴσως κρίνει ἀναγκαῖον, μέχρις οὗ τελεσθῶσιν ὀριστικῶς τὰ δέοντα, τὸ νὰ διορισθῆ εἰς πᾶσαν μίαν τῶν ἐπισκοπῶν αὐτῶν προσωρινῶς Τοποτηρητῆς Ἀρχιερατικῶς. Ἄν ἡ Ἱερά Σύνοδος εἶναι ταύτης τῆς γνώμης, ἃς προβάλλῃ πρὸς τὴν Βασιλικὴν Κυβέρνησιν ὁποῖους κρίνει ἀξίους τῆς τοιαύτης πνευματικῆς ἐπιστασίας»⁵⁴.

Κατόπιν τούτου ἡ Ἱερά Σύνοδος, κατὰ τὴν Συνεδρίαν Αὐτῆς τῆς 14 Ἀπριλίου 1844, ἀπεφάσισεν, ὅπως «εἰς τὰς χηρευόσας Ἐπισκοπὰς Ἀργολίδος, Κορινθίας, Μεσσηνίας καὶ Σίφνου» διορισθῶσιν ὡς Ἀρχιερατικοὶ Τοποτηρηταὶ «οἱ πρωτοσύγκελλοι Γεράσιμος Παγώνης, Ἀμβρόσιος Φραντζῆς, Ἱερόθεος Παπαθανασόπουλος καὶ Θεοφάνης Σιατιστεὺς»⁵⁵.

Τοιοῦτοτρόπως ὁ τελευταῖος οὗτος Ἱεροδιάκονος Θεοφάνης Σιατιστεὺς προὔταθῃ ὡς Ἀρχιερατικὸς Τοποτηρητῆς τῆς Ἐπισκοπῆς Σίφνου-Μήλου, ἀλλ' εἶναι ἄγνωστον ἂν ἐν τέλει ἀνέλαβε καθήκοντα ἢ ἐφ' ὅσον τοῦτο συνετελέσθη, ὅπερ θεωροῦμεν μᾶλλον ὡς βέβαιον, πόσον ἐν Σίφνῳ διέμεινε, διότι ἀργότερον βλέπομεν αὐτὸν Β' Γραμματεῖα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου»⁵⁶.

Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων ἡ παλαιάφατος τῆς Σίφνου ἀρχιερατικὴ παροικία παρέμεινε ἐν χηρείᾳ μέχρι τοῦ ἔτους 1852, ὅτε, τῇ 9 Ἰουλίου, διὰ τοῦ Σ' Νόμου «περὶ Ἐπισκοπῶν καὶ περὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου τελοῦντος Κλήρου» διετηρήθησαν «...I' Ἐν τῷ Νομῷ Κυκλάδων τέσσαρες (Ἐπισκοπαὶ) α' Ἡ Ἐπισκοπὴ Σύρου Τήνου καὶ Μήλου, περιέχουσα τὰς ἐπαρχίας Σύρου, Τήνου καὶ Μήλου, β' Ἡ Ἐπισκοπὴ Ἄνδρου καὶ Κέας, περιέχουσα τὰς ὁμωνύμους Ἐπαρχίας, γ' Ἡ Ἐπισκοπὴ Νάξου συγκειμένη ἐκ τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας καὶ δ' Ἡ Ἐπισκοπὴ Θήρας, συγκειμένη ἐν τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας»⁵⁷.

Ὡς ἐκ τούτου ἡ Ἐπισκοπὴ Σίφνου Μήλου ἔπαυσεν ὑφισταμένη, ὑπαχθεῖσα ὀριστικῶς ὑπὸ τὴν Ἐπισκοπὴν Σύρου, πρὸς ἣν ἀργότερον, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἱεράρχου Μητροφάνους (1855-1889) συνεχωνεῦθη καὶ ἡ τῆς Ἄνδρου καὶ Κέας, ἀποτελοῦσα ἐφεξῆς τὴν Μητροπόλιν Σύρου, Τήνου, Ἄνδρου, Κέας καὶ Μήλου, συμπεριλαμβάνουσα καὶ τὰς νήσους Σίφνον, Σέριφον, Κύθνον, Μακρόνησον, Γυάρον, Μύκονον, Σίκινον, Φολέγανδρον καὶ Κίμωλον.

(Τέλος) Ἀρχιμ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ Α. ΒΙΤΑΛΗΣ

54. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 156.

55. Ἀτέση, Ὁ Θεσμός κτλ., ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 50.

56. Τοῦ αὐτοῦ, Ἐπ. Ἱστορία..., ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 153.

57. Γιαννοπούλου Στεφάνου, Ἀρχιμανδρίτου, Συλλογὴ τῶν Ἐγκυκλίων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀθήναι 1901, σελ. 56, Κοινὴ δέ ρη ἐνθ' ἄνωτ., στ. 372. Κωνσταντίνου Οἰκονόμου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 102, 648, Παπαδοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 420, Πασχάλη, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 102.

53. Αὐτόθι, σελ. 154-155.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

«Θέαμα και Νεότης».

Με αισθήματα ανακουφίσεως ο ελληνικός λαός παρηκολούθησε την πρώτη σοβαρά και οργανωμένη αντίδραση εις την κινηματογραφική ασυδοσία, ητις επικρατεί εις τόν τόπον μας και τόσον φθοροποιόν υποβολήν άσκει εις τās ψυχάς τής νεότητος ιδία. Η πρώτη επιτυχία ήτο, ότι ή υπό τās εδλογίας του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών κ. Χρυσοστόμου Προέδρου τής οργανώσεως, έγκαιριασθεισα και οργανωθείσα εβδομάς «Θέαμα και Νεότης» ήνωσεν εις συνεργασίαν πάντας τούς παράγοντας, οτινες ενδιαφέρονται ειλικρινώς δια τούς νέους και τὰ παιδιά.

Τώρα δέν είναι πλέον μεμονωμένοι φωναί, άλλ' είναι, υπό την αιγίδα τής Ιεράς Συνόδου, άποστειλάσης σχετικήν έγκύκλιον είκοσι πέντε συνομοσπονδίαί, όμοσπονδίαί και πανελλήνιοι οργανώσεις γονέων και εκπαιδευτικών λειτουργών, ως και ή ύγιής κοινή γνώμη, πού όμοφώνως άποκοτύν, ούχι ήμίμετρα και άοριστολογίας, άλλ' άμέσους, συγκρομημένας και δραστικάς ενεργείας τών άρμοδίων. Ίδιατέρως ή μετάθεσις του όριου ήλικίας τών άνηλικών εις τὰ 18 έτη, ή αναδιοργάνωσις του έλέγχου τών ταινιών, ή εις τās κριτικάς επιτροπάς συμμετοχή εκπροσώπων τής Έκκλησίας και ο έλεγχος τών κινηματογραφικών διαφημίσεων είναι τὰ πλέον έπείγοντα και οδσιαστικά μέτρα, τὰ όποια πρέπει επί τέλους νά ληφθούν.

Ός όρθώς έσημειώθη έν τινι περιοδικώ, «είναι ντροπή για τó διοικητικό μηχανισμό ενός κράτους νά μή μπορέη νά ενεργήση, παγιδευμένος μέσα στα άνομα συμφέροντα τών εισαγωγέων και παραγωγών. Όσους βουλευτάς κι' άν διαθέτουν αυτοί οι κύριοι, πρέπει νά βρεθής κάποιος ύπουργός, πού θά τολμήση μιá δυναμική άναμέτρησι. Άν φυσικά τόν ενδιαφέρει τó μέλλον τής πατρίδος και όχι ή ψηφοφορία».

Ουσιώδες συμπέρασμα.

Πολλά και ποικίλα είναι τὰ συμπεράσματα, τὰ όποια δύνανται νά συναχθούν μετά την λήξιν τής πρώτης περιόδου τής Β' έν Βατικανώ Συνόδου. Έκ τούτων τó οδσιωδέστερον είναι άσφαλώς, τó ότι ή Ρωμαιοκαθολική Έκκλησία αισθάνεται βαθύτατα σήμερα την ανάγκην έξυψώσεως και τονώσεως του συνοδικού θεσμού, τόν όποιον ή προϊούσα θεολογική έπεξεργασία τής περι τού πρωτείου του πάπα ιδέας, οδήγησασα εις άποκρήμυνος διατυπώσεις κατά την Α' έν Βατικανώ Συνόδου, είχεν ούχι μόνον οδσιαστικάς, άλλά και τοπικάς παραμερήσει. Έκ τής έπόψεως ταύτης, ή Β' Σύνοδος είναι έν πολλοίς, ήδη από του άρχικού αυτής σταδίου, κραυγαλέα επανόρθωσις τής Α'. Η Όρθόδοξος Έκκλησία χαιρεί δια τó είδος τούτο μεταστροφής και εύχεται ν' άποδειχθής αυτή άποφασιστικώτερα. Διότι μόνον με τοιού-

του είδους ρεαλιστικόν πνεύμα άναμορφούσα έαυτήν ή Ρωμαιοκαθολική Έκκλησία θά επανέρρη τās βάσεις εκείνας, επί τών όποίων θά δονηθής νά άνοιξη πραγματικώς τόν διάλογον με την όρθόδοξον Άνατολήν. Άλλως ή περι προσεγγίσεως τών δύο Έκκλησιών εκ μέρος του Ρωμαιοκαθολικισμού όμιλία θά παραμένη ματαία μονολογία. Βεβαίως, είναι πολύ ένωρις άκόμη νά ειπής τις, ότι ή ήμέρα μιās τοιαύτης άναμορφώσεως φαίνεται ήδη δια γυμνού όφθαλμού. Άλλ' ούδέν έμποδίζει την έλπίδα όταν, έστω και έν μέρει, σημειούται έν είδος άλλαγής επί τὰ βελτίω. Άρκει νά ύπάρξη συνέχεια.

Νέον παράδειγμα.

Εις τὰ παραδείγματα τών Έλλήνων Ιεραρχών, οτινες παρουσιάζουν αξιόλογον κοινωνικήν δράσιν έν μέσω του ποιμνίου των, δέον νά προστεθής και τó παράδειγμα του άγιου Γόρτυνης Κρήτης. Ός πληροφοροει ήμάς τó υπό του εκλεκτού τούτου Ιεράρχου εκδιδόμενον περιοδικόν «Άναγέννησις», «κατά τόν μήνα Σεπτέμβριον έγιναν οι γάμοι πέντε όρφανών κορασιών, τροφίμων του Έκκλησιαστικού Όρφανοτροφείου. Αί τροφίμοι του ιδρύματος, πού ήλθον εις γάμον κοινωνίαν κατά τó τρέχον έτος, άνέρχονται εις έννέα. Πλησίον του Όρφανοτροφείου ήρχισεν από τινων μηρών ή άνοικοδόμησις του Γηροκομείου, τó όποιον θά περιλάβη τούς άναξιοπαθόντας ύπερήλικας τής περιοχής. Αί εργασίαι άνοικοδομήσεως του δια τούς άπόρους μαθητάς Γυμνασίου μετ' οικότροφείου εις Πόμπια προχωρούν ίκανοποιητικώς. Έν τώ μεταξύ ήρχισεν εις ιδιωτικόν οίκημα ή λειτουργία του οικότροφείου άπόρων μαθητών εκ τεσσαράκοντα τροφίμων. Με πολλούς κόπους και θυσίας εκτίσθησαν αι κατασκηνώσεις τής Μητροπόλεως μας εις τόν Κόκκινον Πόργον Τυμπακίου και έλειτούργησαν κατά την περυσινήν περίοδον. Αί κατασκηνώσεις αποτελούν κέντρα ψυχικής και σωματικής άναφυγής».

Αυστηρώς αι αξιόλογοι αυταί πτυχαι τής κοινωνικής δράσεως του άγιου Γορτύνης, ως και αι τών λοιπών Σεβ. Ιεραρχών τής Έκκλησίας τής Ελλάδος δέν εξαιρονται, όσον πρέπει, υπό του Έλληνικού Τύπου, όστις ένψ αφιερώνει ολοκλήρους σελίδας εις τὰ σκάνδαλα τής ζωής τών ποδοσφαιριστών ή άναξιόν τινών κληρικών, παραθεωρεί τó πλήθος τών λαμπρών εκδηλώσεων του καθ' όλον κοινωνικού έργου τής Έκκλησίας μας.

Τó ίδρυμα Εύγενίδου.

Η άνύψωσις και ο εκσυγχρονισμός τής Παιδείας μας άποτελεί άσφαλώς άήτημα ύπάρξεως δια την χώραν μας, και μάλιστα έπειτα από την ένταξιν μας εις την Ε.Ο.Κ. Φοβούμεθα όμως, ότι επανηγουρίσθη

μὲν καὶ πανηγυρίζεται τὸ ὄντως ἐξαιρετικὸν αὐτὸ γεγονός, ἀλλὰ ὅτι δὲν ἔγινεν ἐπαρκῶς συνειδητόν, πόσον τραγικὴ θὰ εἶναι ἡ θέσις μας ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγα ἔτη, εἰάν ἐνδεχομένως ἐξακολουθήσωμεν βραδυποροῦντες εἰς τὸν στίβον τῆς Εὐρωπαϊκῆς συνεργασίας, εἰς τὸν ὁποῖον ἐνετάχθημεν.

Καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς ἡ πρόσφατος ἐπίσκεψις τοῦ Πρωθυπουργοῦ κ. Καραμανλῆ εἰς τὸ Ἴδρυμα Ἐθνεγνίδου ὑπῆρξεν ἀπόδοσις ὀφειλομένης τιμῆς καὶ ἐνέργεια ἀξία πάσης ἐξάρσεως. Διότι τὸ Ἴδρυμα Ἐθνεγνίδου εἶναι ἔργον πρωτοποριακόν, ἐντυχεστάτης ἐμπνεύσεως καὶ ὑψηλῆς γενναιοδωρίας τοῦ ἀειμνήστου ἐφοπλιστοῦ, τοῦ ὁποῖου τὸ ὄνομα κατεγράφη ἤδη ἐν τῇ Πανελληνίῳ συνειδήσει, παραπλεῖρως ἐκείνων τῶν παλαιῶν μεγάλων εὐεργετῶν τοῦ Ἔθνους. Θὰ συμβάλῃ δὲ ἀποτελεσματικῶς καὶ θὰ διαδραματίσῃ φωτεινὸν ρόλον παρὰ τῇ ἑλληνικῇ νεολαίᾳ εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ τὴν ἀνάπτυξιν ἀγάπης πρὸς τὰς τεχνολογικὰς ἐπιστήμας, πὺν σφραγίζον τὸσον ἐντόνως τὸν πολιτισμὸν τῆς ἐποχῆς μας, καὶ εἶναι παράγων ἀπαραίτητος διὰ τὴν προκοπὴν τῆς χώρας μας.

Καὶ ὁ ρόλος οὗτος εἶναι ἠγγυημένης ἀποδόσεως, χάρις εἰς τὴν στοργικὴν καὶ ἀληθῶς μεγαλόπνοον καὶ ἐμπνευστικὴν προσπάθειαν πὺν προσφέρεται ἐν τῷ ἐν λόγῳ Ἰδρυματι ὑπὸ τῆς ἀδελφῆς τοῦ αὐιδίμου δωρητοῦ σεβαστῆς δεσποίνης κ. Μαριάνθης Σίμου. Ἡ «Ἐκκλησία», θεωροῦσα καθήκόν της τὴν ἐπικρότησιν καὶ τὴν ἐνθάρρυνσιν παντὸς ἔργου κατατείνοντος εἰς μίαν καλυτέραν, πνευματικῶς καὶ ὄλικῶς, ἔθνικὴν αὖριον, ἀποδίδει τὸν ὀφειλόμενον ἔπαινον εἰς τὴν ὡραίαν καὶ τὸσον θετικὴν αὐτὴν προσπάθειαν, καὶ εὐχεται πλουσίαν τὴν καρποφορίαν.

Ἀνάγκη καὶ πνευματικοῦ προσανατολισμοῦ.

Ἐν συνεχείᾳ ἔχομεν νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ φοιτητικοῦ κόσμου τῆς πατρίδος ἡμῶν διατυπωθὲν ἐντόνως κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας αἴτημα περὶ ἀξίσεως τῶν διὰ τὴν Παιδείαν διατιθεμένων κονδυλίων τοῦ Κρατικοῦ Προϋπολογισμοῦ εἶναι ἀναμφιβόλως πανελληνίον αἴτημα. Καὶ ἐλπίζομεν, ὅτι ἡ Κυβέρνησις θὰ πράξῃ τὸ πᾶν, ἵνα τὸ αἴτημα τοῦτο, ἐν τῷ πλαισίῳ βεβαίως τῶν ἑλληνικῶν δυνατοτήτων ἱκανοποιηθῇ ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον.

Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν, ὅτι ὁ οικονομικὸς παράγων ἔχει σχέσιν μόνον πρὸς τὴν ὑποδομὴν τῆς Παιδείας. Ὑπεράνω αὐτοῦ ὀρθοῦνται οἱ πνευματικοὶ προσανατολισμοὶ καὶ τὰ μορφωτικὰ ιδεώδη τοῦ καθ' ὅλου ἐκπαιδευτικοῦ μας προγράμματος. Ὡστε ἡ γενικὴ κινητοποίησις πρὸς ἀνόρθωσιν τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας δὲν πρέπει νὰ περιορισθῇ εἰς

τὸ ἔργον τῆς ἐξασφαλίσεως μόνον τῶν ἀπαραιτήτων οικονομικῶν μέσων διὰ τὸν ἐκσυγχρονισμὸν τῶν μορφολογικῶν πλαισίων καὶ τοῦ τεχνικοῦ ἐξοπλισμοῦ τοῦ μορφωτικοῦ ἔργου ἢ τὴν ἀξίησιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν διδασκόντων, ἀλλὰ πρέπει καὶ νὰ ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀποκρυστάλλωσιν καὶ συνεχεῖν προβολὴν τῶν πνευματικῶν ιδεωδῶν, ἅτινα δεῶν νὰ ἐμπνεύχωνον τὴν ἐκπαιδευτικὴν μας πολιτικὴν.

Φωτεινὸν σύμβολον.

Ὁρθῶς ὁ Τύπος ἐξῆρε τὴν προσωπικότητα τοῦ διδασκάλου τοῦ Πελοποννησιακοῦ χωρίου, ὅστις ἐφρονεῖθη περὶ τῆς ἐτοιμορρόπου στέγης τοῦ σχολείου τοῦ χωρίου του, τὴν ὁποίαν—ἐλλείψει σχετικῶν πιστώσεων—προσεπάθει νὰ ἐπισκευάσῃ καὶ στηρίξῃ μόνος, διὰ νὰ μὴ βρέχωνται καὶ μὴ κινδυνεύουν οἱ μαθηταί. Οὕτως ὁ φρονεθεὶς διδάσκαλος Βασίλειος Μπουρνάκης ἀνεδείχθη εἰς φωτεινὸν σύμβολον καὶ τυπικὸν ἐκπρόσωπον τῶν διδασκάλων τῆς ἑλληνικῆς ὑπαίθρου, οἵτινες παλαίουν ἡρωϊκῶς κατὰ χιλίων ἀντιξοοτήτων, διὰ νὰ μορφώσουν τοὺς χαρακτήρας καὶ φωτίσουν τὰ πνεύματα τῶν Ἑλληνοπαίδων. «Γνήσιοι λαϊκοὶ ἡγῆται παρέχον» διὰ τῆς συμπεριφορᾶς των τὸ παράδειγμα τῆς εὐόρκου ἐκτελέσεως τοῦ καθήκοντος, τὸ ὁποῖον θεωροῦν ὑψηλὴν καὶ ἱερὰν ἀποστολήν, εἰς τὴν διακονίαν τῆς ὁποίας ἡ θυσία εἶναι σνηθηθέστατον φαινόμενον, ἀφοῦ θυσίαν κατ' ἀρχὴν ἀποτελεῖ ἡ ὑπὸ τὰς γνωστὰς σκληρὰς συνθήκας διδασκαλικῆς ὑπηρεσίας εἰς τὰ πλείστα τῶν ἑλληνικῶν χωρίων».

Ἀσφαλῶς ἡ πρὸς τὸ Ἔθνος κολοσσιαία προσφορὰ τῶν ταπεινῶν ἱερέων καὶ διδασκάλων τῆς ὑπαίθρου, διὰ τὴν ὁποίαν οὗτοι εἶναι ἄξιοι τῆς ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης, ἐπιβάλλει, πρὸς τοῖς ἄλλοις, τὴν παροχὴν εἰς αὐτοὺς τῶν ἀπαραιτήτων ὄλικῶν μέσων διὰ τὴν ἀπρόσκοπτον καὶ πλέον τελεσφόρον ἐκτέλεσιν τῆς ὑψηλῆς ἀποστολῆς των.

Ὑβριστικὸς λίβελλος.

Ἡ τουρκικὴ ἐφημερὶς «Χουρριέτ» λαμβάνουσα ἀφορμὴν ἐκ τῶν διαφοριῶν, αἵτινες ἀνεφύθησαν προσφάτως μεταξὺ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας, εὗρεν εὐκαιρίαν νὰ δημοσιεύσῃ ὕβριστικὸν λίβελλον ἐναντίον τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, καταλογίζουσα εἰς τοὺς ἡγέτας αὐτῆς διαφοροὺς δῆθεν παραβάσεις.

Εἶναι τουλάχιστον περίεργον πῶς εὗρε καιρὸν ἢ ὡς ἄνω ἐφημερὶς ν' ἀσχοληθῇ περὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἡμῶν ζητήματα, καθ' ὃν χρόνον συγκλονίζεται ἡ χώρα της ἐξ ὀξυτάτων πολιτικῶν διενέξεων καὶ διατελεῖ ἀπὸ πολλοῦ ἐν ἐπαναστάσει καὶ ἀναρχίᾳ.

Πρέπει νὰ εὕρη μιμητάς.

Δημοσιογραφικαὶ πληροφορίες ἐκ Καλαμῶν ἀνέφεραν, ὅτι «κατόπιν ἐπιστολῆς τοῦ τοποτηρητοῦ τοῦ μητροπολιτικοῦ θρόνου Μεσσηνίας Σεβ. Μητροπολίτου Γόρτυνος καὶ Μεγαλονπόλεως κ. Εὐσταθίου πρὸς τὸν εἰσαγγελέα πλημμελειοδικῶν Καλαμάτας, ἠσκήθη ποινικὴ δίωξις κατὰ τῶν τοπικῶν ἐφημερίδων «Θάρος», «Σημαία», «Νέα» καὶ τῆς εβδομαδιαίας «Μεσσηνία» ἐπὶ προσηλυτισμῶ, διότι ἐδημοσίευσαν τὰ κατὰ Κυριακὴν κηρύγματα τοῦ εὐαγγελικοῦ ἱεροκήρυκος Σ.Ζ.».

Ἀσφαλῶς τὸ παράδειγμα τοῦ Ἁγίου Γόρτυνος πρέπει νὰ εὕρη μιμητάς ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς Μητροπόλεσι. Μόνον οὕτως θὰ ὑπῆρχεν ἔλπις νὰ ἀποκαλυφθοῦν πλήρως οἱ ἀδηλοὶ πόροι ἐκείνων, οἵτινες, ὄντες ὄργανα ξένων προσηλυτιστικῶν «ἱεραποστολικῶν» ὁργανώσεων, πληρώνουν τὰς δεκάδας τῶν ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν, ἅτινα δημοσιεύουν τὰ κηρύγματα τοῦ προτεστάντου ἱεροκήρυκος.

Ἐμπορία βρεφῶν.

Πρὸ τινων ἐτῶν εἶχεν ἀποκαλυφθῆ, ὅτι ἐγίνετο ἐξαγωγή βρεφῶν ἐξ Ἑλλάδος εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας μὲ κέντρον τὴν Νέαν Ὑόρκην. Φαίνεται, ὅτι πρόκειται περὶ ἐπικερδοῦς παρανόμου ἐπιχειρήσεως, ὡς ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τοῦ κοινωνικοῦ σκανδάλου, ὅπερ ἐδημιουργήθη ἐσχάτως ἐκ τῆς ἀνακαλυφθείσης ἐμπορίας τῶν βρεφῶν τοῦ Δημοτικοῦ Βρεφοκομείου Θεσσαλονίκης.

Ὁφείλονται πράγματι χάριτες εἰς τοὺς συντελεσάντας εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῶν κατὰ τοιοῦτον ἀπαράδεκτον τρόπον προσβαλλόντων τὴν οἰκογενειακὴν τάξιν, οἵτινες, κατὰ τὰς ὑπαρχούσας ἐνδείξεις, χάριν τοῦ ὕψιστου κέρδους δὲν ἐδίσταζον νὰ προβαίνουν εἰς ἀγοραπωλησίας βρεφῶν εἴτε πρὸς ἐξαγωγήν εἰς Ἀμερικὴν, εἴτε πρὸς ἀντικατάστασιν τέκνων λεγωῖδων, ἅτινα εἶχαν ἀποθάνει κατὰ τὸν τοκετὸν ἢ ἀμέσως μετ' αὐτόν.

Πιστεύομεν, ὅτι οἱ ἀρμόδιοι θὰ καταβάλουν πᾶσαν προσπάθειαν πρὸς πλήρη διαλεύκανσιν τῆς ὑποθέσεως καὶ πρὸς ἐπιβολὴν αὐστηροτάτων κυρώσεων εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἐπιχειροῦν τοιαύτας ἀντικοινωνικὰς καὶ ἀντιανθρωπιστικὰς πράξεις.

Τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου.

Αἱ ἐν διαφόροις ἰδρύμασι γινόμεναι πρὸ τινων ἡμερῶν τελεταὶ καὶ ὁμιλίαι ἐπὶ τῇ 14ῃ ἐπετελίῳ ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς διακηρύξεως τοῦ Ο.Η.Ε. περὶ τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου δίδουν ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ διακηρυχθῇ ἡ ὀφειλὴ τῆς ἀνθρωπότητος εἰς τὸν Χριστιανισμόν, ὅστις ἐπέβαλε τὰ δικαιώματα ταῦτα.

Βεβαίως εἰς ἀρχαίους φιλοσόφους καὶ ἰδίως εἰς τοὺς στωϊκοὺς ὑπάρχον ἐκφράσεις καὶ σκέψεις περὶ τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου, αἱ ὁποῖαι πλησιάζουν πρὸς τὸ χριστιανικὸν πνεῦμα. Ἄλλ' αἱ ἐκ-

φράσεις αὗται ἦσαν μεμονωμένα ἀναλαμπὰ θεωρητικῶν καὶ ἀφηρημένων φιλοσοφικῶν συλλογισμῶν καὶ ἐστεροῦντο τοῦ δυναμισμοῦ, ὁ ὁποῖος θὰ ἠδύνατο νὰ μεταβάλῃ τὰς εἰς πρᾶξιν καὶ ζωὴν. Δι' αὐτὸ αὐτὸς ὁ «πολυγραφώτατος τῶν ἀρχαίων ἱατρῶν» Γαληνός, ὁ ὁποῖος ἐξῆσε τὸν β' μ.Χ. αἰῶνα, διεκήρυττεν, ὅτι τὴν Διαιτητικὴν αὐτοῦ διὰ τὰ βρέφη συνέγραψε μόνον διὰ τοὺς Ἕλληνας, διότι διὰ τοὺς Γερμανοὺς καὶ τοὺς λοιποὺς βαρβάρους δὲν ἐσκέπτετο παρ' ὅσον καὶ διὰ τὰς ἀρκτους, τοὺς ἀγριοχοίρους καὶ τὰ λοιπὰ ἀγρία θηρία.

Ἡ γενικὴ προβολὴ καὶ ἐπικράτησις τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου συνέβη μόνον διὰ τῆς κατ' ἐξοχὴν ὑπὸ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τονιζομένης καὶ πολλάκις διακηρυχθείσης ἀπὸ τῆς στήλης ταύτης ἀληθείας, ὅτι ὁ ἀνθρώπος εἶναι ἡ κορυφαία ἐπὶ γῆς ἀξία, ἀφοῦ οὗτος δὲν ἐλυτρώθη ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ, ἀλλὰ τιμῶ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ» (Α' Πέτρο. α', 18-19).

Πεπτωκότες καὶ ἐπικίνδυνοι.

Εἶναι ἀληθῶς ἐξοργιστικὰ τὰ προσφάτως γραφέντα εἰς ἐπιφυλλίδα τῆς «Ἐλευθερίας» ὑπὸ τῆς κυρίας Ἐλένης Οὐράνη, παρουσιαζομένης ὑπὸ τὸ γνωστὸν ψευδώνυμόν της Ἄλκης Θούλος. Αὕτη ἐκφράζεται ὀμότατα ἐναντίον τοῦ Χριστιανισμοῦ, λέγουσα, ὅτι «ἐνῶ οἱ ἀρχαῖοι θεοὶ δημιουργήθηκαν σὲ μιὰ ὥρα εὐφορίας τῆς φαντασίας, ὁ ἄλλος μῦθος, ὁ ἰουδαϊκῆς προέλευσης Θεός, ἀνέβλωσε σὲ μιὰ στιγμὴν κάμψης καὶ παραλογοισμοῦ... Τὸν καινούργιο Θεὸ οἱ ἀνθρώποι θέλησαν νὰ τὸν διαμορφώσουν τέλειο. Καὶ ὀπτασιόστηκαν ἕνα ὄν τόσο χαλαρό, μὲ τόσα χάσματα καὶ κενὰ καὶ τόσες ἀσυναρτησίες, ὥστε ὄσες προσπάθειες ἔγιναν ἀργότερα δὲν μπόρεσαν νὰ τὸν δικαιολογήσουν». Ὡσαύτως ἡ Κα Οὐράνη εὐρίσκει θλιβεράν τὴν ἀντικατάστασιν τῆς Πυθίας ἀπὸ τοῦ «μαυροφορεμένου Φαρισαίου».

Ἐκφράζομεν τὴν λύπην μας, διότι ἡ σοβαρὰ ἐφημερίς «Ἐλευθερία», ἐδέχθη νὰ καταχωρίσῃ μίαν τοιαύτην ἐπιφυλλίδα, ἣτις θέτει δυναμῆτιδα εἰς τὰ θεμέλια τῆς πνευματικῆς ζωῆς τοῦ Ἔθνους. Εἶναι ἐπὶ τέλους καιρὸς νὰ ἀντιληφθῶμεν, ὅτι εἶναι πνευματικῶς πεπτωκότες καὶ ἐθνικῶς ἐπικίνδυνοι ὅσοι ὁμιλοῦν περιφρονητικῶς διὰ τὰ ἱερὰ σύμβολα τοῦ Ἔθνους καὶ ὅσοι λησμονοῦν, ὅτι ἡ ἀληθὴς πνευματικὴ ζωὴ δὲν εἶναι τὰ παραληρήματα μερικῶν νεαρῶν ἢ ὑπερροῖμων τὴν ἡλικίαν λογοτεχνίσκων, ἀλλ' ἡ ἀρμονικὴ συνανάπτυξις πασῶν τῶν ἀξιῶν τοῦ ἑλληνορθοδόξου πολιτισμοῦ μας ὡς ἐνὸς ἐνιαίου ὅλου. Ἄλλοίμονον ἂν πνευματικὴ ζωὴ σημαίνῃ τὴν ἀπεμπόλησιν καὶ τὴν ἀφελῆ καταπολέμησιν τῶν εὐγενεστέρων ἐκδηλώσεων καὶ πτυχῶν τῆς πνευματικῆς μας παραδόσεως.

Πνευματικὴ ὑποανάπτυξις.

Ἐν συνεχείᾳ δεόν νὰ ἐκφράσωμεν θερμὰ συγκαρτήρια πρὸς τὸν ζωντανὸν νέον θεολόγον κ. Χρ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἱερά Σύνοδος

Ἀποστολική Διακονία. Τὴν 24ην Νοεμβρίου ἑ. ἔ. ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν μαθημάτων τοῦ Φροντιστηρίου Ὑποψηφίων Κατηχητῶν ἐτελέσθη ἐν τῇ Μεγάλῃ Αἰθούσῃ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας Ἀγίασμός παρουσίᾳ τῶν Πανοσιολ. Διευθυντῶν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, τῶν Κατηχητῶν τοῦ Φροντιστηρίου καὶ τῶν Ὑποψηφίων Κατηχητῶν.

Ἀκολουθῶς ὁ Διευθυντὴς Κατηχητικῶν Σχολείων Πανοσολ. Ἀρχιμ. κ. Παντελεήμων Μπαρδάκος ὠμίλησεν πρὸς τοὺς παρισταμένους περὶ τῆς ἀξίας καὶ τῆς σπουδαιότητος τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου, ὑπογραμμίσας ἰδιαίτερως τὴν ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς πλευρᾶς σημασίαν αὐτοῦ.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Κατηχητὴς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Δ. Μωραΐτης ὠμίλησεν περὶ τῆς Ἱστορίας καὶ τοῦ ἰδεώδους τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου.

Εἰς τὸ ἐν λόγῳ Φροντιστήριον ἄχρι τοῦδε ἐνεγράφησαν 158 φοιτηταὶ καὶ φοιτήτριαι πασῶν τῶν ἀνωτάτων Σχολῶν τοῦ Πανεπιστημίου.

— Ὡσαύτως τὴν 1ην Δεκεμβρίου ἐγένετο ἡ ἐναρξίς τῆς λειτουργίας παρομοίου Φροντιστηρίου Ὑποψηφίων Κατηχητῶν ἐν τῷ Ὁίκῳ Φοιητρίας, διὰ τοὺς τροφίμους αὐτοῦ.

Ἐν τῷ Φροντιστηρίῳ τούτῳ φοιτοῦν περὶ τὰς 80 φοιτητῆρας καὶ 14 Θεολόγοι τῆς Σχολῆς Κοινωνικῶν Λειτουργῶν τῆς Ἐκκλησίας.

— Εἰς τὰ ἀνωτέρω Φροντιστήρια μετὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν σχετικῶν θεωρητικῶν μαθημάτων θὰ ἐπακολουθήσουν πρακτικαὶ ἀσκήσεις διὰ τοὺς ὑποψηφίους τῇ ἐποπτεία ἐμπειρῶν Κληρικῶν καὶ λαϊκῶν Θεολόγων καὶ βάσει τῶν νέων ἐνιαίων Κατηχητικῶν Βοηθημάτων τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

— Ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῶν Χριστουγέννων ἡ Διεύθυνσις τῆς Ἱ. Ἐξομολογήσεως τῆς Ἀποστολ. Διακονίας ἐξέδωκε διαφωτιστικὸν φυλλάδιον εἰς 140.000 ἀντιτύπων, διὰ τοῦ ὁποίου προτρέπονται οἱ μαθηταὶ τῶν Γυμνασίων, ὅπως προσέλθουν εἰς τὸ μυστήριον Ἱ. Ἐξομολογήσεως. Τὰ φυλλάδια ταῦτα ἐστάλησαν εἰς τὴν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν καὶ εἰς ὅλας τὰς Ἱ. Μητροπόλεις. Πρὸς τοῦτοις ἐγένοντο αἱ δέ-

ουσαι ἐνέργειαι παρὰ τῷ Ὑπουργίῳ Παιδείας, ὑπὸ τοῦ ὁποίου καὶ ἀπεστάλη εἰδικὴ ἐγκύκλιος πρὸς τοὺς Γεν. Ἐπιθεωρητᾶς, ἵνα οὗτοι γνωστοποιήσουν εἰς τὰ ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν των σχολεῖα τὴν ἐπίσκεψιν τῶν ἐντεταλμένων Ἱερέων — Ἐξομολόγων καὶ διευκολύνουν τὸ ἔργον των.

— Μερὶμνη τῆς Διευθύνσεως Τύπου καὶ Ἱεροκευτικῆς Διαφωτισεως ἀποστέλλονται εἰς 436 πτωχὰ ἀκριτικὰ χωριά 19.650 ἐβδομαδιαίως φύλλα «Φωνῆς Κυρίου» τελείως δωρεάν. Τὰ ἔξοδα ταῦτα καλύπτονται ἀπὸ προσφορὰς εὐλαβῶν χριστιανῶν, ἀνταποκρινομένων εἰς τὴν σχετικὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἀποστ. Διακονίας. Αἱ συνεισφοραὶ αὗται ἀνέρχονται εἰς 52.895 δραχ. μέχρι σήμερον.

— Κατὰ τοὺς ἑσπερινούς τοῦ Σαββάτου εἰς τὴν Ἱ. Μονὴν Πετράκη ψάλλεται ὑπὸ τῶν φοιτητῶν τοῦ Οἰκοτροφείου κατανυκτικὸς ἑσπερινὸς μετὰ θείου Κηρύγματος ὑπὸ τελειοφοίτων. Ἐν συνεχείᾳ δὲ γίνονται φροντιστηριακαὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν κηρυγμάτων τούτων.

— Ἐν τῇ Μεγάλῃ Αἰθούσῃ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας συνεχίζονται αἱ καθ' ἑκάστην Κυριακὴν ἑσπεριναὶ ὁμιλίαι τῆς «Φωνῆς Κυρίου» μετὰ ἀθρόαν προσέλευσιν πιστῶν.

— Ἐπίσης καθ' ἑκάστην Τετάρτην 6.30' - 7.30' μ.μ. γίνονται μετ' ἐπιτυχίας αἱ συγκεντρώσεις «Μελέτης τῆς Ἁγίας Γραφῆς».

— Ἐπίσης συνεχίζονται, αἱ κατὰ Σάββατον μεταδιδόμεναι ραδιοφωνικαὶ ἐκπομπαὶ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Αἱ ἐκπομπαὶ αὗται ἠχογραφοῦνται ἐν τοῖς Ραδιοθαλάμοις τῆς Ἀπ. Διακονίας, μεταδίδονται ἀπαξ τῆς ἐβδομάδος ὑφ' ὄλων τῶν Ραδιοφωνικῶν Σταθμῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων Ἑλλάδος καὶ περιλαμβάνουν ὁμιλίαις, ἐκκλησιαστικὰς εἰδήσεις, ραδιοχρονικά, θρησκευτικὰ καὶ ἔθνικα σκέτς, χριστιανικὸν θέατρον, ποίησιν, μουσικὴν βυζαντινὴν κλπ.

— Ἐν τῇ Μεγάλῃ Αἰθούσῃ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας συνεχίζονται καθ' ἑκάστην Τετάρτην αἱ ὁμιλίαι πρὸς τοὺς μέλλοντας μετανάστας διὰ τὴν ἐθνικοθρησκευτικὴν διαφώτισιν αὐτῶν.

— Ἀποφάσει τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀνέλαβεν προσωρινὰ καθήκοντα Γενικοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ὁ παρ' αὐτῇ Διευθυντῆς Κατηχητικῶν Σχολείων Ἀρχιμ. κ. Παντελεήμων Μπαρδάκος.

Γιανναράν, ὅστις εἰς ἕν ρωμαλέον πνευματικῶς ἄρθρον του στιγματίζει ἀπὸ μιᾶς ἄλλης γενικῆς σκοπιᾶς, τὸ εἰς τὴν προηγουμένην παρατηρήσιν μνημονεύομενον ὀλίθημα τῆς ὑπὸ ἀνδρικῶν ψευδώνυμον κρυπτομένης καὶ στερουμένης κριτικῆς ἰκανότητος «κριτικοῦ».

Ὡς σημειοῖ ὁ κ. Γιανναρᾶς ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀφελοῦς ἐπιφυλλίδος της, «τὸ θλιβερὸ εἶναι ὅτι στὴν Ἑλλάδα ὅταν μιλάμε γιὰ «πνευματικὴ ζωή», ἐννοοῦμε μιὰ καθιερωμένη κλίμα ἀλληλοδιαφημιζομένων ἀνθρώπων, πὸν κρατᾶνε τὰ περισσότερα καὶ κεντρικώτερα πόστα τῆς πνευματικῆς ἐνημέρωσης τοῦ κοινοῦ, μένοντες οἱ ἴδιοι σὲ μιὰ ἀσυχώρητη πνευματικὴ ὑποανάπτυξη. Γιατὶ μόνο ὑποανάπτυκτους πνευματικὰ μπορεῖς νὰ χαρακτηρίσῃς τοὺς ἀνθρώπους πὸν μιλάνε γιὰ ἀσυναρτησίαις καὶ χάσματα τῆς χριστιανικῆς κοσμοθεωρίας... Εἶναι χαρακτηριστικὴ ἡ περίπτωση τοῦ Ἄλχη Θούλου πὸν τοῦ ἔχει ἐμπιστευθῆ ἡ πολιτεία τὴν κρίση γιὰ τὴν ἀπονομὴ τῶν λογοτεχνικῶν βραβείων, μιὰ κρίση πὸν προϋποθέτει τουλάχιστον κάποια πνευματικὰ κριτήρια... Τὴν ἴδια θέση ἔχει καὶ στὴν ὀμάδα τῶν 12. Εἶναι ἀπὸ τὰ

συμπτώματα τῆς παράδοξης σύγχυσης πὸν ἐπικρατεῖ σὲ τοῦτο τὸν τόπο». Ἡ συνθηκολόγησις πρὸς μιάν τοιαύτην κατάστασιν θὰ ἦτο «ἄνειδος γιὰ τὴ γενιά μας καὶ θὰ πληρωθῆ ἀκριβὰ μετὰ τὴν παρατεταμένη ὑποανάπτυξη τῆς πνευματικότητος στὴν Ἑλλάδα».

Προκλητικὴ εἰδήσις.

Αἱ ἐφημερίδες μετέδωκαν τὴν ἐξῆς προκλητικὴν εἰδήσιν, προερχομένην ἐκ Παρισίων: «Ἡ ἡθοιοὺς Μελίνα Μερκούρη (ἀναδειχθεῖσα οἰκονομικῶς ἀπὸ τὰ «παιδιά τοῦ Πειραιᾶ») παρήγγειλεν ἀντὶ 18.000 δραχ. εἰς τὸ παρισινὸν ἑποδηματοποιεῖον πολυτελείας Καρὸν—Αλεξάντρο ζεῦγος παπουτσιῶν, τὰ τακούνια τῶν ὁποίων θὰ εἶναι ἐκ χρυσοῦ 18 καρατιῶν».

Ὁρθῶς ἐλέχθη, ὅτι εἶναι «ἀπροσγεῖωτοι οἱ διαφημισταὶ τῆς ἡθοιοῦς», διότι «μετὰ τὰ ἴδια λεπτὰ σκεπάζονταν 180 ζευγάρια ξυπόλυτα πόδια τοῦ ... Πειραιᾶ».

Ἀληθῶς! Τί νὰ περιμένῃ κανεὶς ἐκ τῆς νεολαίας, ὅταν συνεχῶς προβάλλονται εἰς αὐτὴν τοιαῦτα παραδείγματα, ἅτινα εἶναι ἀληθῆς πρόκλησις;

διά νά προσελκύση τοὺς νέους, καλεῖ αὐτοὺς κατὰ τὸν ἐρχόμενον χειμῶνα νά παρακολουθοῦν λατρευτικὰς συγκεντρώσεις εἰς τὴν αἴθουσαν ἑνὸς θεατροκινηματογράφου. Εἰς τὰς συγκεντρώσεις ταύτας θὰ χρησιμοποιῶνται κινηματογραφικαὶ ταινίαι, μουσικὴ τζάζ, καὶ σύντομοι βιβλικαὶ ὁμιλίαι. Εἰς τὸ τέλος ἐν τῷ Φουαγιέ τοῦ θεατροκινηματογράφου θὰ προσφέρεται εἰς τοὺς νέους καφές καὶ θὰ γίνεταί συζήτησις μετ' αὐτῶν.

— Ὁ πάστορ Marc Boegner ἐπίτιμος πρόεδρος τοῦ Προτεσταντικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συνδέσμου τῆς Γαλλίας καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν εἰς τῶν Προέδρων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐξελέγη κατὰ τὰς ἀρχὰς Νοεμβρίου διὰ ψήφων 17 ἐναντίον 11 μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Ὡς ἀντίπαλον εἶχε τὸν γάλλον ἱστορικὸν Marquis de Lurpe Ὁ πάστορ Boegner εἶναι εἰς τῶν ἡγετῶν τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως. Κατέβαλε μεγάλας προσπάθειάς διὰ τὴν καλυτέραν κατανόησιν μεταξὺ τῶν ρωμαιοκαθολικῶν καὶ τῶν προτεσταντῶν. Πλείστα δημοσιεύματα αὐτοῦ ἀναφέρονται εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας. Τὰ πανεπιστήμια τῆς Πράγας, τοῦ Τορόντο καὶ τοῦ Ἐδιμβούργου ἔχουν ἀνακηρύξει αὐτὸν Ἐπίτιμον Διδάκτορα.

— Ὁ «Εὐαγγελικὸς Ἐκκλησιαστικὸς Σύνδεσμος» τῆς Βραζιλίας ἀπεφάσισε ἅμα τῇ ἐνάρξει τοῦ προσεχοῦς ἔτους νά ἀναλάβῃ συστηματικὸν ἀγῶνα ἐναντίον τοῦ ἀναλφραβητισμοῦ. Ὁ σκοπὸς τοῦ ἀγῶνος αὐτοῦ θὰ εἶναι νά μάθουν νά ἀναγινώσκουν καὶ νά γράφουν πέντε ἑκατομύρια Βραζιλιανῶν. Εἰς ὅλα τὰ προτεσταντικὰ ἐκκλησιαστικὰ οἰκοδομήματα θὰ λειτουργήσουν σχολεῖα διὰ τοὺς ἀναλφραβήτους. Ἐκαστον ζῶν μέλος τῆς προτεσταντικῆς κοινότητος θὰ ἀναλάβῃ ἡθικὴν ὑποχρέωσιν νά ὑποβοηθήσῃ τοὺλάχιστον ἓνα ἀναλφραβήτον νά μάθῃ ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν.

— Τὰ θέματα τοῦ 11ου «Εὐαγγελικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συνεδρίου» ἐν Γερμανίᾳ, ὅπερ θὰ γίνῃ ἀπὸ τῆς 25ης μέχρι τῆς 28ης Ἰουλίου 1963 ἐν Dortmund, θὰ εἶναι «ἀπομεινωμένοι ἐν τῷ κόσμῳ» καὶ «ὀργανωμένοι ἐν τῷ κόσμῳ».

— Τελευταία εἰδήσεις ἐκ Γερμανίας πιστοποιοῦν, ὅτι ὀλονεν καὶ περισσότερο ὑπὸ γερμανῶν παστῶρων συνιστᾶται ἡ χρῆσις τῆς ἐξομολογήσεως ὡς ἀρίστου μέσου ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν.

— Ἡ σύνοδος τῶν ἐπισκόπων τῆς Μεθοδιστικῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς συνιστᾷ τὴν προσευχὴν ὑπὲρ τοῦ πάπα Ἰωάννου ΚΓ' καὶ τῆς ἐν Βατικανῷ Συνόδου. Ὡσαύτως οἱ ἐπίσκοποι οὗτοι ἐπαινοῦν τὸ ἀδελφικὸν πνεῦμα, ὅπερ ὁ πάπας οὗτος ἐδείξεν εἰς πολλὰς περιπτώσεις καὶ προβάλλουν αὐτὸν ὡς ὑπόδειγμα οἰκουμενικοῦ πνεύματος.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

— Μιὰ διεθνῆς καὶ οἰκουμἐνικὴ ὁμάς νέων, ἀντιπροσωπευόντων διαφόρους χριστιανικὰς χώρας θὰ διασχίσῃ ἐπὶ πέντε ἑβδομάδας τὴν Κίνα πρὸς συνάντησιν χριστιανῶν καὶ μὴ χριστιανῶν, πρὸς κοινὴν μετ' αὐτῶν μελέτην τῆς Βίβλου, ἥτις μελέτη πρὸ πάντων εἶναι ἀφιερωμένη εἰς τὸ θέμα τῆς συμφιλώσεως μετὸν Θεόν, καὶ πρὸς καλυτέραν κατανόησιν τοῦ ἱεραποστολικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας.

— Ὁ Ναὸς τῆς ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Brinsworth παρὰ τὸ Rotherham (Yorkshire) παρεχωρήθη ἐσχάτως καὶ εἰς τοὺς ρωμαιοκαθολικοὺς, ἵνα οὗτοι τελοῦν ἐν αὐτῷ τὴν λατρείαν τῶν.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Εἰς τὸ Causus City τοῦ Missouri τῆς Ἀμερικῆς συνειργάσθησαν ρωμαιοκαθολικοὶ, προτεστανταὶ καὶ Ἰουδαῖοι, διὰ νά δημιουργήσουν μιαν νέαν πατρίδα εἰς τριάκοντα προσφυγικὰς οἰκογενεὰς τῆς Κούβας. Πρὸς τοῦτο ἔδωκαν πνευματικὴν καὶ ὕλικὴν ἐνίσχυσιν 23 προτεσταντικαὶ κοινότητες, 10 ρωμαιοκαθολικαὶ ὀργανώσεις καὶ δύο Ἰουδαϊκαὶ ὁμάδες.

— Ἡ «τηλεφωνικὴ Βίβλος» ἔσχε μεγάλην ἐπιτυχίαν ἐν Σουηδίᾳ. Ἐκκλησιαστικαὶ ὑπηρεσίαι ἐν Στοκχόλμῃ καὶ εἰς ἄλλας μεγάλας πόλεις γράφουν δι' ἑκάστην ἡμέραν ἐπὶ ταινιῶν μαγνητοφώνου λόγους τῆς Βίβλου, οἵτινες μεταδίδονται τηλεφωνικῶς. Μόνον ἐν «τηλεφώνῳ τῆς Βίβλου» ἐν Göteborg ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδας ἀπῆλθα κατὰ μέσον ὄρον καθημερινῶς εἰς 730 πρόσωπα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τὸ Πρωτοβάθμιον Συνοδικὸν Δικαστήριον

Πρὸς

τὸν Διάκονον Εὐθύμιον Κουλουμπῆν
ἀγνώστου διαμονῆς

Καλεῖσαι νά ἐμφανισθῆς αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου τῇ 13ῃ Φεβρουαρίου 1963, ἡμέρᾳ Τετάρτῃ καὶ ὥρα 9η π. μ., ἵνα δικασθῆς ὡς κατηγορούμενος, περὶ ἧς κατηγορίας ἀπελογήθῃς ἐνώπιον τοῦ ἐκτελοῦντος χρέη ἀνακριτοῦ κλπ.

Προσεπιδηλοῦμέν σοι, ὅτι ἂν μὴ ἐμφανιοθῆς τῇ ὡς ἄνω ἡμέρᾳ τε καὶ ὥρᾳ, θέλεις δικασθῆ ἔρημην.

Ἀθήνησι, τῇ 27ῃ Νοεμβρίου 1962

Ὁ Πρόεδρος

τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου

† Ὁ Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας Γεώργιος

Ὁ Γραμματεὺς

Ἀρχιμ. Παντελεήμων Χρυσοφάκης

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἐλασσῶνος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως καταλάβωσι τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Ἁγίου Δημητρίου Ἐλασσῶνος, ἵνα ὑποβάλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ πιστοποιητικά, προκειμένου νά προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου, πρὸς πληῖρωσιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως.

Ἐν Ἐλασσῶνι τῇ 26ῃ Νοεμβρίου 1962.

† Ὁ Ἐλασσῶνος Ἰάκωβος

Ἱερὰ Μητρόπολις Ὑδρας Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ τὰς διὰ μεταγενεστέρων Ν. Διαταγμάτων, προκειμένου νά προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πληῖρωσιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ ἐν Κρανιδίῳ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Τιμίου Προδρόμου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως ἐν τῷ δελτίῳ «Ἐκκλησία» ὑποβάλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν σχετικῶν δικαιολογητικῶν ἐγγράφων.

Ἐν Ὑδρᾷ τῇ 6ῃ Δεκεμβρίου 1962.

† Ὁ Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης Προκόπιος

Ἱερὰ Μητρόπολις Λαρίσης καὶ Πλαταμῶνος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ προκειμένου νά προβῶμεν εἰς τὴν πληῖρωσιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τῆς ἐνορίας Ζ. Πηγῆς Ἀργυροπούλιου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ κεκτημένους τὰ ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω Νόμου προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως πρὸς κατάληψιν τῆς ὡς ἄνω θέσεως ὑποβάλωσιν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης τὰ δικαιολογητικά τῶν, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν αὐτῶν ὡς ὑποψηφίων.

Ἐν Λαρίσῃ τῇ 5ῃ Δεκεμβρίου 1962.

† Ὁ Λαρίσης Ἰάκωβος

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΛΘ' ΤΟΜΟΥ (1962) ΤΗΣ «ΕΚΚΚΗΣΙΑΣ»

ΕΠΙΣΗΜΑ

'Εόρτια Γράμματα 3, 243, 247, 248, 249, 250. — 'Ιω. Καρμίρη, Η ἐν Ρόδῳ πανορθόδοξος διάσκεψις 14. — 'Η Γερὰ Σύνοδος ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Θεοκλήτου 31. Ὁ θάνατος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Θεοκλήτου 34. Ἡ κηδεία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Θεοκλήτου 36. — Ὁ εἰς τὴν κηδείαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Θεοκλήτου ἐπικηδείας λόγος τοῦ Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Διονυσίου 38. — Συλλυπητήρια τηλεγραφήματα, νεκρολογία τοῦ Τύπου, ψηφίσματα ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Θεοκλήτου 41, 43, 44. — Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Ἰακώβος 61. — Ἡ ἐγκατάστασις καὶ ὁ ἐνθρονιστῆριος λόγος τοῦ τ. Μακ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Ἰακώβου 62, 63. — Τὰ εἰρηνικά γράμματα τοῦ τ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Ἰακώβου 67. — Διήγημα τοῦ τ. Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Ἰακώβου 68. — Ἡ ἐκλογή καὶ ἐνθρόνισις τοῦ τ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Ἰακώβου 69. — Αἱ συνεδρία τῆς Ἱ. Συνόδου ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ τ. Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Ἰακώβου 71, 73. — Τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα τῆς ἐγκαταστάσεως τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χρυσοστόμου 85. — Ἡ ἐκλογή καὶ ἐνθρόνισις αὐτοῦ 91, 94. — Ἡ συνέντευξις τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου πρὸς τὸν Τύπον 98. — Ὁ Τύπος διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου 99. — Ἡ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου πανηγυρικὴ συνεδρία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου 102. — Τὰ Ἑλληνικά Γράμματα τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσοστόμου 113. Ἑλληνικά Γράμματα 184, 310. — Ὁ Μακ. Πατριάρχης Βουλγαρίας κ. Κύριλλος εἰς Ἀθήνας 189. — Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας 215. — Ἡ πρώτη συνεδρία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῆς 108ης συνοδικῆς περιόδου 454. — Τὰ ὀνομαστήρια τοῦ Μακαριωτάτου 498.

ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΑ

Ποιμαντορικὴ Ἐγκύκλιος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Θεοκλήτου ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις 4. — Μηνύματα τοῦ Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν Θεοκλήτου ἐπὶ ταῖς ἐορταῖς τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ Νέου Ἔτους 6, 7. — Μήνυμα τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χρυσοστόμου ἐπὶ τῇ α' ἡμέρᾳ Πρῶτης Ἑλλάδων Σπουδαστῶν 159. — Τοῦ αὐτοῦ, Πασχάλιος ἐγκύκλιος 182. Τοῦ αὐτοῦ, Εὐχὴ κατὰ τὴν ἐν τῷ Συντάγματι Μακρυγιάννη ἐπιμνημόσυνον δέησιν 547.

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Θεοδοσίου Κ. Σπεράντσα, Ὁ Ἀθηνῶν Θεοκλήτος (†) 30. — Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ ἐορτὴ τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν ν' ἀποβῆ καὶ πάλιν καθολικὴ ἐορτὴ τῆς παιδείας μας 51. — Τοῦ αὐτοῦ, Χρυσόστομος ὁ Β' 82. — Μητροπολίτου Σάμου κ. Εἰρηναίου, Ἡ σπουδαιότης τῆς Ὁρθοδοξίας 114. — Θεοδ. Κ. Σπεράντσα Ἐπὶ τῇ ἐορτῇ τῆς Σταυροπροσκυνήσεως 137. — Τοῦ αὐτοῦ, Θὰ εἶναι αἰωνία 158. — Τοῦ αὐτοῦ, Ἐπιβάλλεται νὰ ὑπερβληθῇ 214. — Τοῦ αὐτοῦ, Θὰ ἦτο ἀφροσύνη 245. — Τοῦ αὐτοῦ, Δὲν ἀρκοῦν πλέον 265. — Τοῦ αὐτοῦ, Εὐτυχὴς ἀπαρχὴ 283. — Ἀνδρ. Θεοδώρου, Ἡ ἰδέα τῆς Ὁρθοδοξίας = Πνεῦμα - Φῶς! 219. — Θεοδ. Κ. Σπεράντσα, Ἐῶρεν εὐμενῆ ἀπήχησιν 310. — Τοῦ αὐτοῦ, «Μύρον τὸ ἀκέναντον» 329. — Τοῦ αὐτοῦ, Ἄς προσέξωμεν καλῶς 331. — Τοῦ αὐτοῦ, Δὲν εἶναι νοσητὴ 393. — Τοῦ αὐτοῦ, Ἀπροσεξία ἀπαράδεκτος 425. — Τοῦ αὐτοῦ, Εὐχόμεθα ὀλοφύγως 453. — Τοῦ αὐτοῦ, Τὸ μόνον ποῦ διδασκόμεθα 473. — Τοῦ αὐτοῦ, Ὁ συντομώτερος δρόμος 497. — Τοῦ αὐτοῦ, Καὶ κίνδυνον ἐθνικὸν 525. — Τοῦ αὐτοῦ, Ἄς κλῶμεν τὸ γόνυ μας 546.

ΕΚΚΛΗΣΙΟΛΟΓΙΚΑ

'Ιω. Καρμίρη, «Σῶμα Χριστοῦ, ὃ ἔστιν ἡ Ἐκκλησία» 334, 364.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀνδρ. Φυτράκη, Ἐπιδιώξεις καὶ ἐπιτεύγματα τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ ἔτος 1961, 276, 295, 317.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Θεοδ. Κ. Σπεράντσα, Ὁρθοδοξία καὶ Ἑλληνισμός 8. — Ἀρχμ. Εὐθυμίου Ἐλευθεριάδου, Ἄγιος Νικόλαος Μύρων, ὁ θαυματουργός 21. — Ἀρχμ. Ἰακώβου Μαλλιάρου, Ἀπὸ τὴν θρησκευτικὴν ζωὴν ἐν Νάξῳ 74, 104, 116. — Ἀρχμ. Φιλάρτου Βιτάλη, Ἱεράρχαι Ἀθηνῶν ἐξ Ἠπείρου δρομώμενοι 121, 144, 172, 233, 258, 272. — Ἀρχμ. Εὐθ. Ἐλευθεριάδου, Πανοῦτιος ὁ ὁμολογητὴς 124. — Ἐκκλησιαστικοῦ, Μισαήλ Ἀποστολίδης 352. — Πρωτ. Χρυσοστόμου Γαλοῦρη, Ὁ Οὐγγροβλαχίας Ἰγνάντιος 485. — Ἀρχμ. Φιλ. Βιτάλη, Ὁ τελευταῖος Ἱεράρχης Σίφνου - Μήλου καὶ αἱ τελευταῖαι ἡμέραι τῆς ἐπισκοπῆς αὐτοῦ 506, 534, 560. — † Φαίδωνος Κουκουλέ, Χριστούγεννα εἰς τὸ Βυζάντιον 553.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ

Πρωτοσ. Χρυσ. Γαλοῦρη, Ἡ Μουσικὴ τῆς Ὁρθοδοξίας 18, 52. — Ἐπισκόπου Θαυμακοῦ κ. Χρυσοστόμου, Ὁ ἄγιος Γεώργιος ἐν τῇ ὑμνογραφίᾳ 160, 202, 224, 251, 286, 311, 330, 362, 401, 428, 459. — Τάσου Γριτσοπούλου, Μητροπολίτου Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανοῦ Στιχηρὰ προσόμοια εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου 342. — Ἡ ἐν Παρισίοις ἑννάτη ἑβδομάς λειτουργικῶν σπουδῶν 351.

ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΑ

Ἀρχμ. Παντελ. Μπαρδάκου, Πρὸς τοὺς νέους κατηχητάς 226.

ΗΘΙΚΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Χριστοῦ Παππά, Ἡ ἀπὸ χριστιανικῆς σκοπιᾶς θεώρησις τῆς συγχρόνου κοινωνικῆς προβληματικότητος 254, 266, 293, 315. — Θεοδ. Κ. Σπεράντσα, Ἑλληνο-χριστιανικὴ παράδοσις καὶ κυκλαδικὸς πολιτισμὸς 379, 416, 440.

ΚΑΝΟΝΙΚΑ

Π. Ν. Τρεμπέλα, Ὁ Δέκατος Κανὼν τῆς ἐν Ἀκύρα 223. — Τοῦ αὐτοῦ, Καὶ πάλιν ὁ Κανὼν τῆς ἐν Ἀκύρα 404.

ΑΠΟΛΟΓΗΤΙΚΑ

Εὐαγγ. Θεοδώρου, Ἀτομικὴ ἢ πυρηνικὴ φυσικὴ καὶ θρησκευτικὴ πίστις 143, 170.

ΟΙΚΟΓΟΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Βασ. Ἰωαννίδου, Ἡ ἐν Ν. Δελχί συνέλευσις τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν (18 Νοεμβρίου-6 Δεκεμβρίου 1961) 141, 167, 229, 238, 312, 337, 367, 434, 476, 531, 555. — Ἰωάννου Καρμίρη, Οἱ ἑτερόδοξοι περὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ Θεολογίας 256. — Μάρκου Σιώτου, Τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἡ ἱεραποστολικὴ συγκρότησις τῆς ἐνορίας 376, 409. — Ἀρχμ. Ἡλία Μαστρογιαννοπούλου, Τὸ χρέος τῶν Ἐκκλησιῶν σήμερον 435.

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

Μ. Α. Σιώτου, Ἐτήσιον μνημόσυνον Ν. Λούβαρι 162. — Π. Μπρατσιώτου, Τὸ μᾶθημα τῶν Θρησκευτικῶν, (Ἐπιστολὴ καὶ Εἰσήγησις) 135. — Ἀρχμ. Χρυσοστόμου Δεληγιαννοπούλου, Χριστὸς ἐγγήγερται ἐκ νεκρῶν 200. Τοῦ αὐτοῦ, Παῦλος, ὁ κήρυξ τῆς μετανοίας 288. Ἀρχμ. Εὐθυμίου Ἐλευθεριάδου, Λόγος πανηγυρικὸς εἰς τὸν δσιον πατέρα ἡμῶν Νικόδημον τὸν

Ἄγιορείτην τὸν ἐκ Νάξου 414. — Τοῦ αὐτοῦ, Λόγος εἰς τὸν Μεγαλομάρτυρα Δημήτριον τὸν Μυροβλήτην 487. — Μητροπολίτου Μυτιλήνης Ἰακώβου, Λόγος ἐπὶ τῇ μετακομιδῇ τοῦ λειψάνου τοῦ Μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας Ἰγνατίου εἰς τὴν Μυτιλήνην (27.10.1962) 548. — Ἀρχιμ. Εὐθυμίου Ἐλευθεριάδου, Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Ἰγνολογίας. Περὶ τῆς κατὰ σάρκα γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος 550.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Ἀρχιμ. Τιμοθέου Γιοκαρίνη, Ἡ κηρυγματικὴ θεολογία κατὰ τὴν ὀρθόδοξον διδασκαλίαν 343. — Βασ. Μουστᾶκη, Ἡ ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία ἀνακαλύπτει τὸν διάκονον 350. — Βασ. Ἰωαννίδου, Ἡ ἐπίσκεψις τῶν καθηγητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν εἰς Ρωσίαν 372, 405, 437, 479, 509. — Μητροπολίτου Ἐλαίας κ. Ἀθηναγόρα, Ἡ νέα σύνοδος τοῦ Βατικανοῦ καὶ τὰ αἰτία τῆς συγκλήσεως αὐτῆς 395. — Μητροπολίτου Παράμυθίας Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου κ. Τίτου, Περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐργασίας τῆς ὁργανώσεως τῶν φίλων τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν 427. — Π. Ἰ. Μπρατσιώτου, Ἐκκλησία καὶ Παιδεία ἐν Ἑλλάδι 432, 462. — Ἀρχιμ. Ἰ. Α. Παπαδοπούλου, Ὁ μορφωτικὸς καὶ κοινωνικὸς χαρακτήρ τῆς Ὁρθοξίας 482, 503, 528, 551. — Μητροπολίτου Παράμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου κ. Τίτου, Εἰσήγησις ἐπὶ τῆς προτάσεως τοῦ Ἰγνουροῦ τῶν Οἰκονομικῶν κ. Ἀλιμπράνη περὶ ρυθμίσεως τῆς μισθοδοσίας τοῦ Ἐφημεριακοῦ κλήρου τῆς Ἑλλάδος 499. — Ἀρχιμ. Προκοπίου Παπαθεοδώρου, Ἡ ἐν Χριστῷ ἀποκάλυψις τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ λύτρωσις τοῦ ἀνθρώπου, σελ. 529.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Δημιουργοῦν τὴν ἐλπίδα. Ἀξιέπαινος Ἐγκύκλιος. Τὸ «Φρονιστήριον ὑποψηφίων καθηγητῶν» 23. — Ἀθορόβως ἀναπτύσσεται. Νὰ διέπονται ὑπὸ εὐκρινείας προθέσεων. «Θ' ἀπέτελες μεγίστην προσφοράν πρὸς τὴν Ὁρθοδοξίαν». Νέα πρωτοβουλία 24. — Ναυαγοσωστικὰ καὶ ἀκαλοῦ Σαμαρείται. Τὸ γνήσιον ἀθλητικὸν πνεῦμα. Δηλητηριάζουν τὰς σχέσεις 25. — Ἀρρήτως συνδεδεμένη. Τὸ μέγα καθῆκον Μητροπολίτης Νικόλαος (†) 58. — Ἀσχολοῦνται καὶ θεωρητικῶς. Θλιβερὰ ἐπεισόδια. Ὁ ἑορταστικὸς χαρακτήρ τοῦ Τύπου. Κοσμικὰ «ρεβεγιόν» 59. — Δὲν δικαιολογεῖται ἀπαισιοδοξία. Νέαι διαπιστώσεις 60. — «Οὐ καταπίπτει ὑπὸ τῶν ἐλπίδων». Εὐγλωττος ἀντίφρασις. Περωτισμένη ἀπόφρασις. Ἡ πλέον θεμελιώδης ἐπέκδοσις 76. — Σκεπτικιστικὴ τάξις. Ἡ λατρευτικὴ ἀγωγή. Νὰ ληφθοῦν ὅλα τὰ προσήκοντα μέτρα. Ὁραία προσπάθεια 77. — Ἡ μοναδικὴ ἐλπίς 78. — Ἀσάβηφον τεῖχος καὶ ἀγαλλῶδινος δεσμοί. Ἐμφορεῖται ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ πνεύματος. Πρέπει νὰ ἀξιοποιηθῇ. Τὸ μοναδικὸν θεμέλιον 103. — Ἀθρόμτος καὶ πηγαία ἀντίφρασις. «Ἡκτινοβόλησεν εἰς τὸν κόσμον ὀλόκληρον». Πηγὴ περισυλλογῆς καὶ ἐσωτερικοῦ πλουτισμοῦ. Τὸ θεμέλιον τοῦ Ἀνθρωπισμοῦ 107. — «Ἔτος τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς». Ἡ καταπολέμησις τῆς μελαγχολίας καὶ τῆς καταθλίψεως. Πολύτιμος ὀδηγός. «Πύλαι Ἄδου οὐ κατισχύουσιν» 108. — Τὸ δίδαγμα τῆς 25ης Μαρτίου 131. — Μετὰ τῆς αὐτῆς στοργῆς. Ἀπαράδεκτος ἀπόφρασις. Ἀξιόλογον δεοντολογικὸν ὕλικόν 132. «Πραγούδια τοῦ Θεοῦ». Ἀριστος ὀδηγός. Ἡ ρεαλιστικὴ σκοπιὰ. Τὰ ἑλληνικὰ γυναικεία μοναστήρια 133. — Θὰ συντελῇ εἰς τὴν γεφύρωσιν τοῦ γόσματος. Δίκαιος ἔπαινος 134. — Παρεμβάλλον δισχερείας 148. — Ἀμεσος ἀνάγκη. Ἡ Β' ἐν Βατικανῷ Σύνοδος. Ὁ ἀκωνιακὸς Χριστιανισμός 149. — «Πειστικὴ ἀπολογία τῶν χριστιανικῶν ἀποφρασεῶν. Καὶ εἰς τὴν σφαῖραν τοῦ δέοντος. Δείγμα τῆς ἀφελείας. Συνεπῆς στάσις 150. — Ἀνάγκη συστηματικῆς ἀντιδράσεως. Πρὸς ἀνεύρεσιν ἀγνῆς ψυχαγωγίας. Παρήγοροι καὶ ἀποκαλυπτικαί. Συμφιλίωσις 151. — «Ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης». Ἀναγκαία καὶ ἀπαραίτητος. Θὰ ἦσαν πλέον πολυπληθεῖς. Ἐγκολάπτει πλῆθος νέων δυνατοτήτων 174. — Νέον ἐγχείριον. Νὰ μὴ δίδουν τὸ κακὸν παράδειγμα. Πιστὴ εἰς τὰς παραδόσεις. Ἡ ἀπεργία τῶν φοιτητῶν τῆς Θεολογίας. Ἡ γενεσιουργὸς

αἰτία 175. — Οὐχὶ κανὼν, ἀλλ' ἐξαιρέσις. Αἰσθήματα ἀγάπης. «Ἀδελφικὰ Γρόμματα» 175. — Ἐορτῶν ἑορτῆ. Ἀδελφικὴ ἐπικουρωσία 204. — Συνετὴ καὶ πεφωτισμένη δραστηριότης. Ἐκκλησιαστικὸν Γηροκομεῖον. Ἐν πάσαις ἀνεξαιρέτως ταῖς ἀνωτάταις σχολαῖς 205. — «Φοιτητικὴ Ἑβδομάς». Δὲν πρέπει νὰ ὑστερῇ. Ἡμέρα τῆς μητέρας. Νέον δείγμα τῆς ἀφελείας 205. — Ἀπαραίτητος καὶ ἐπεύρουσα. Εὐάγγελος Ἀντανιάδης (†) 207. — Ἡ βαυθτέρα θεμελιώσις. Ὁραῖον ἐπιστέγασμα. Νέος σταθμὸς 236. — Τὸ δίκαιον αἴτημα τοῦ Θεολογικοῦ κόσμου. Τὸ πρόβλημα τῆς ἐνώσεως τῆς Εὐρώπης. Ζωηρότερον καὶ εὐρύτερον. Ἡ μοναχικὴ ζωὴ κατὰ τοὺς ἀγίους πατέρας 237. — «Οἱ συνεργοὶ τοῦ Εὐαγγελίου». Ὁφείλονται χάριτες. Κριτικὴ καὶ οὐχὶ δουλικὴ στάσις 238. — Χαιρετίζομεν μετὰ χαρᾶς. Εἰς τὴν Κορῶν. Οἱ φωτεινοὶ ἀστῆρες 260. — Ἡ ἐκθεσις τῶν ἐπιδιώξεων καὶ ἐπιτευγμάτων. Θέτουν τὰ πράγματα εἰς τὴν θέσιν των. Δέον νὰ ἀρθῇ ἡ ἀδικία. Συνεχῆς καὶ ἀδιέλπιτος 231. — Ἐν ἄτοπον. Πρέπει νὰ εἶναι τὸ καύχημα 262. Φροντίς καὶ μέριμνα. Ἐμπόδιον τῆς ἐνόητος. Ἡ ἀρχὴ τοῦ τέλους 280. — Ὁραία ἀπαρχή. Κομμουνιστικὰ ὁμολογία. Δικαία ἐπιβράβευσις. Ἀστοχος καὶ καταδικαστέα διακλήρις 281. — Σχόλιον διὰ σχολιογράφου 282. — Θὰ προκύψῃ ἀγαθόν. Εὐδοκίαν σημαῖα. Στοργικὴ μήτηρ. «Ὁρθοξεντικὴ μέτρη» 302. Εἰσέρχονται εἰς νέον περιόδον. — Ἀθωνικὰ ἔνθη. Πρέπει νὰ εἶναι ὕμνος πρὸς τὸν Δημιουργόν. Δὲν εἶναι κατάρχησις τῆς Δημοκρατίας 303. — Ἐκδηλώσις ὀρθοπραξίας. Παῖζον διαβρωτικὸν ὄλον. Ἀσημονοῦνται δύο ἀλήθειαι. Ἐπὶ τῇ 70ῇ ἐπετειῶ τοῦ Heiler 304. — Χαλκεῦνται δεσμοὶ ἀγάπης. Δείγμα υἱοῦ ἐνδιαφερόντος 323. — Ὁχι ἀπαισιοδοξίαν. Ἀνάγκη συστηματικῆς προσπάθειας. Τιμητικὸς τόμος ἐπὶ τῇ χιλιετηρίδι τοῦ Ἀγ. Ὁρους. Ἐπερατώθησαν πλήρως 324. — Αἱ γυναιστικαὶ ἐπιδείξεις. Χαρακτηριστικὴ ὁμολογία. Ἄσχυρὰ δόσις εὐπιστίας 325. — Τὸ πολυτιμότερον κεφάλαιον. Συνέδριον Λειτουργικῶν Σπουδῶν 326. — Ἐκκλησία ζῶσα. Δικαίως προεκάλεσεν ἐνυμνὴν σχόλια. Τὸ ἐνοποιὸν Κέντρον 353. — Συγκληρικὴ ἐντύπωσις. Θὰ παρεῖχον μεγάλας ὑπηρεσίας. Ἄς εἶναι ζωηρὰ ἡ εὐγνωμοσύνη μας 354. — Ἡ κοινωνικὴ νόσος. Πρέπει νὰ περιφρουρηθῇ. Οὐμανισμός... ἀνευ Θεοῦ! Νέοι προανατολισμοὶ 355. — Αἱ ἑλληνικαὶ ταινίαι. «Οἱ Βαλκανικοὶ γέιτονες» 356. — Ἐπείγουσα ἀνάγκη. Ἡθικὴ καὶ ἐθνικὴ διάβρωσις. Θετικὸν βῆμα 385. — Ἡ κατάρχησις τῆς ἐκπαιδευτικῆς εἰσφορᾶς. Στοιχειώδεις καθήκον. Ἡ ἀργία τῆς Κυριακῆς. «Θεολογία, ἀλήθεια καὶ ζωὴ» 386. — Ἐχει ἐκκλησιαστικὸν χαρακτήρα. Δικαία ἔκφρασις εὐαρεσκείας. Ὁρθὴ πρότασις 387. — Ἀληθῆς τραγωδία μὲ συμβολικὸν νόημα. Ἀνάγκη συστηματικῆς προσπάθειας καὶ ἀληθοῦς σταυροφορίας. Πολλαπλῶς ὀφέλιμος. Ἐπαινετὸς ρεαλισμός 388. — Ἐπὶ τῷ ἐπιτεμένῳ ἑορτασμῷ τῆς ἑκατονταετηρίδος. Ζητοῦν τὴν τήρησιν τῆς συνθήκης. Καὶ ἄλλο φωτεινὸν παράδειγμα 419. — «Ἡ ἰερὰ σκέψις τοῦ μέλλοντος. Ἄς μὴ παρακινῶμεν ἀπλοῖ θεαταί. «Ἡ στερεὰ ἀμμοκονία». Εὐχάριστον γεγονός 420. — Προμηθεϊκὴ ὕβρις. Συκοφαντία καὶ προσηλυτισμός. Μιμητῆς Χριστοῦ... Ἡ «Ὁρθοξεντικὴ καὶ Ἡθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία» 421. — Ἡ Πανορθόδοξος Διάσκεψις Ρόδου. Συγκληρικὸν ἐπιτεῦγμα καὶ ἐλπιδοφόρον μήνυμα 444. — Ἐλπίζομεν, ὅτι θὰ στυγματισθοῦν. Ἀξιέπαινος ἀνακοίνωσις. Πρέπει εἰς τὸ μέλλον πάσῃ θυσίᾳ νὰ ἀπορευθῇ. Ἡ χρησιμοποίησις Θεολόγων 445. — Θὰ ἦτο περισσότερο εὐεργετικὴ. Βλάσιος Πασχάλ. Ἡ ἔννοια τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου 446. — «Παγκόσμιος εὐδύνη». Ἐπὶ τὴν προστασίαν τοῦ κράτους. Ἀπαιτεῖται μεγαλυτέρα προσοχὴ 447. — Θὰ ἦτο εὐλογία δι' ὀλόκληρον τὸν χριστιανικὸν κόσμον. Ἡ διολκλήρωσις τῆς ἐκδόσεως Κατηχητικῶν Βοηθημάτων. Ἡ 1400ῆ ἐπέτειος ἀπὸ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας 457. — Ὁ νέος ἄγιος τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Εὐρωπαϊκὴ ἐνόητος. Ὁρθοξενία καὶ πολιτικὴ ζωὴ. Ἡ παιδικὴ ἐγκληματικότης 468. — Μεταφράσεις ὀρθοδόξων ὕμνων. Αἱ δανειστικαὶ βιβλιοθήκη. Δὲν θὰ προσβαλλε τόσον θρασεῖαν τὴν κεφαλὴν. Αἱ «τεντοκέρλισσαι» 469. — Εὐτυχεῖς δηλώσεις. Ἀτυχεῖς ἀπόφρασις. Ἀσυνέπεια. Περὶ τὰ οἰκονομικὰ ζητήματα τῆς Ἐκκλησίας 489. — Αἱ ἐπὶ τῇ πεντηκονταετηρίδι ἑορταστικαὶ ἐκδηλώσεις. Ἡ ἀλήθως Ὁρθόδοξος Λειτουργία. Ἐξ ἀντικειμενικῆς ἐκτιμήσεως τῆς πραγματικότητος. «Ὁρθοξεντικὴ ἱμπεριλι-

στική ενέργεια» 490.— 'Ο Μητροπολίτης Ούγγροβλαχίας 'Ιγνάτιος. 'Ανάγκη πνευματικής άκτινοβολίας 491.— «Βόμβας φωμιού»! 'Ο Θυατείρων 'Αθηναγώρας (†) 492.— Τά 'Ονομαστήρια του Μακαριωτάτου. 'Η τακτική του Βατικανού. Είναι φενάκη. 'Απαιτείται άνάλογος εκπαίδευσις πάντων των εκπαιδευτικών λειτουργών 515.— «Προσαρμογή εις τας συγχρόνους συνθήκας». Εύρωπαϊκή συνάντησις. Διά τούς 'Ελληνας τής Κεντρικής Εύρώπης. «Γέφυρα» 516.— 'Αποτελεί πρόκληση». 'Η «δίκη τής θαλιδομίδης». «Τά σκουπίδια του σκανδάλου» 517.— Θα είναι παροδική. Δεν άναιρούν, αλλά επιβεβαιώνουν. Νέον εκκλησιαστικόν Οικοτροφείον 538.— 'Τά πράγματα διαψεύδουν. Πού βαδίζει; 'Ως κόρη όφθαλμού. Νά αναληφθή πρωτοβουλία της. Θα επιτελέσουν θαύματα 539.— Κατάστασις άπογοητευτική. Το κλίμα του νεοελληνικού έθλητισμού. 'Εξ άφορηής του άνταγωνισμού. «'Η ελληνική 'Εκκλησία κατά τούς χρόνους τής Τουρκοκρατίας. Κατά πλάτος και. 'Αλλά κατά βάθος; 540.— Νέον θρησκευτικόν κέντρον 541.— «Θέμα και Νεότης». Ουσιώδες συμπέρασμα. Νέον παράδειγμα. Το Ίδρυμα Εύγενίδου 563.— 'Ανάγκη και πνευματικού προσανατολισμού. Φωτεινόν σύμβολον. 'Υβριστικός λβέλλος 564.— Πρέπει να εύρη μιμητάς. 'Εμπορία βρεφών. Τά δικαιώματα του ανθρώπου. Πεπτωκότες και επικίνδυνοι. Πνευματική ύποανάπτυξις 565.— Προκλητική είδησις 566.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

'Ο πρ. Μονεμβασίας και Σπάρτης Διονύσιος (†) 27.— 'Ο Χίου Παντελεήμων (†) 139.— 'Ο Γυθείου και Οϊτύλου Φιλήμων (†) 371.— 'Ο 'Ερμουπόλεως Εύάγγελος (†) 518.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

'Εκκλησία 'Ελλάδος: 'Ιερά Σύνοδος: 26, 109, 134, 147, 152, 178, 207, 239, 232, 282, 305, 326, 356, 384, 422, 442, 447, 470, 493, 519, 541, 566.

'Ιερά 'Αρχιεπισκοπή 'Αθηνών: 26, 78, 110, 135, 152, 178, 208, 239, 262, 282, 305, 327, 356, 389, 422, 448, 470, 493, 519, 541, 567.

'Ιερά Μητροπόλεις: Μηθύμης 179.— Παράμυθιας, Φιλιατών και Γηρομερίου 179, 449.— 'Εδέσσης και Πέλλης 209, 307, 520.— Δημητριάδος 240, 451. Νικοπόλεως και Πρεβέζης 240, 358.— Μαραωνείας 307, 357, 451.— Μυτιλήνης 327, 520.— Τριφυλίας και 'Ολυμπίας 450.— Κίτρος 521.

Πατριαρχείον 'Αλεξανδρείας: 283, 390.
'Εκκλησία Ρωσίας: 26, 79, 241, 423, 451, 470, 494, 521, 542.
'Εκκλησία Σερβίας: 27, 154, 179, 210, 307, 451, 495, 521, 542.
'Εκκλησία Ρουμανίας: 155, 211, 522.
'Εκκλησία Βουλγαρίας: 111, 154, 210, 327, 522.
'Εκκλησία Πολωνίας: 308, 358, 423.
'Εκκλησία Φιλλανδίας: 241.
'Εκκλησία Τσεχοσλοβακίας: 359.
'Εκκλησία Κίνας: 358.
'Ρωμαιοκαθολική 'Εκκλησία: 27, 155, 211, 264, 359, 423, 451, 470, 522, 543, 567.
'Εκκλησία Παλαιοκαθολικών: 543, 567.
'Αγγλικανική 'Εκκλησία: 211, 423, 471, 522, 543.
Προτεσταντισμός: 242, 423, 495, 567.
Οικουμενική κίνησις: 155, 471, 495, 543, 568.
Διόφορα: 242, 568.
'Επιστολαί προς τήν «'Εκκλησίαν» 55, 129, 177.

ΤΑ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Βιβλιοκρισίαι: 389, 443.
Βιβλιογραφία: 28, 60, 80, 112, 180, 243, 328, 360, 423, 452, 544, 571.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Προκηρύξεις εκλογής Ιερέων: 28, 60, 80, 111, 136, 155, 180, 211, 242, 254, 284, 308, 328, 360, 390, 423, 452, 472, 495, 523, 543, 568.

ΕΙΚΟΝΕΣ-ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΙ

'Ο 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνών Θεόκλητος (†) 29.— 'Ο 'Υπουργός Θρησκευμάτων και Παιδείας κ. Κασιμάτης άσπαζόμενος τήν σεπτήν σορόν του 'Αρχιεπισκόπου Θεοκλήτου 32.— 'Ο Σεβ. Μητροπολίτης Νικοπόλεως και Πρεβέζης κ. Στυλιανός ύποδεχόμενος τήν Α.Μ. τόν Βασιλέα Παύλον και τήν Α.Β.Γ. τόν Διάδοχον Κωνσταντίνον 35.— 'Η έκφορά του σεπτού σκηνώματος του 'Αρχιεπισκόπου Θεοκλήτου 39.— 'Ο τ. Μακ. 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνών κ. 'Ιάκωβος 33.— 'Ο Μακ. 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνών και πάσης 'Ελλάδος κ. Χρυσόστομος ό Β' 81.— 'Ο Μακ. 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνών κ. Χρυσόστομος περιστοιχόμενος ύπό τών Σεβ. 'Ιεραρχών κατά τήν τελετήν του Μηνώματος 84.— 'Ο Μακ. 'Αρχιεπίσκοπος κ. Χρυσόστομος πρό τής 'Ωραίας Πύλης του Μητροπολιτικού Ναού κατά τήν τελετήν του Μηνώματος 87.— 'Ο Μακ. 'Αρχιεπίσκοπος κ. Χρυσόστομος τελών Τρισάγιον πρό του άνδριάντος του 'Εθνομάρτυρος Χρυσοστόμου Σμύρνης 93.— 'Ο Μακ. 'Αρχιεπίσκοπος εισερχόμενος εις τόν Μητροπολιτικόν Ναόν 95.— 'Η πρώτη συνεδρία τής 'Ι. Συνόδου ύπό τήν προεδρίαν του Μακ. 'Αρχιεπισκόπου 'Αθηνών κ. Χρυσοστόμου 101.— 'Η 'Ανάστασις του Χριστού 158.— 'Η Α. Μ. ό Πατριάρχης Βουλγαρίας κ. Κύριλλος μετά τής Α.Μ. του 'Αρχιεπισκόπου 'Αθηνών κ. Χρυσοστόμου 182.— 'Ο Μακ. Πατριάρχης Βουλγαρίας κ. Κύριλλος χοροστατών έν τώ 'Ι. Ν. τής Μητροπόλεως κατά τήν Θ. Λειτουργίαν 192.— Οί Προκαθημενοι τών 'Εκκλησιών Βουλγαρίας και 'Ελλάδος έν μέσω των μελών τής 'Ι. Συνόδου τής 'Εκκλησίας τής 'Ελλάδος 195.— 'Ο Μακ. 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνών κ. Χρυσόστομος μετά του 'Αρχιεπισκόπου Καντουαρίας 213.— 'Ο 'Αρχιεπίσκοπος Καντουαρίας κ. Ράμσεύ εις τήν 'Ακρόπολιν 217.— 'Ο Μακ. 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνών κ. Χρυσόστομος μετά του 'Αρχιεπισκόπου Καντουαρίας και 'Υπουργού Θρησκευμάτων και Παιδείας κ. Κασιμάτη 219.— 'Ο 'Αρχιεπίσκοπος Καντουαρίας όμιλών έν τή αίθουση τελετών του Πανεπιστημίου 'Αθηνών 221. Η Κοίμησις τής Θεοτόκου 329.— Η 'Ι. Σύνοδος τής 'Εκκλησίας τής 'Ελλάδος κατά τήν έναρκτηρίον συνεδρίαν τής 108ης Συνοδικής Περιόδου 455.— 'Η Γέννησις του Χριστού 545.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

'Αποστολικής Διακονίας τής 'Εκκλησίας τής 'Ελλάδος, Οικοδόμοι πολιτισμού. Κατηχητικά Βοηθήματα. Μαθήματα διά τήν Γ' σειράν του 'Ανωτέρου Κατηχητικού Σχολείου. 'Αθήναι 1962. Σελ. ιβ'—413.
Τής αύτης, Πνευματική πορεία. Κατηχητικά Βοηθήματα. Μαθήματα διά τήν Γ' σειράν του Μέσου Κατηχητικού Σχολείου. 'Αθήναι 1962. Σελ. ιβ'—374.
Τής αύτης, Οί νεοσοοί τής 'Εκκλησίας. Κατηχητικά Βοηθήματα. Μαθήματα διά τήν Γ' σειράν του Κατωτέρου Κατηχητικού Σχολείου. 'Αθήναι 1962. Σελ. κγ'—240.
Τής αύτης, 'Εργάται του καλού. Κατηχητικά Βοηθήματα. Μαθήματα διά τήν Γ' σειράν του Κατηχητικού Σχολείου 'Εργαζομένων. 'Αθήναι 1962.—Σελ. ιε—334.
'Υπόμνημα εις τας παροιμίας (Κείμενον—Σύντομος έρμηνεία.— Σχόλια και Πρακτικά Παρατηρήσεις). Συνεργασίά 'Ηρ. Παπαδημητρίου και Νικ. Βασιλειάδου. 'Επιστάσις Παν. Ν. Τρεμπέλα. 'Αδελφότης Θεολόγων «'Ο Σωτήρ». 'Αθήναι 1962. Σελ. 312.
'Αρχιμ. Χριστοφόρου Ν. Παπουτσόπουλου, 'Ιεροκήρυκος καθεδρικού Ναού 'Αθηνών—'Αθανασίου Σ. Φραγκοπούλου, Θεολόγου-'Ιεροκήρυκος, Κυριακοδρόμιον. Τόμος Τρίτος. Εύαγγελικά περιποιαί Λουκά. 'Αδελφότης Θεολόγων «'Ο Σωτήρ». 'Αθήναι 1962. Σελ. 268.

Κωνστ. Σπ. Σπυροπούλου, Διευθύνωντος Συμβούλου τοῦ Ταμείου Ἀσφαλίσεως Κλήρου Ἑλλάδος, Ἡ οικονομική καὶ ἀσφαλιστική πολιτική τοῦ ΤΑΚΕ. Τὰ ἐπιτεύγματα τῆς τετραετίας 1957 - 1961. Ἀθήναι 1962. Σελ. 88.

Ἀρχιμανδρίτου Ἀγαθαγγέλου Κωτρώνη, Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης, ὁ Κυκλαδίτης Ἅγιος. Ἀθήναι 1962. Σελ. 27.

Π. Ν. Τρεμπέλα, Ἀδάμ καὶ Εὐα. Λαϊκὸν κήρυγμα ἀπὸ τὴν Παλαιὰν Διαθήκην. Ἐκδόσεις τρίτη. Ἐνδοσις Ἀδελφότητος Θεολόγων «Ὁ Σωτήρ». Σελ. 183.

Τὸ κόκκινο τετράδιο. Δηγήματα. Ἐκδόσεις «Ζωῆς τοῦ παιδιοῦ». Ἀθήναι 1962. Αελ. 157.

Μητροπολίτου Μυτιλήνης Ἰακώβου, τοῦ ἀπὸ Σισανίου καὶ Σιατίστης, Τὸ ἔργον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μυτιλήνης (ἀπὸ 27 Ἰουλίου 1958 μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1961). Ἐκθεσις Πεπραγμένων. Μυτιλήνη 1962. Σελ. 89.

Ἱερὰ Μητρόπολις Κίρρου, Λεύκωμα ἐπὶ τῇ Πεντηκονταετηρίδι ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Κατερίνης. 16 Ὀκτωβρίου 1912-1962. Σελ. 64.

Μητροπολίτου Κυθήρων Μελετίου Γαλανοπούλου, Διατὶ ταφῆ καὶ ὄχι καύσις τῶν νεκρῶν. Ἐν Ἀθήναις 1962. Σελ. 48.

Βασιλείου Γ. Ἀτέση, Μητροπολίτου πρ. Λήμνου, Ἄννα Γ. Ἀτέση (1879-1961). Ἀθήναι 1962. Σελ. 40.

Μητροπολίτου Τρίκκης καὶ Σταγῶν Διονυσίου, Ἱεροὶ Παλμοί. Ἀθήναι 1962. Σελ. 180.

Ἀκαδημία Ἀθηνῶν Πρακτικά τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Ἔτος 1962. Τόμος 37ος. Παναγ. Ι. Μπρατσιώτου: Δημ. Σίμου Μπαλάνος. Ἡ προσωπικότης καὶ τὸ ἐπιστημονικὸν καὶ κοινωνικὸν ἔργον του. Ἐν Ἀθήναις. Γραφεῖον Δημοσιευμάτων τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. 1962. Σελ. 151-169.

Ἐταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν. Ἀναστασίου Χ. Μέγα-Νικολάου Δελιάλη, Ἀμφιλόχιος Παρασκευᾶς. Ἀνάπτυον τοῦ Ε' τόμου τῶν «Μακεδονικῶν». Θεσσαλονίκη 1962. Σελ. 415-437.

Θεοκλήτου Μοναχοῦ Διονυσιάτου, τὸ Ἅγιον Ὅρος ἐν κινδύνῳ. Ἀνάπτυον ἐκ τῆς «Ἁγιορειτικῆς Βιβλιοθήκης» (ἔτος 1962, τεύχος 5ον, σελ. 293 ἔξ.). Βόλος 1962. Σελ. 13.

Ἀρχιμ. Διονυσίου Κυράτσου, Πρωτοσυγκέλλου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἐδέσσης καὶ Πέλλης. Λόγος ρηθεις εἰς τὰ θυρανοίξια εἰτ' οὖν ἐγκαίνια τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Ἁγίας Σκέπης. Ἐν Ἐδέσση 1962. Σελ. 24.

Δογματικὴ τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας ὑπὸ Ἀρχιμανδρίτου Ἀθαν. Λιμπεροπούλου, Καθηγητοῦ τῆς Θεολογίας. Ἐκδόσεις: Χαρ. Συνοδινοῦ-Λέκκα 7. Ἀθήναι 1962.

Ἀρχιμανδρίτου Τιμοθέου Ν. Γιοκαρίνη, δ.Θ., Τὸ κήρυγμα καὶ ἡ κηρυγματικὴ Θεολογία κατὰ τὴν Ὁρθόδοξον διδασκαλίαν. Θεσσαλονίκη 1962. Σελ. 118.

Ἰωάννου τοῦ Χρυσσοστόμου, Ὁμιλία περὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν τέκνων. Εἰσαγωγή-Νεοελληνικὴ ἀπόδοσις.—Σημειώσεις Παναγιώτου Γ. Στάμου. Ἀθήναι 1962. Σελ. 120.

Κωνσταντίνου Ν. Ξενογιάννη, Θεολόγου Ἡ Ἐκκλησία ἐναντι τοῦ κοινωνικοῦ προβλήματος. Καλαμάτα 1962. Σελ. 65.

Βασιλείου Δ. Χαρώνη, Καθηγητοῦ, Διπλωματούχου Ψυχολογικῶν καὶ Παιδαγωγικῶν Σπουδῶν τοῦ Πα-

πιστημίου τῆς Lyon, Ἡ ἐκπαιδευτικὴ μεταρρύθμισις τῆς Γαλλίας. Ἀνάπτυον ἀπὸ τὸ περιοδικὸν «Ἑλληνοχριστιανικὴ Ἀγωγή» τεύχη Δεκεμβρίου 1961, Ἰανουαρίου, Φεβρουαρίου καὶ Ἀπριλίου 1962. Ἀθήναι 1962. Σελ. 22.

Ἀρχεῖον Ἐκκλησιαστικοῦ καὶ Κανονικοῦ Δικαίου. Τετραμηνιαία Νομοκανονικὴ Ἐπιθεώρησις. Ἔτος ΙΖ' τεύχος 2ον. Περιεχόμενα: Δρ. Μιχαὴλ Ράμσεϋ, Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας. Κωνσταντινούπολις καὶ Καντουαρία. Παν. Ν. Τρεμπέλα, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν: Τὸ περιοδικὸν «Χριστιανὸς» καὶ οἱ Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά. Βασιλείου, Μητροπολίτου πρ. Λήμνου: Τὸ Ἅγιον Ὅρος διὰ μέσου τῶν αἰώνων. Σταύρου Ἰ. Παπαδάτου: Νομοθέτησις «κατὰ παραπομπὴν» ἐν τῷ Ἁγιορειτικῷ Δικαίῳ. Νομοκανονικαὶ γνωμοδοτήσεις. Ἐκκλησιαστικὴ Νομολογία. Κριτικὸν καὶ Βιβλιογραφικὸν Δελτίον. Ἀθήναι 1962.

Δημητρίου Ἡλίας Κωνσταντινίδη, Δρος Ἀρχιτέκτονος, Ὁ δίκλιτος Ναὸς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χωρίου Μέντης Ἄνδρου. Ἀνάπτυον ἐκ τῆς «Θεολογίας». Τόμος ΔΙ' (1962). Τεύχος Α' Ἀθήναι 1962. Σελ. 20.

Τοῦ αὐτοῦ, Ὁ Μέγας Ταξίαρχος «στὸ Κάστρο» Χώρης Ἄνδρου. Μὴ ἱστορικὴ καὶ μορφολογικὴ ἔρευνα. Ἀνάπτυον ἐκ τῶν «Τεχνικῶν Χρονικῶν». Μάρτιος — Ἀπρίλιος 1962, Ἀριθ. Τεύχος 2. Ἀθήναι 1962, Σελ. 13.

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας ΓΕΩΡΓΙΟΣ
† Ὁ Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΛΟΓΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θεοδοσίου Σπεράντσα, Ἄς κλίνωμεν τὸ γόνυ μας.
Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσσοστόμου. Εἰσῆχ.

Σεβ. Μητροπολίτου Μυτιλήνης κ. Ἰακώβου, Λόγος ἐπὶ τῇ μετακομιδῇ τοῦ λειψάνου τοῦ Μητροπολίτου Ὀγγροβλαχίας Ἰγνατίου εἰς τὴν Μυτιλήνην (27-10-1962).

Ἀρχιμ. Εὐθυμίου Ἐλευθεριάδου, Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Θεολογίας. Περὶ τῆς κατὰ σάρκα γεννήσεως τοῦ Σωτήρος.

Ἀρχιμ. Ἰ. Α. Παπαδοπούλου, Τέως Διευθυντοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Βοστώνης, Ὁ μορφωτικὸς καὶ κοινωνικὸς χαρακτήρ τῆς θρησκείας. (Δ').

Φαίδωνος Κουκουλέ (†), Χριστογέννητα εἰς τὸ Βυζάντιον.

Βασ. Χ. Ἰωαννίδου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἡ ἐν Ν. Δελγί Συνέλευσις τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν. 18 Νοεμβρίου — 6 Δεκεμβρίου 1961 (Συνέχεια).

Ἀρχιμ. Φιλαρέτου Α. Βιτάλη, Ὁ τελευταῖος ἱεράρχης Σίφνου—Μήλου καὶ αἱ τελευταῖαι ἡμέραι τῆς ἐπισκοπῆς αὐτοῦ (Τέλος).

Παρατηρήσεων Στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Προκηρύξεις ἐκλογῆς ἱερέων.

Τὰ περιεχόμενα τοῦ ΔΘ' τόμου (1962) τῆς «Ἐκκλησίας».

Βιβλιογραφία.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Ἀθήναι, Ἰασιῶν 1. — Τηλεφ. 710.734